

Lauku atbalsta dienests

Informatīvais materiāls

par platību un dzīvnieku
maksājumiem 2024.gadā

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālā
atbalsta shēma

Informatīvais materiāls ir izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem un Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumiem (skat. materiāla pēdējā lapā) un nav juridiski saistošs.

SATURS

SAĪSINĀJUMI	4
1. AKTUALITĀTES, IZMAIŅAS UN ATGĀDINĀJUMI 2024. GADĀ.....	6
1.1. PLATĪBU UN DZĪVNIĒKU ATBALSTA VEIDI 2024. GADĀ	7
2. PIETEIKŠANĀS MAKSĀJUMIEM / Ģeotelpiskais iesniegums	8
2.1. Svarīgākie datumi un termiņi.....	8
2.2. Labojumi Ģeotelpiskajā iesniegumā par deklarēto platību pārklājumiem	8
3. KOPĪGIE ATBALSTA SAŅEMŠANAS NOSACĪJUMI	9
3.1. Īpašumtiesību apliecināšanas pienākums.....	9
3.2. Atbalsttiesīgas LIZ noteikšanas kritēriji	9
3.3. Deklarētā kultūrauga labošana, ja to pārņēmušas nezāles vai tas neatbilst biežībai	10
3.4. Nepārvarama vara un ārkārtas apstākļi	10
3.5. Maksājumi par ģeotelpiskā atbalsta veida atvasāju platībām.....	10
3.6. Maksājumi par kanepju platībām.....	11
3.7. Atbalsttiesīgas LIZ nosacījumi	12
3.8. Kultūraugu deklarēšanas nosacījumi	14
3.9. Atbalsta veidu savienojamība viena lauka ietvaros Ģeotelpiskajā iesniegumā 2024. gadā vai dzīvnieku atbalsta veidu savienojamība ..	15
4. AKTĪVAIS LAUKSAIMNIEKS	16
5. NOSACĪJUMU SISTĒMA	17
5.1. LLVS un TANPP veidi un Kompetentās kontroles institūcijas (KKI), kas atbildīgas par to pārbaudi.....	17
5.2. Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti.....	18
6. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS IENĀKUMU PAMATATBALSTS (ISIP)	23
7. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS PĀRDALOŠAIS IENĀKUMU PAPILDATBALSTS (PAR).....	23
8. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠĀ IENĀKUMU PAMATATBALSTA MAKSĀJUMA MAKSIMUMA NOTEIKŠANA UN SAMAZINĀJUMS	23
9. MAKSĀJUMS MAZAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM (MLS).....	24
10. IENĀKUMU PAPILDATBALSTS GADOS JAUNIEM LAUKSAIMNIEKIEM (JAL).....	25
11. KLIMATISKĀS UN VIDISKĀS SHĒMAS - EKOSHĒMAS.....	27
12. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR VIDEI UN KLIMATAM LABVĒLĪGU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO1)	27
13. AGROEKOĻĪJAS PRAKSES BIOĻĪGSKĀS SAIMNIECĪBĀS (EKO7)	27
14. PRASĪBAS EKO1 UN EKO7.....	28
14.1. Kultūraugu dažādošanas prasība aramzemē EKO1 un EKO7	28
14.2. Atkāpes no kultūraugu dažādošanas prasībām EKO1 un EKO7 ietvaros.....	28
14.3. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība periodā no 15.11.2023. līdz 15.02.2024.	28
14.4. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība aramzemē.....	29
14.5. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība ilggadīgo stādījumu rindstarpās	29
15. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR EKOĻĪGSKI NOZĪMĪGU PLATĪBU (EKO2).....	30
15.1. Ekoshēmas atbalsts par ekoloģiski nozīmīgu platību.....	30
15.2. Ekoshēmas atbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju (pamatkaļķošana) (EKO2.1)	31
16. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR SAUDZĒJOŠU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO4)	33
17. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR SLĀPEKĻA UN AMONJAKA EMISIJU, UN PIESĀRŅOJUMU MAZINOŠO LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO5)	34
18. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS VEICINĀŠANU (EKO6).....	36

19. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS PAR DZĪVNIEKIEM.....	37
19.1. Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm (SSG)	38
19.2. Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem (SLM)	38
19.3. Saistītais ienākumu atbalsts par aitām (SAI)	38
19.4. Saistītais ienākumu atbalsts par kazām (SKZ).....	38
20. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS PAR PLATĪBĀM.....	39
20.1. Saistītais ienākumu atbalsts par dārzeniņiem (SDA)	39
20.2. Saistītais ienākumu atbalsts par augļiem un ogām (SAU)	40
20.3. Saistītais ienākumu atbalsts par cietes kartupeļiem (SKC).....	40
20.4. Saistītais ienākumu atbalsts par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR).....	40
20.5. Saistītais ienākumu atbalsts par miežiem (SMI).....	41
20.6. Saistītais ienākumu atbalsts par rudzu populācijas šķirnēm (SRP).....	41
20.7. Saistītais ienākumu atbalsts par proteīnaugiem (SAP)	41
20.8. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	42
20.9. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām (SSA).....	42
20.10. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētu labības sēklu (SLS)	42
21. LAUKU ATTĪSTĪBAS PASĀKUMI	43
21.1. Lauku attīstības pasākumu kopīgie nosacījumi.....	43
21.2. Nosacījumi par platībām (lielumi)	44
21.3. Vispārējie nosacījumi par saistībām	44
22. ZAĻĀS JOSLAS (ZJ)	45
23. VIDĪ SAUDZĒJOŠĀ DĀRZKOPĪBA (VSD).....	47
24. PAAUGSTINĀTU LABTURĪBAS PRASĪBU UN EMISIJU MAZINOŠĀ LOPKOPĪBA (EMLA)	48
25. BIŠKOPĪBAS VIENĪBU APSAIMNIEKOŠANA APPUTEKSNĒŠANAS VAJADZĪBĀM (BAA)	50
26. BIŠU GANĪŠANAS PIEMĒRI.....	51
27. ZĀLĀJU BIOTOPU APSAIMNIEKOŠANA (BDUZ).....	52
28. BIOĻOĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA (BLA).....	54
29. KOMPENSĀCIJAS MAKSĀJUMS PAR NATURA 2000 MEŽA TERITORIJĀM (NIM).....	56
29.1. Grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes	57
29.2. Atbalsta likmes	57
30. DZĪVNIĒKU BLĪVUMA NOTEIKŠANA.....	58
31. PLATĪBU UZRAUDZĪBAS SISTĒMA (MONITORINGS)	59
32. PĀRBAUDES UZ VIETAS SAIMNIECĪBĀ.....	59
33. ATBALSTA APRĒĶINA BĀZE UN SAMAZINĀJUMI	60
34. DĪZEĻDEGVIELA AR SAMAZINĀTO AKCĪZES NODOKĻA LIKMI	63
34.1. Pieteikšanās ADE	63
34.2. Galvenie nosacījumi	63
35. KULTŪRAUGU UN ZEMES IZMANTOŠANAS VEIDU KODU SARAKSTS.....	65
36. NORMATĪVIE AKTI	74
36.1. Ministru kabineta noteikumi	74
36.2. Regulas	74

SAĪSINĀJUMI

Saīsinājumi	Skaidrojums
Atbalsta veids	No 2023. gada – intervence, kā arī maksājums vai atbalsta pasākums
ISIP	Ilgtspēju sekmējošais ienākumu pamatatbalsts
PAR	Ilgtspēju sekmējošais pārdalošais ienākumu papildatbalsts
MLS	Maksājums mazajiem lauksaimniekiem
JAL	Ienākumu papildatbalsts gados jauniem lauksaimniekiem
Ekoshēma	Klimata un vides shēma
EKO1	Ekoshēmas atbalsts par videi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi
EKO2	Ekoshēmas atbalsts par ekoloģiski nozīmīgu platību
EKO2.1	Papildatbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju – pamatkaļķošana
EKO4	Ekoshēmas atbalsts par saudzējošu lauksaimniecības praksi
EKO5	Ekoshēmas atbalsts par slāpekļa un amonjaka emisiju un piesārņojumu mazinošu lauksaimniecības praksi
EKO6	Ekoshēmas atbalsts par zālāju saglabāšanas veicināšanu
EKO7	Ekoshēmas atbalsts par agroekoloģijas praksi bioloģiskās saimniecībās
SA	Saistītais ienākumu atbalsts
SSG	Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm
SLM	Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem
SAI	Saistītais ienākumu atbalsts par aitām
SKZ	Saistītais ienākumu atbalsts par kazām
SDA	Saistītais ienākumu atbalsts par dārzeniem
SAU	Saistītais ienākumu atbalsts par augļiem un ogām
SKC	Saistītais ienākumu atbalsts par cietes kartupeļiem
SSK	Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētās sēklas kartupeļiem
SLS	Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām labības sēklām
SSA	Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām
SVR	Saistītais ienākumu atbalsts par vasaras rapsi un vasaras ripsi
SMI	Saistītais ienākumu atbalsts par miežiem
SRP	Saistītais ienākumu atbalsts par rudzu populācijas šķirnēm
SAP	Saistītais ienākumu atbalsts par proteīnaugiem
ZJ	Zaļās joslas
VSD	Vidi saudzējošā dārzkopība
BDUZ	Zālāju biotopu apsaimniekošana
EMLA	Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinošā lopkopība
BAA	Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām
BLA	Bioloģiskā lauksaimniecība
NIM	Kompensācijas maksājums par Natura 2000 mežu teritorijām
NS	Nosacījumu sistēma
LLVS	Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarts
LLVS 1	Ilggadīgo zālāju saglabāšana
LLVS 2	Mitrāju un kūdrāju aizsardzība lauksaimniecības zemē
LLVS 3	Aizliegums dedzināt rugājus vai sauso zāli
LLVS 4	Aizsargjoslas (buferjoslas) izveide gar ūdensobjektiem
LLVS 5	Augsnes apstrāde, kas samazina augsnes degradācijas un erozijas risku, ņemot vērā nogāzes slīpumu
LLVS 6	Minimāls augsnes pārklājums, lai izvairītos no kailas zemes sensitīvākajos periodos
LLVS 7	Viengadīgo kultūraugu augu maiņa
LLVS 8.1	Minimāla lauksaimniecības zemes daļa, kas atvēlēta ar ražošanu nesaistītām platībām vai elementiem
LLVS 8.2	Dižakmeņu, aizsargājamu koku un aleju saglabāšana

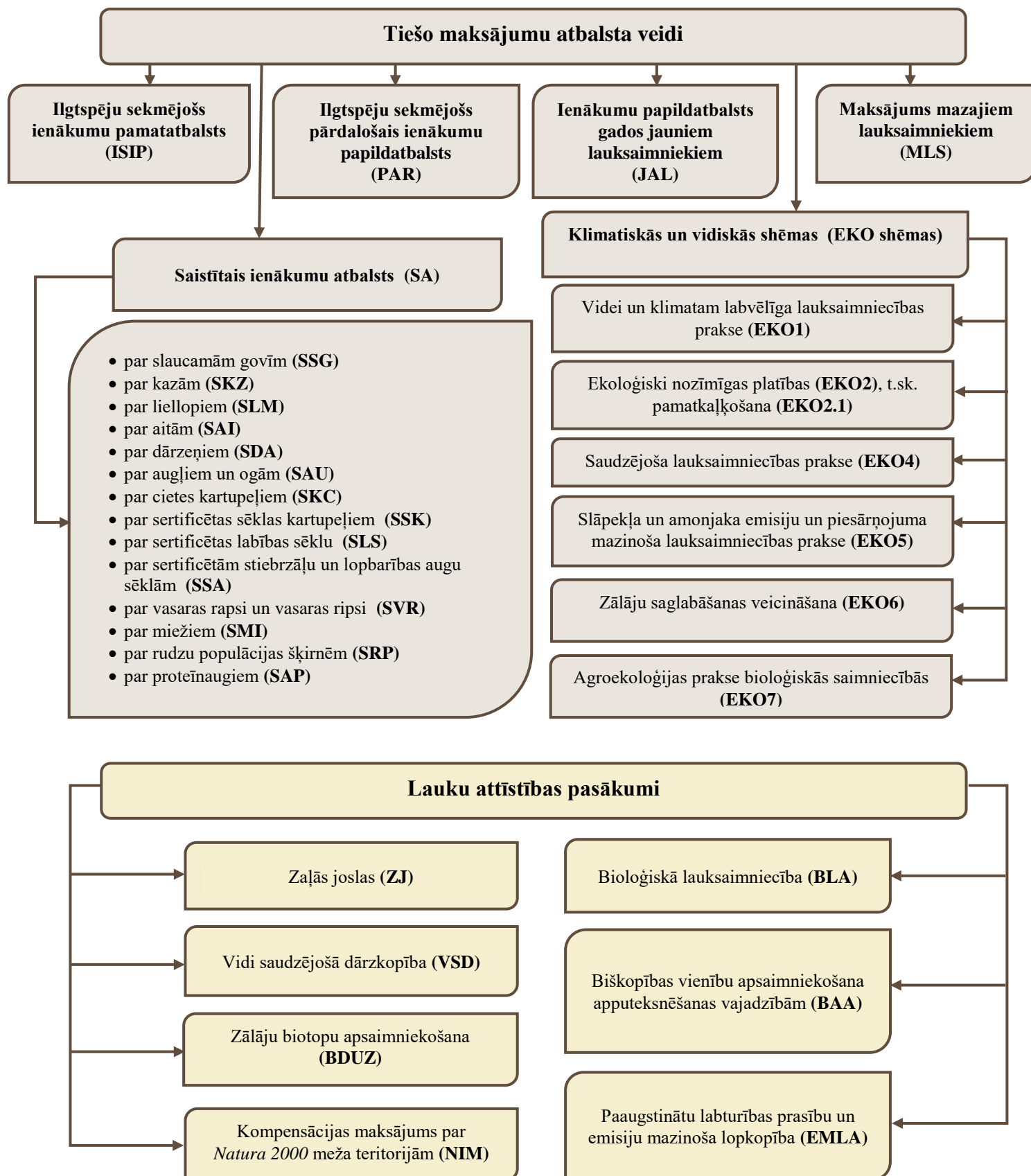
Saīsinājumi	Skaidrojums
LLVS 8.3	Aizliegums griezt dzīvžogus, cirst kokus (putnu vairošanās, ligzdošanas laikā)
LLVS 8.4	Invazīvu augu (latvāņu) izplatības novēršana
LLVS 9	Aizliegums pārveidot vai apart ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni
LLVS 10	Meliorācijas sistēmu uzturēšana
AAL	Augu aizsardzības līdzekļi
ADE	Dīzeļdegviela, kam piemērota samazināta akcīzes nodokļa likme par kārtējā gada atbalstam deklarēto un apstiprināto ISIP vai MLS platību
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
EK	Eiropas Komisija
EPS	Elektroniskā pieteikšanās sistēma
ES	Eiropas Savienība
GPS	Globālās pozicionēšanas sistēmas
ha	hektārs
I&R	Dzīvnieku identificēšana un reģistrēšana
k.k.	kultūrauga kods
KKS	Kompetentā kontroles struktūra
Lauku attīstības (LA) maksājumi	Pasākumi: “Zaļās joslas”, “Vidi saudzējošā dārkopība”, “Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinošā lopkopība”, “Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām”, “Zālāju biotopu apsaimniekošana”, “Bioloģiskā lauksaimniecība”
LAD	Lauku atbalsta dienests
LAP MKN	Lauku attīstības Ministru kabineta 18.04.2023. noteikumi Nr.197
LDC	Lauksaimniecības datu centrs
LDV	Lauksaimniecības darbaspēka vienība
LielV	Liellopu vienība
LIZ	Lauksaimniecības zeme
MK	Ministru kabinets
NĪN	Nekustamā īpašuma nodoklis
ĪJT	Īpaši (nitrātu) jutīgā teritorija
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
PVD	Pārtikas un veterinārais dienests
SEG	Siltumnīcefekta gāzes
TANPP	Normatīvajos aktos noteiktās pārvaldības prasības
THC	Tetrahidrokanabinols
TM	Tiešie maksājumi
TM MKN	Tiešo maksājumu Ministru kabineta 18.04.2023. noteikumi Nr.198
ŪSIK	Ūdensobjekts, kas noteikts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru un ūdenstilpju klasifikatoru
VAAD	Valsts augu aizsardzības dienests
VID	Valsts ieņēmumu dienests

LAD tīmekļvietne – www.lad.gov.lv

1. AKTUALITĀTES, IZMAIŅAS UN ATGĀDINĀJUMI 2024. GADĀ

Aktīvais lauksaimnieks	Arī 2024. gadā par aktīvu lauksaimnieku automātiski tiks uzskatīts atbalsta pretendents, kura LIZ platība, t.sk. kura pieteikta bez atbalsta, nepārsniedz 20 ha
	Pazemināts viens no aktīva lauksaimnieka pierādīšanas kritērijiem – standarta izlaides (SI) rādītājs par kārtējā gadā tiešajiem maksājumiem noteikto hektāru ir vismaz 300 EUR (2023. g. bija 400 EUR)
Zālāju pļaušana, t.sk. smalcināšana	Zālāji ir jānogana (nepietiekami noganītā platība jāapļauj) vai jānopļauj, t.sk. drīkst smalcināt. Nav obligāta novākšanas prasības. Izmaiņas neattiecas uz BDUZ
LLVS 8.1 izpilde ar slāpekli piesaistošajiem kultūraugiem un starpkultūrām	Nosacījumu sistēmas LLVS 8.1 prasības (nepieciešamība atvēlēt vismaz 4 % no saimniecības aramzemes ar ražošanu nesaistītām platībām vai elementiem) izpildei 2024. gadā var pieteikt arī starpkultūru vai slāpekli piesaistošu kultūraugu aizņemtās platības, ko audzē neizmantojot augu aizsardzības līdzekļus
Aktualizēts atbalsttiesīgo dzīvnieku šķirņu saraksts	SLM no atbalsttiesīgo liellopu šķirņu saraksta svītrotā Šveices brūnā (OB), bet papildināta ar kombinēto šķirņu krustojuma šķirni (XK)
	SAI atbalsttiesīgo aitu šķirņu saraksts papildināts ar Latvijas tumšgalve vecais tips (LTV)
Fotofiksācija atbalsta pasākumā Zaļās joslas (ZJ)	Atbalsta pasākumā Zaļās joslas – 4 m buferjosla jā saglabā kārtējā sezonā vismaz līdz 15. septembrim vai jāveic fotofiksācija, ja to apsēj ar nākamās sezonas kultūraugiem pirms 15. septembra. Fotofiksācija jāuzrāda pēc kontrolējošās iestādes pieprasījuma
Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām (BAA)	BAA maksājumu varēs saņemt arī par platību, kura nav blokā (krūmājs, meža zeme, neapsaimniekota LIZ), ja tajā veic bišu ganīšanu
	Saskaņojumi (piekrišanas, apliecinājumi) par apputeksnēšanas pakalpojumiem jāiesniedz tikai pēc LAD pieprasījuma
Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinoša lopkopība (EMLA)	Dzīvnieku labturības fotofiksācijas jāiesniedz vienīgi tiem atbalsta pretendentiem, kuri 2024. gadā EMLA piesakās pirmo reizi
Lauku vēsture	BDUZ ietvaros vairs nav jāuztur lauku vēsture
	BLA un VSD ietvaros lauku vēsture jāuztur un jāuzrāda tikai sertificēšanas procesā vai integrētās audzēšanas atbilstības noteikšanas procesā

1.1. PLATĪBU UN DZĪVNIEKU ATBALSTA VEIDI 2024. GADĀ

2. PIETEIKŠANĀS MAKSĀJUMIEM / Ģeotelpiskais iesniegums

2.1. Svarīgākie datumi un termiņi

Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšana bez atbalsta apmēra samazinājuma	līdz 22. maijam
Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšana ar atbalsta apmēra samazinājumu	no 23. maija līdz 17. jūnijam
Labojumu iesniegšana Ģeotelpiskajā iesniegumā	līdz 17. jūnijam
Ģeotelpiskā iesnieguma labošana, sazinoties ar LAD	pēc 17. jūnija

Ģeotelpiskā iesnieguma izveidošana	<ul style="list-style-type: none"> jānokopē iepriekšējā gada Ģeotelpiskais iesniegums <i>vai</i> jāizveido jauns Ģeotelpiskais iesniegums
Ģeotelpiskā iesnieguma aizpildīšana	<ul style="list-style-type: none"> nokopējot iepriekšējā gada iesniegumu, jāapstiprina vai jāprecizē katra lauka robežas (iezīmētā platība automātiski tiks nolasīta un uzskatīta par deklarēto platību) un jānorāda visa pieprasītā informācija par laukiem (piemēram, kultūraugs, atbalsta veids) <i>vai</i> jāizveido jauns iesniegums, kartē jāiezīmē lauku robežas (iezīmētā platība automātiski tiks nolasīta un uzskatīta par deklarēto platību) un jānorāda visa pieprasītā informācija par laukiem (piemēram, kultūraugs, atbalsta veids) nepieciešamības gadījumā: <ul style="list-style-type: none"> jāpievieno ainavas elementi aramzemes laukiem jāiesniedz papildu informācija un dokumenti
Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšana	<ul style="list-style-type: none"> līdz 22. maijam bez atbalsta apmēra samazinājuma no 23. maija līdz 17. jūnijam ar atbalsta apmēra samazinājumu 1 % apmērā par katru nokavēto darba dienu par iesniegšanas datumu tiks uzskatīts Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas datums EPS
Labojumu iesniegšana Ģeotelpiskajā iesniegumā	<ul style="list-style-type: none"> līdz 17. jūnijam: <ul style="list-style-type: none"> piesakot jaunus atbalsta veidus (ar samazinājumu 1 % apmērā par katru nokavēto darba dienu periodā no 23. maija līdz 17. jūnijam) pievienojot jaunas platības precizējot informāciju par laukiem pēc 17. jūnija: <ul style="list-style-type: none"> jāsazinās ar LAD nepalielinot atbalstu apmēru (t.i., nedrīkst palielināt atbalstam pieteiktās platības apmēru vai pieteikt jaunus atbalsta veidus)
Ģeotelpiskā iesnieguma atsaukšana	<ul style="list-style-type: none"> pilnībā vai daļēji jebkurā brīdī līdz dienai, kamēr LAD nav: <ul style="list-style-type: none"> informējis par neatbilstībām Ģeotelpiskajā iesniegumā vai iesniegtajos papildu dokumentos vai paziņojis par nodomu veikt pārbaudi uz vietas, vai pārbaudē uz vietas konstatējis neatbilstības

2.2. Labojumi Ģeotelpiskajā iesniegumā par deklarēto platību pārklājumiem

EPS priekškontroles sistēma brīdina atbalsta pretendentu, ja deklarētie LIZ gabali telpiski pārklājas ar cita atbalsta pretendenta deklarētajiem LIZ gabaliem. Atbalsta pretendents ir jāizvērtē situācija:

- labojumi **nav jāveic**, ja iezīmētā platība **sakrīt** ar reāli dabā apsaimniekoto un tā ir tiesiskajā valdījumā
- labojumi **ir jāveic**, ja iezīmētā platība **nav pareiza**, pārzīmējot platību tā, lai pārklājums neveidotos.

Ja vēlaties izgriezt visu izveidojušos pārklājumu (platība attēlota sarkanā krāsā ar svītrojumu)

izmantojiet pogu "Izgriezt pārklājumu"

! LAD iesaka: sazinieties ar iesaistītajiem atbalsta pretendentiem (kaimiņiem) un precizējiet pārklājumu rašanās cēloņus, lai attiecīgais atbalsta pretendents varētu veikt korektus labojumus lauka zīmējumā.

3. KOPIĢIE ATBALSTA SAŅEMŠANAS NOSACĪJUMI

Atbalsta maksājumus par platībām piešķir par LIZ, ja:

- kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha (izņemot BDUZ, kur kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 0,3 ha), katra lauka platība ir vismaz 0,1 ha un minimālais lauku bloka lielums ir 0,3 ha;
- tā ir lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskā valdījumā (lietošanā) 2024. gada 15. jūnijā.

Lauks (lauksaimniecības zemes nogabals) ir vienlaidu lauksaimniecības zemes platība, ko pieteicis viens lauksaimnieks un kurā audzē vienu kultūraugu vai kuram ir ne vairāk kā viens zemes izmantošanas veids.

Atbalsta pretendents jāievēro noteiktās Nosacījumu sistēmas (NS) prasības, ko veido LLVS un TANNP.

Ģeotelpiskajā iesniegumā atbalsta pretendents:

- jādeklarē visa apsaimniekotā LIZ, kā arī platība, ko apsaimnieko, bet nepiesaka atbalstam;
- nav jādeklarē LIZ, kuru iznomā citai personai (to nedrīkst deklarēt arī kā platību bez atbalsta).

3.1. Īpašumtiesību apliecināšanas pienākums

Lauksaimnieks pēc LAD pieprasījuma uzrāda apliecinājumu par to, ka atbalstam pieteiktā LIZ platība 2024. gada 15. jūnijā atrodas tā tiesiskajā valdījumā (lietošanā), ja to neapliecina ieraksts zemesgrāmatā.

Lauksaimniekam ir tiesības platību maksājumiem pieteikt viņa apsaimniekotās LIZ kopīpašuma platību, kas atbilst tā īpašumā esošajai kopīpašuma domājamai daļai. Piesakot maksājumiem lielāku platības daļu par īpašumā esošo, pēc LAD pieprasījuma jāiesniedz pārējo kopīpašnieku rakstiska piekrišana rīkoties ar to.

Tiesības rīkoties ar LIZ pierāda zemes nomas līgums, patapinājuma līgums, mantojumu apliecinājošs dokuments, zemes īpašnieka rakstisks apliecinājums, pašvaldības lēmums attiecībā uz pašvaldības īpašumā esošo zemi, u.c. dokumenti.

Ja ar zemes īpašnieku ir noslēgta mutiska vienošanās, pēc LAD pieprasījuma par šo vienošanos jāiesniedz zemes īpašnieka rakstisks apliecinājums.

LAD tīmekļvietnes sadaļā *Atbalsta veidi/Platību maksājumi/Rokasgrāmatas un veidlapas* ievietoti kopīpašnieku un zemes īpašnieka rakstisko apliecinājumu paraugi.

3.2. Atbalsttiesīgas LIZ noteikšanas kritēriji

Atbalsta maksājumus piešķir par LIZ platību, ko aizņem **aramzeme, ilggadīgie zālāji** vai **ilggadīgie stādījumi**, ja tā ir uzturēta kultūraugu audzēšanai vai noganīšanai piemērotā stāvoklī (skat. 3.7. apakšnodaļu):

- atbalsttiesīgajā platībā var iekļaut objektus, kas nav platāki par 2 m – koptus grāvjus, dzīvžogus un koku rindas;
- atbalsttiesīgajā LIZ platībā neiekļauj cilvēka radītas konstrukcijas un objektus, īpaši būves, ēkas un ceļus.

Atbalsta maksājumus nepiešķir par LIZ platību, ja:

- to izmanto pārsvarā nevis lauksaimnieciskai darbībai, bet gan mežistrādes vajadzībām, ceļu būvei, telšu novietošanai, auto un tehnikas stāvvietām, izstāžu, gadatirgu, sporta, atpūtas un citām nelauksaimnieciskajām darbībām vai pasākumu rīkošanai laikposmā no 15. maija līdz 15. septembrim ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas vai tai nepieciešama augsnes virskārtas atjaunošana un izlīdzināšana vai zālāju zelmeņa atjaunošana;
- uz tās atrodas lidlauks (izdota apliecība saskaņā ar normatīvajiem aktiem par civilās aviācijas lidlauku izveidošanu, sertifikāciju un ekspluatāciju), pastāvīgs sporta laukums, tostarp golfa laukums, lauki vai nogāzes, kurās ierīkotas slēpošanas un citu sporta veidu trases ar aprīkojumu, zirgu izjāžu laukums ar aprīkojumu, atpūtas un kempingu laukums, siltumnīcas ar grīdas segumu, izvietoti saules paneļi vai ceļi;
- nogabalā pārsvarā ir invazīvo latvāņu ģints augi, kam izveidojušās ziedkopas;
- tajā aug vilkvāļītes vai tā ir mitrzeme, kas laikposmā no 15. maija līdz 15. septembrim ir klāta ar ūdeni ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas, ja vien šāda platība neaizņem daļu no lauka un nav deklarēta kā biodaudzveidības sala saskaņā ar LLVS 8.1;
- nogabals ir mauriņš vai piemājas zemes zālājs, kas regulāri tiek nopļauts vai smalcināts;
- to aizņem Ziemassvētku eglīšu stādījumi.

3.3. Deklarētā kultūrauga labošana, ja to pārņēmušas nezāles vai tas neatbilst biežībai

Lauksaimniekam nekavējoties jāprecizē deklarētais kultūraugs gadījumos, ja konstatē, ka no 25. jūnija līdz 31. augustam nav izpildītas aramzemē augošu kultūraugu audzēšanas prasības un LAD nav paziņojis par nodomu veikt pārbaudi uz vietas vai pārbaudē uz vietas atklājis neatbilstību.

Piemēram:

- nezāles aizņem vairāk nekā 25 % no kultūrauga platības, kas deklarēta kārtējā gada Ģeotelpiskajā iesniegumā;
- dārzeņu kultūraugu skaits līdz 31.08.2024. vienā m² ir mazāks par TM MKN 2.pielikumā noteikto skaitu un dārzeņu platībā nav īstenoti nezāļu ierobežošanas agrotehniskie pasākumi vismaz tādā apjomā, lai netiktu kavēta kultūraugu augšana un kultūraugi sasniegtu ražas novākšanai piemērotu gatavību.

Norādītajos gadījumos lauksaimniekam jāmaina deklarētais kultūrauga kods uz 792 vai 610 (papuve):

- ja norāda kodu 792, tad attiecīgajās platībās augošie kultūraugi vai kultūraugu maisījums jānokuļ vai jānopļauj, vai jāiestrādā augsnē līdz 15.10.2024.
- ja norāda kodu 610, tad apsaimnieko kā papuvi (skat. 3.7. apakšnodaļā).

3.4. Nepārvarama vara un ārkārtas apstākļi

Par nepārvaramu varu vai ārkārtas apstākļiem uzskatāmi šādi gadījumi:

- smaga dabas katastrofa vai smagi meteoroloģiski apstākļi, kas būtiski ietekmē saimniekošanu;
- dzīvnieku radītie postījumi;
- lauksaimniecības dzīvnieku novietņu nejauša nopostīšana saimniecībā;
- epizootija, augu slimības uzliesmojums vai augu kaitēkļu klātbūtne, kas skar visus atbalsta saņēmēja lauksaimniecības dzīvniekus vai lauksaimniecības kultūraugus vai daļu no tiem;
- visas saimniecības vai tās lielas daļas ekspropriācija (piespiedu atsavināšana valsts vai sabiedrības vajadzībām), ja minēto ekspropriāciju nevarēja paredzēt Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas dienā;
- atbalsta saņēmēja nāve;
- atbalsta saņēmēja ilgstoša darbnespēja;
- u.c. no atbalsta saņēmēja neatkarīgi iemesli.

Ja iestājušies nepārvaramas varas vai ārkārtas apstākļi, ne vēlāk kā 15 darbdienu laikā, sākot no dienas, kad šāda iespēja rodas, LAD jāiesniedz:

- detalizēts apraksts par nepārvaramas varas vai ārkārtas apstākļu iestāšanos;
- nepārvaramu varu vai ārkārtas apstākļus apliecinājoši dokumenti.

3.5. Maksājumi par īsircimeta atvasāju platībām

ISIP un MLS var saņemt par īsircimeta atvasāju platībām, ja:

- tiek stādītas un audzētas viena vecuma īsircimeta atvasāju sugas: apse (*Populus spp.*) vai baltalksnis (*Alnus incana*) – vismaz 1000 stādu uz 1 ha, kārkls (*Salix spp.*) – vismaz 4000 stādu uz 1 ha;
- ievēro 5 gadu maksimālo cirtes aprites laiku;
- platībās saskaņā ar meliorācijas kadastra datiem nav reģistrētas meliorācijas sistēmas 2011. gada 1. jūlijā vai nav no jauna izveidotas meliorācijas sistēmas pēc 2011. gada 1. jūlija;
- kopā ar Ģeotelpisko iesniegumu iesniedz īsircimeta atvasāju sugu stādu izcelsmes apliecinājumu (kopiju).

3.6. Maksājumi par kaņepju platībām

Kaņepju platība ir atbalsttiesīga, ja:

- tā ir iekļauta THC monitoringā;
- izaugušajos kaņepju augos THC saturs nepārsniedz 0,3 %.

TM un Lauku attīstības pasākumu atbalsts, ko var saņemt par kaņepju platībām:

- ISIP, PAR, JAL, SAP, EKO1 vai EKO7, EKO4, EKO5, ZJ, BAA, BLA vai
- MLS, ZJ, BAA, BLA.

Nosacījumi par kaņepju platībām:

- kaņepju lauks jāapsēj ar vienu atbalsttiesīgu šķirni (ja kaņepju platību sēšanai izmanto dažādas šķirnes, tad katra lauka platība ar atšķirīgu šķirni jādeklarē atsevišķi ar k.k.170);
- minimālā izsējas norma – 15 kg/ha;
- līdz 15.06.2024. VAAD par visu kaņepju platību jāiesniedz “Iesniegums platības iekļaušanai kaņepju THC monitoringā”:
 - VAAD informēs lauksaimnieku par plānoto pārbaudi;
 - VAAD pārbaudes īstenošanai, lauksaimniekam jāinformē VAAD par kaņepju ziedēšanas sākumu 10 dienu laikā pēc tā;
- līdz 30.06.2024. jāapmaksā VAAD izsniegtais rēķins dalībai THC monitoringā.

Papildu sniedzamā informācija Ģeotelpiskā iesnieguma solī “Kaņepju sējplatības”:

- informācija par kaņepju laukos iesēto šķirni un izsēto sēklu apjomu (kg/ha);
- jāiesniedz iesēto kaņepju šķirnes sertificētas sēklu iepakojumu oficiālās etiķetes oriģinālu vai kaņepju saglabājamās šķirnes sēklu iepakojuma etiķetes oriģinālu.

Sertificētu sēklu iesaiņojuma oficiālās etiķetes vai zīmogojuma saturs:

- atsauce uz ES tiesību aktiem (var lietot norādi “ES tiesību akti”);
- sertificētāj institūcijas un valsts nosaukums vai to abreviatūra;
- ražotājvalsts nosaukums;
- oficiāli piešķirtais sērijas numurs;
- sēklu partijas numurs;
- deklarētā sēklu neto vai bruto masa vai sēklu skaits iesaiņojumā;
- suga (norāda botānisko nosaukumu (var saīsinātā formā) latīņu burtiem bez atsauces uz autoriem);
- šķirne (norāda latīņu burtiem);
- kategorija;
- saiņošanas mēnesis un gads vai pēdējā parauga noņemšanas mēnesis un gads.

Atbalsttiesīgas kaņepju šķirnes, kuras kārtējā gada 15. martā ir iekļautas Lauksaimniecības augu šķirņu kopējā katalogā:

Alive SK, AMX, Arizona Dream, Armanca, Asso, Austa SK, Auto Power 1, Balaton, Beniko, Bialobrzeskie, Cannakomp, Carma, Carmagnola, Carmaleonte, CFX-2, Chamaeleon, Codimono, CRS-1, CS, Dacia Secuieni, Delta-405, Delta-Ilosa, Dioica 88, Djumbo 20, Earlina 8 FC, Eletta Campana, Enectaliana, Enectarol, Epsilon 68, Estica, Fedora 17, Felice, Felina 32, Felina 34, Férimon, Fibranova, Fibrante, Fibrimon 56, Fibrol, Fibror 79, Finola, Finola 2, Fiona, Fukal, Futura 75, Futura 83, Glecia, Gliana, Glyana, Helena, Henola, Ivory, KC Bonusz, KC Dora, KC Virtus, KC Zuzana, KCA Borana, Kompolti, Kompolti hibrid TC, Lipko, Loja, Lovrin 110, Mara 21, Marcello, Marina, Markant, Matrix, MGC 1013, Midwest, Mietko, Mona 16, Monoica, Morning Glory, Muka 76, Nashinoīde 15, Nordria 3, Northwest, OGK, Olivia, Orion 33, Ostara 9, Pain killer, Rajan, Ratz, Rodnik, Santhica 23, Santhica 27, Santhica 70, Secuieni Jubileu, Silvana, Sofia, Stara Prekmurska, Strawberry H, Strawberry K, Succesiv, Teodora, Tiborszallasi, Tisza, Troyanka I, Tygra, Uniko B, Uso-31, Villanova, Western Cherry, Wielkopolskie, Wojko, Zenit. Adzelveiši un Pūriņi – Latvijas izcelsmes kaņepju saglabājamās šķirnes.

Atbalsttiesīgas LIZ nosacījumi

LIZ veids	LIZ definīcijas skaidrojums	Atbalsttiesīgas LIZ nosacījumi	
Aramzeme	<p>LIZ, ko izmanto kultūraugu audzēšanai. Kultūraugi var būt viengadīgi (sēj katru gadu) vai daudzgadīgi</p> <p>Platība var ietvert agromežsaimniecības sistēmu elementus</p> <p><i>Ja aramzemē sētos zālājus aramzemē audzē vairāk nekā 5 gadus, tad no sestā gada LIZ neuzskata par aramzemi (skat. ilggadīgie zālāji)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • augsnes virsma ir: <ul style="list-style-type: none"> ➤ līdzena, atbilstoši lauksaimniecības apsaimniekošanas veidam un vietas mikroreljefam ➤ piemērota pirmssējas apstrādei vai zālāja un citu augu nopļaušanai vai novākšanai • tajā nav krūmu dzinumu, kas vecāki par 1 gadu • tai nav nepieciešams uzklāt augsni vai nolīdzināt augsnes virsmu, izmantojot šķūrēšanas vai iekrāvēju tehniku 	
Aramzeme	<p>Aramzeme, kuru izmanto kā papuvi ar k.k. 610 <i>(nosacījumi arī LLVS 8.1 prasības izpildei, ja papuvi deklarē ar k.k. 610)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • kārtējā gadā līdz 15. jūlijam neizmanto ražas novākšanai vai dzīvnieku ganīšanai • jānodrošina nezaļu iznīcināšana, nepieļaujot sēklu nogatavošanos • līdz kārtējā gada 30. maijam mehāniski jāapstrādā, ja papuves platība iepriekšējā gadā deklarēta kā ilggadīgais zālājs, aramzemē sēts zālājs, papuve vai arī platība nav bijusi deklarēta (ja vien papuvē kārtējā gadā netiek sēti zaļmēslojuma augi, izmantojot tiešo sēju vai joslu apstrādes metodi) 	
	<p>LLVS 8.1: zaļmēslojuma augu papuve (k.k. 612)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai • aizliegts lietot AAL līdz zaļmēslojuma iestrādei augsnē 	
	<p>EKO2 papuve: zaļmēslojuma augu papuve (k.k. 612), kurā iesētajā maisījumā no vismaz diviem zaļmēslojuma augiem viens ir EKO2 atbalsttiesīgais zaļmēslojuma kultūraugs</p>	<ul style="list-style-type: none"> • neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai • aizliegts lietot ķīmiskos AAL līdz zaļmēslojuma iestrādei augsnē vai zaļmēslojuma pieveļšanai pirms tiešās sējas vai joslu apstrādes • papuves platība nepārsniedz 10 % no saimniecības aramzemes platības 	
	<p>Kaņepju platības</p>	<p>LIZ, kurā iesētas kaņepju šķirņu sēklas, kas kārtējā gada 15. martā ir iekļautas “Lauksaimniecības augu šķirņu kopējā katalogā”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kaņepju platībām jābūt iekļautām THC monitoringā • izaugušajos kaņepju augos THC saturs nepārsniedz 0,3 %
	<p>Aramzemē sētie zālāji, tīrsējā sēti tauriņzieži</p>	<p>Zālāji, ko veido stiebrzāļu vai lopbarības zālaugu maisījumi, t.sk. kuros tauriņzieži ir vairāk par 50 %, un kas augsekā ir iekļauti līdz 5 gadiem (ieskaitot)</p> <p>Zālāji sēklaudzēšanai savā saimniecībā (par kuriem ir iesniegts iesniegums LAD reizē ar Ģeotelpisko iesniegumu) vai kuri kārtējā gadā ir pieteikti lauku apskatei VAAD (vai nākamajā gadā, ja kārtējā gadā iesēti bez virsauga)</p> <p>Zālāji, ko izmanto biškopībā nektāra vākšanai (t.sk. par kuriem ir dota piekrišana apputekšnēšanas pakalpojuma saņemšanai) vai ārstniecības augu vākšanai</p>	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15. augustam: <ul style="list-style-type: none"> ➤ jānopļauj (t.sk. drīkst smalcināt) vai ➤ jānogana (nepietiekami noganītās platības jāapļauj) • līdz kārtējā gada 1. oktobrim jānokuļ • līdz kārtējā gada 15. septembrim jānopļauj (t.sk. drīkst smalcināt)
<p>EKO2 nektāraugi</p>	<p>Tīrsējā vai savstarpējos maisījumos sētus nektāraugus neuzskata par aramzemē sētu zālāju vai ilggadīgo zālāju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • jānopļauj un jānovāc vai jāsmalcina pēc ziedēšanas • aizliegts lietot ķīmiskos AAL visu kalendāro gadu 	

LIZ veids	LIZ definīcijas skaidrojums	Atbalsttiesīgās LIZ nosacījumi
Ilggadīgie zālāji	Zālāji, ko veido stiebrzāles vai lopbarības zālaugi <ul style="list-style-type: none"> • aramzemē sētie zālāji no sestā gada tiek uzskatīti par ilggadīgajiem zālājiem, t.sk., ja zālājs ir atjaunots vai platība apstrādāta, vai iesēti citi zālāji 	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15. augustam: <ul style="list-style-type: none"> ➢ jānopļauj (t.sk. drīkst smalcināt) vai ➢ jānogana (nepietiekami noganītās platības jāappļauj) • var ietvert agromežsaimniecības sistēmu elementus
	ES nozīmes zālāju biotops vai putnu dzīvotne Detalizētu informāciju par BDUZ zālājiem skat. 27. nodaļā	<p>Ja NAV pieteikti BDUZ, tad līdz kārtējā gada 15. septembrim:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ jānopļauj (t.sk. drīkst smalcināt) ➢ jānogana, nepietiekami noganītās platības jāappļauj <p>Ja IR pieteikti tikai BDUZ vai BDUZ un BLA, tad <u>ekstensīvi jānogana</u> ar īpašumā esošajiem ganību dzīvniekiem – zālēdājiem, nodrošinot optimālu ganīšanas režīmu (ganību sezonā no 15. maija līdz 15. septembrim nosacītais dzīvnieku blīvums nepārsniedz 0,9 LielV uz 1 ha)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ līdz 15. septembrim VAI ➢ līdz nākamā gada 1. aprīlim, ja dzīvniekiem izmanto pagarināto vai vissezonas ganīšanu un par to ir iesniegta informācija LAD EPS ➢ nepietiekami noganītās platības jāappļauj <p><u>VAI vismaz vienu reizi sezonā jānopļauj, jāsavāc un jāaizved:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ līdz kārtējā gada 15. septembrim zālāju biotopi ➢ no 1. jūlija līdz 15. septembrim zālāji putnu dzīvotnēs ➢ pēc nopļaušanas un novākšanas atālu var noganīt
	Zālāji, ko aizņem enerģijas ieguvei audzēta klūdziņprosa un miežubrālis, kuru ziedēšanas fāze ir sasniegta iepriekšējā gadā	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 1. maijam jānopļauj un jānovāc, ja ziedēšanas fāze ir sasniegta iepriekšējā gadā.
	Zālāji, ko izmanto biškopībā nektāra vākšanai (t.sk. par kuriem ir dota piekrišana apputekšnēšanas pakalpojuma saņemšanai) vai ārstniecības augu vākšanai	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15. septembrim jānopļauj (t.sk. drīkst smalcināt)
Ilggadīgie stādījumi	LIZ platība, kurā kultūraugus neaudzē augsekā un kurā audzētie kultūraugi dod ražu vairākas reizes (augļu dārzi, stādaudzētavas u.c.) <ul style="list-style-type: none"> • var ietvert agromežsaimniecības sistēmu elementus • stādaudzētavas stādi tiek audzēti dzīvā augsnē, kas ir saistīta ar augsnes apakškārtu un pamatiezi 	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15. septembrim: <ul style="list-style-type: none"> ➢ rindstarpas, kuru platums pārsniedz 1 m, jāizpļauj vai mehāniski jāapstrādā ➢ nokaltušie ilggadīgo stādījumu koki vai krūmi jāaizvāc
Īscirtmeta atvasāju sugu platības (ilggadīgie stādījumi)	LIZ platība, kurā saskaņā ar meliorācijas kadastra datiem nav meliorācijas sistēmas un kurā stāda un audzē viena vecuma īscirtmeta atvasāju sugas – apsi, kārklu vai baltalksni	<ul style="list-style-type: none"> • 5 gadu maksimālais cirtes aprites laiks

3.8. Kultūraugu deklarēšanas nosacījumi

Aramzemē tīrsējā sēti kultūraugi (k.k. 872)	<p>Ja saimniecības aramzemē tīrsējā tiek sēti un audzēti kultūraugi, kas nav atrodami kultūraugu sarakstā, Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā “Pārējie kultūraugi, sēti tīrsējā aramzemē” (k.k. 872), piemēram, eļļas rutks sēklas ieguvei, lēcas u.c. Deklarējot kultūraugus ar k.k. 872, lauksaimniekam pēc LAD pieprasījuma būs jāiesniedz papildu deklarācija par katru kultūraugu atsevišķi</p>
Aramzemē sēti kultūraugu maisījumi (k.k. 873)	<p>Platību, kurā iesēts sēklu maisījums, uzskata par platību, kas aizņemta ar vienu kultūraugu, neatkarīgi no maisījumā iekļauto kultūraugu skaita. Ģeotelpiskajā iesniegumā kultūraugu maisījums jādeklarē kā “Pārējie citur neminētie kultūraugi, sēti kā kultūraugu maisījums aramzemē” (k.k. 873)</p>
Maisījumi, kuros vairāk nekā 50 % ir slāpekli piesaistoši kultūraugi (piemēram, k.k. 445, 446, 447)	<p>Deklarējot maisījumus, kuros vairāk nekā 50 % ir slāpekli piesaistoši kultūraugi, lauksaimniekam pēc LAD pieprasījuma būs jāiesniedz apliecinājumu par izmantoto sēklas daudzumu. Ja LAD informāciju nesaņems, LAD pārbaudēs uz vietas saimniecībā noteiks slāpekli piesaistošo kultūraugu pārsvaru, pamatojoties uz augu skaitu</p>
Dārzeni nelielās platībās (k.k. 871)	<p>Ja vienā laukā (vienlaidu platībā) augoši saistītajam ienākumu atbalstam atbalsttiesīgi dārzeni kultūraugi katrs aizņem mazāk par 0,1 ha un kopējā saimniecības aramzemes platība nav lielāka par 10 ha, Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā “Dārzeni, ja vienlaidu platībā augošas SA atbalsttiesīgās dārzeni kultūraugu sugas katra aizņem mazāk par 0,1 ha un kopējā saimniecības aramzemes platība nav lielāka par 10 ha” (k.k. 871)</p>
Ilggadīgie stādījumi (k.k. 952)	<p>Ja saimniecībā tiek audzēti kultūraugi ēdamo augļu un ogu ieguvei, kas ir ilggadīgie stādījumi un nav atrodami kultūraugu sarakstā, Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā “Citur neminēti ilggadīgie stādījumi ēdamo augļu un ogu ieguvei” (k.k. 952). Piemēram, persiki, aprikozes, korintes, kizili, aktinīdijas, citronliānas, lazdas (ēdamo augļu šķirnes) u. c.</p>
Kultūraugi, kas iesēti kā pasēja zem virsauga	<p>Ja galvenajam kultūraugam pasējā tiek audzēts otrs kultūraugs, uzskata, ka platību aizņem tikai galvenais kultūraugs un Ģeotelpiskajā iesniegumā jādeklarē galvenā kultūrauga kods</p>
Sējumi ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	<p>Sējumi ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju Ģeotelpiskajā iesniegumā jādeklarē ar speciāli šādiem gadījumiem izveidotiem kultūrauga kodiem, piemēram, “Mieži vasaras ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju” (k.k. 133), “Facēlija ar tauriņziežu pasēju” (k.k. 716) u.c.</p>
Kultūraugi nelielā platībā (piemājas dārzi) (k.k. 811)	<p>Ja saimniecībā vienā laukā tiek audzēti dažādi kultūraugi nelielā platībā un katrs no kultūraugiem aizņem mazāk par 0,1 ha, piesakoties atbalstam, Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā “Dažādi kultūraugi nelielā aramzemes platībā jeb vairāki kultūraugi, audzēti vienlaidu laukā, ja katrs no kultūraugiem attiecīgajā laukā aizņem mazāk par 0,1 ha, vai platības, ko izmanto ziedu audzēšanai” (k.k. 811). Ar šo kodu var deklarēt piemājas dārzus, kā arī ziedus, ko audzē pavairošanai un griešanai. Deklarējot kultūraugus ar k.k. 811, lauksaimniekam pēc LAD pieprasījuma būs jāiesniedz papildu deklarācija par katru kultūraugu atsevišķi</p>
Ilggadīgie zālāji (k.k. 710)	<p>Kā ilggadīgos zālājus deklarē platību, kura piecus gadus pēc kārtas ir deklarēta kā aramzemē sētu stiebrzāļu un (vai) lopbarības zālaugu (āboliņa, lucernas, vīķu, amoliņa, esparsetes, lupīnas, austrumu galegas, ragaino vanagnadziņu) maisījums vai kā stiebrzāles tīrsējā, vai kā lopbarības zālaugi tīrsējā. Kā ilggadīgos zālājus deklarē arī ES nozīmes zālāju biotopus vai putnu dzīvotnes</p>

3.9. Atbalsta veidu savienojamība viena lauka ietvaros Ģeotelpiskajā iesniegumā 2024. gadā vai dzīvnieku atbalsta veidu savienojamība

Atbalsta veidi	TIEŠO MAKSĀJUMU ATBALSTA VEIDI																				LAUKU ATTĪSTĪBAS PASĀKUMI				
	ISIP	PAR	JAL	Saistītie ienākumu atbalsti										Ekoshēmas							MLS	ZJ	VSD	BDUZ	BLA
				SAP	SKC	SSK	SSA	SLS	SMI	SVR	SDA	SAU	SRP	EKO1	EKO2	EKO4	EKO5	EKO6	EKO7						
ISIP		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+
PAR	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
JAL	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	
SAP	+	+	+		-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	+	-	+/-	+	-	+	
SKC	+	+	+	-		-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	-	+	-	+/-	+	-	+	
SSK	+	+	+	-	-		-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	-	+	-	+/-	+	-	+	
SSA	+	+	+	-	-	-		-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	+/-	-	-	+	
SLS	+	+	+	-	-	-	-		-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	+	-	+/-	-	-	+	
SMI	+	+	+	-	-	-	-	-		-	-	-	-	+	+	+	+	-	+	-	+/-	-	-	+	
SVR	+	+	+	-	-	-	-	-	-		-	-	-	+	+	+	+	-	+	-	+/-	-	-	+	
SDA	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-		-	-	+	+	-	+	-	+	-	+/-	+	-	+	
SAU	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-		-	+	+	-	+	-	+	-	+/-	+	-	+	
SRP	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-		+	+	+	+	-	+	-	+/-	-	-	+	
EKO1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	-	-	-	+/-	+	-	+/-	
EKO2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+/-	-	+	-	+/-	+	-	+	
EKO4	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+		+	-	+	-	+/-	-	-	+	
EKO5	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+		+	+	-	+/-	+	-	+	
EKO6	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+		+	-	+/-	-	-	+	
EKO7	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+		-	+/-	-	+	+	
MLS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		+	+	+	
SA dzīvniekiem	Pieteikšanās SSG, SKZ, SLM un SAI neietekmē pieteikšanos citiem atbalsta veidiem, izņemot – nevar vienlaicīgi pieteikties EMLA, ja dzīvnieki ir bioloģiski sertificēti, un MLS																								
ZJ	+	+	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+		+/-	-	+/-	
VSD	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	-	+	+	-	+	-	-	+	+/-		-	-	
BDUZ	+/-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-		+	
BLA	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+/-	-	+		
BAA	Pieteikšanās BAA neietekmē pieteikšanos citiem atbalsta veidiem. Ja BAA atbalsta pasākumā sniedz vienīgi apputeksnēšanas pakalpojumu (zeme nav ne īpašumā, ne valdījumā), tad nevar saņemt maksājumu par citiem platībatkarīgajiem atbalstiem.																								
EMLA	EMLA var pieteikties vienīgi konvencionālās saimniecības. Pieteikšanās EMLA neietekmē pieteikšanos citiem atbalsta veidiem, izņemot – nevar pieteikties BLA, jo dzīvniekiem jābūt bioloģiski sertificētiem.																								
NIM	Pieteikšanās NIM neietekmē pieteikšanos citiem atbalsta veidiem Var vienlaicīgi pieteikties NIM un BDUZ 4. klasei.																								

+/- nozīmē, ka platību vienlaicīgi var pieteikt attiecīgajos atbalsta veidos, ņemot vērā noteiktus ierobežojumus. Piemēram, vienā laukā var vienlaicīgi pieteikt ISIP un BDUZ, bet ISIP par BDUZ 4.klases zālāju nevar saņemt. Vienlaicīgi vienā laukā var pieteikt BLA un ZJ, bet par ZJ aizņemto platību nevar saņemt BLA maksājumu (sīkāk skat. pie attiecīgā atbalsta veida).

4. AKTĪVAIS LAUKSAIMNIEKS

Lai saņemtu tiešos maksājumus atbalsta pretendents jāatbilst aktīva lauksaimnieka nosacījumiem.

Ja 2023. gadā tiešo maksājumu kopsumma (pirms samazinājuma piemērošanas) **nepārsniedza** 500 EUR, tad atbalsta pretendents 2024. gadā aktīva lauksaimnieka statuss nav jāpierāda.

Ja 2023. gadā tiešo maksājumu kopsumma (pirms samazinājuma piemērošanas) **pārsniedza** 500 EUR, tad atbalsta pretendents 2024. gadā jāizpilda viens no 4.1. tabulā norādītajiem kritērijiem.

Lai noteiktu tiešo maksājumu summu gadījumos, kad 2023. gadā atbalsta pretendents nepieteicās tiešajiem maksājumiem vai tie tika atteikti, aprēķinus veic, atbalsta pretendenta 2024. gada Ģeotelpiskajā iesniegumā noteikto hektāru skaitu reizinot ar 2023. gada valsts vidējiem tiešajiem maksājumiem par hektāru.

4.1.tabula: Aktīva lauksaimnieka kritēriji, atbilstības noteikšanas veidi

Atbalsta pretendents atbilst aktīva lauksaimnieka nosacījumiem, ja:	
LAD noteiks, izmantojot publiskos reģistrus un Ģeotelpiskā iesnieguma datus	1) tam LDC ir reģistrēta vismaz 1 nosacītā LielV 2024. gada 1. martā
	2) tas ir iekļauts VAAD Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā iepriekšējā vai kārtējā gada 1. oktobrī, un ir VAAD lēmums, ka kultūraugi atbilst normatīvo aktu prasībām
	3) tas kā sēkļaudzētājs ir reģistrēts VAAD Sēkļaudzētāju un sēkļu tirgotāju reģistrā iepriekšējā vai kārtējā gada 1. oktobrī, un attiecīgajā gadā ir vismaz viens VAAD lauku apskatē atzīts lauks
	4) vismaz 1/3 no kārtējā gada Ģeotelpiskajā iesniegumā deklarētās LIZ iepriekšējā vai kārtējā gada 1. oktobrī ir bioloģiski sertificēta
	5) standarta izlaides rādītājs par kārtējā gadā tiešajiem maksājumiem noteikto hektāru ir vismaz 300 EUR. Noteikto ha skaitā neieskaita ilggadīgos zālājus, kas atzīti par ES nozīmes zālāju biotopiem vai putnu dzīvotnēm. Ja atbalsta pretendents ir vienīgi BDUZ platības (100 % no LIZ), uzskatāms, ka viņš atbilst aktīva lauksaimnieka kritērijam. Šādā gadījumā par BDUZ platību var saņemt arī ISIP vai MLS.
Atbalsta pretendents līdz 01.10.2024. LAD jāiesniedz informācija	6) saimniecībā ir nodarbināts vismaz viens algots darbinieks* lauksaimnieciskajā darbībā, vai ir ne mazāk kā viena lauksaimniecības darbaspēka vienība** uz katrām kārtējā gadā tiešajiem maksājumiem noteiktajiem 100 ha. Veidlapa informācijas sniegšanai ir LAD tīmekļvietnē <i>Atbalsta veidi/Platību maksājumi/Rokasgrāmatas un veidlapas</i> Izņēmums 2024. gadā: atbalsta pretendents, kura LIZ platība (t.sk. kura pieteikta bez atbalsta) nepārsniedz 20 ha, uzskatāms par vienu darbaspēka vienību.
	7) saimniecības lauksaimnieciskās darbības izmaksas***, neieskaitot nekustamā īpašuma nodokli, iepriekšējā gadā vai kārtējā gadā vidēji veido vismaz 120 EUR par katru tiešajiem maksājumiem noteikto hektāru

* tie ir darbinieki, par kuru lauksaimniecībā nostrādātajām h ir sniegta informācija VID!

** saimniecībās līdz 100 ha tiek uzskatīts, ka nosacījums par 1 darbaspēka vienību ir izpildīts, ja pēc Gada ienākumu deklarācijas D3 pielikuma vai uzņēmuma gada pārskata par iepriekšējo gadu lauksaimniecības ieņēmumi, t.sk., ieņēmumi no atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai, veido vismaz 50 % no kopējiem saimniecības ieņēmumiem

*** LAD jāiesniedz pierādījumi par saimniecības lauksaimnieciskās darbības izmaksām (skat. zemāk), izņemot gadījumus, kad VID ir iesniegts saimniecības gada ienākumu deklarācijas D3 pielikums

Kritērijs: saimniecības lauksaimnieciskās darbības izmaksas

Pierādījumi par lauksaimnieciskās darbības izmaksām: LAD jāiesniedz lauksaimnieciskās darbības izmaksas apliecinājošu dokumentu fotokopijas par 2023. gadu vai par nepārtrauktu 12 mēnešu laikposmu, kas sākas ne agrāk par 2023. gada 1. janvāri.

Lauksaimnieciskās darbības izmaksas veido, piemēram: **1)** degvielas iegāde; **2)** lauksaimniecības tehnikas uzturēšana; **3)** lauksaimnieciskās darbības nodrošināšanai izmantoto ēku uzturēšana, t.sk. elektroenerģijas izmaksas kas radušās vienīgi saistībā ar lauksaimniecisko darbību; **4)** lauksaimnieciskās darbības nodrošināšanai izmantoto ražošanas resursu iegāde: minerālmēsli, organiskie mēsli, AAL, kalpojamais materiāls, kultūraugu sēklas, lopbarība; **5)** saņemto lauksaimnieciskās darbības pakalpojumu izmaksas, t.sk. izmaksas par LIZ pirmssējas un aramzemes pēcsējas apstrādi, ražas novākšanu, produktu pārvadāšanu, ražošanas resursu piegādi, zālāju nopļaušanu un zālaugu masas novākšanu u.c. Pamatlīdzekļu, kuru vērtība ir virs 1000 EUR, iegāde netiek uzskatīti par lauksaimniecības izdevumiem. Par lauksaimniecības izdevumiem tiek uzskatīti pamatlīdzekļu nolietojums jeb amortizācija.

Lauksaimniecības izmaksas apliecinājošie dokumenti, kas apliecina samaksu par darījumu, ir, piemēram: 1) kases čeks, 2) VID reģistrēta numurēta kvīts, 3) preču piegādes dokuments, kas noformēts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par grāmatvedības kārtošānu, 4) bankas konta izraksts vai bankas apstiprināts maksājuma uzdevums. Var iesniegt bankas konta izrakstu vai maksājuma uzdevumu, ja samaksa veikta ar pārskaitījumu un norādīts skaidri saprotams maksājuma mērķis un tas ir saistīts ar lauksaimniecību.

Ja izmaksu vērtība ir lielāka par 30 EUR (bez PVN), dokumentā jābūt pakalpojuma saņēmēja rekvizītiem (juridiskajām personām – nosaukumam un Vienotajam reģistrācijas numuram, fiziskajām personām – vārdam, uzvārdam un personas kodam).

5. NOSACĪJUMU SISTĒMA

Nosacījumu sistēma (NS) izveidota, ievērojot gan ES regulējumu, gan Latvijas tradicionālo lauksaimniecības praksi un specifiskās vajadzības. NS mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības aizsargāšanu, biotopu un lauku ainavas saglabāšanu, nodrošināt ilgtspējīgu attīstību un dabas resursu – ūdens, augsnes un gaisa – efektīvu pārvaldīšanu.

Nosacījumu sistēma aptver trīs jomas: 1) Klimats un vide, 2) Sabiedrības veselība un augu veselība, 3) Dzīvnieku labturība.

Visiem atbalsta pretendentiem jāievēro 5.1. apakšnodaļā norādītās un katrai individuālajai saimniecībai saistošās:

- normatīvajos aktos noteiktās pārvaldības prasības (TANPP) un
- laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti (LLVS)

5.2. apakšnodaļā ir detalizēts apraksts par katru LLVS. Informāciju par TANPP saistošajiem normatīvajiem aktiem skat. TM MKN 8. pielikumā. Par iespējamiem samazinājumiem skat. 33. apakšnodaļā.

5.1. LLVS un TANPP veidi un Kompetentās kontroles institūcijas (KKI), kas atbildīgas par to pārbaudi

NS jomas	Kods	LLVS/ TANPP veidi	KKI
I Klimats un vide	LLVS 1	Ilggadīgo zālāju saglabāšana	LAD
	LLVS 2	Mitrāju un kūdrāju aizsardzība lauksaimniecības zemēs	
	LLVS 3	Aizliegums dedzināt rugājus vai sauso zāli	
	LLVS 4	Buferjoslas izveide gar ūdensobjektiem	VAAD
	LLVS 5	Augsnes apstrāde, kas samazina augsnes degradācijas un erozijas risku, ņemot vērā nogāzes slīpumu	LAD
	LLVS 6	Minimāls augsnes pārklājums, lai izvairītos no kailas zemes sensitīvākajos periodos	
	LLVS 7	Augu maiņa	
	LLVS 8.1	Minimāla lauksaimniecības zemes daļa, kas atvēlēta ar ražošanu nesaistītām platībām vai iezīmēm	
	LLVS 8.2	Dižakmeņu, aizsargājamu koku un aleju saglabāšana	
	LLVS 8.3	Aizliegums griezt dzīvžogus, cirst kokus (putnu vairošanās, ligzdošanas laikā)	
	LLVS 8.4	Invazīvu augu (latvāņu) izplatības novēršana	
	LLVS 9	Aizliegums pārveidot vai apert ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni	
	LLVS 10	Meliorācijas sistēmu uzturēšana	
	TANPP 1	Fosfātu piesārņojuma kontrole	
TANPP 2	Ūdens resursu aizsardzība (attiecas uz īpaši jutīgajām teritorijām)	VAAD, LAD	
TANPP 3	Savvaļas putnu aizsardzība	VMD, LAD	
TANPP 4	Dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzība	LAD	
II Sabiedrības veselība un augu veselība	TANPP 5	Pārtikas nekaitīgums	PVD
	TANPP 6	Ierobežojumi hormonālas, tireostatiskas iedarbības vielu un betaagonistu lietošanā	
	TANPP 7	Augu aizsardzības līdzekļu lietošana	VAAD
	TANPP 8	Augu aizsardzības līdzekļu lietošana	
III Dzīvnieku labturība	TANPP 9	Teļu labturība	PVD
	TANPP 10	Cūku labturība	
	TANPP 11	Vispārīgās lauksaimniecības dzīvnieku labturības prasības	

5.2. Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarti

Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa standarts (LLVS) – kods, nosaukums, apraksts	Detalizēta informācija atrodama
<p>LLVS 1 – Ilggadīgo zālāju saglabāšana</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, kuru rīcībā ir zeme, kas pēdējo 5 gadu laikā no ilggadīgajiem zālājiem ir pārveidota par cita izmantojuma zemi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilggadīgo zālāju uzturēšana tiek nodrošināta valsts līmenī. • Ilggadīgie zālāji ir zeme, kurā kārtējā gadā sēj vai audzē stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus un kurā vismaz 5 iepriekšējos gadus pēc kārtas audzētas dabiski veidojušās (pašiesējušās) vai kultivētas (sētas) stiebrzāles vai citi lopbarības zālaugi, arī tad, ja šajā laikposmā zālājs bijis atjaunots, zālāju platība bija apstrādāta vai sākotnēji augušo stiebrzāļu vai zālaugu vietā ir iesētas citas stiebrzāles vai zālaugi. • Ilggadīgo zālāju īpatsvara atsaucis rādītājs 2023. gadam ir 23,58 %, kas iegūts, 2018. gada kopējo ilggadīgo zālāju platību (406 816 ha) dalot ar kopējo LIZ platību (1 725 395 ha). <p>LAD aprēķina un katru gadu līdz 20. augustam oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” publicē informāciju par:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ilggadīgo zālāju platības īpatsvaru pret LIZ platību kārtējā gadā; • ilggadīgo zālāju platības īpatsvara atsaucis rādītāja un kārtējā gada ilggadīgo zālāju platības īpatsvara attiecības izmaiņām; • ilggadīgo zālāju platību hektāros, kas atjaunojama, lai nodrošinātu, ka ilggadīgo zālāju īpatsvara rādītāja attiecība pret ilggadīgo zālāju īpatsvara attiecības rādītāju nav mazāka par 5 %. <p>Ja ilggadīgo zālāju īpatsvara atsaucis rādītāja un kārtējā gada ilggadīgo zālāju platības īpatsvara rādītāja attiecība samazinās par vairāk nekā 5 %, LAD līdz kārtējā gada 30. septembrim informēs lauksaimniekus par pienākumu LIZ platību (norādot attiecīgās platības lielumu) pārveido par ilggadīgā zālāja platību līdz nākamā gada 15. jūnijam, ja to rīcībā ir zeme, kas pēdējo 5 gadu laikā no ilggadīgā zālāja ir pārveidota par cita lietojuma zemi. Nākamā gada Ģeotelpiskajā iesniegumā lauksaimnieks pārveidoto platību deklarē kā ilggadīgo zālāju.</p> <p>Pārveidošanas prasība neattiecas uz šādu pārveidoto saimniecības rīcībā esošas LIZ platības daļu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • platību, kas no ilggadīgā zālāja pārveidota par ilggadīgo stādījumu; • uz pusi no platības, kas pārveidota un uz kuras bija nodrošināts dzīvnieku vidējais blīvums vismaz 0,3 LielV gadā pirms tā gada, kad saimniecība pilnībā mainījusi darbības jomu no lopkopības uz augkopības nozari, likvidējot visus saimniecībā turētos lauksaimniecības dzīvniekus; • uz pusi no platības, kas pēdējo 5 gadu laikā ir pretendējusi uz tiešo maksājumu vai lauku attīstības atbalstu gados jauniem lauksaimniekiem; • platības daļu, kura kādā no gadiem laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam ir pieteikta MLS vai BLA un kuras statuss ir mainīts no ilggadīgā zālāja uz cita lietojuma zemi. <p>Platība, kas ir atkārtoti pārveidota par ilggadīgo zālāju vai izveidota kā ilggadīgais zālājs, uzskatāma par ilggadīgo zālāju no pirmās atkārtotas pārveidošanas vai izveidošanas dienas. Šo platību izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, vismaz 5 secīgus gadus pēc to atkārtotas pārveidošanas vai, ja šo platību jau izmanto stiebrzāļu vai cita veida lopbarības zālaugu audzēšanai, tik gadus, cik atlikuši, lai sasniegtu 5 secīgus gadus pēc zālāja izveides gada.</p>	<p>TM MKN 6.2. apakšnodaļa</p>

<p>LLVS 2 – Mitrāju un kūdrāju aizsardzība lauksaimniecības zemēs – prasība jāievēro no 2025. gada!</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, kuru apsaimniekotajā LIZ atrodas mitrāju un kūdrāju platības.</p> <p>LIZ esošu mitrāju un kūdrāju augsnes platībās, kuras ir kartogrāfiski identificētas LAD lauku bloku kartē un izmantotas lauksaimnieciskajai darbībai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zemes aršanu veic ne biežāk kā vienu reizi 5 gados, izņemot, ja to aizliedz citi normatīvie akti, tostarp par ekoloģiski jutīgajiem ilggadīgajiem zālājiem; • nav atļauta meliorācijas sistēmu būvniecība, rekonstrukcija vai renovācija, izņemot atsevišķos TM MKN 6.3. nodaļā norādītajos gadījumos. <p>Kūdrāju augsne LIZ ir augsne, kas izmantota lauksaimnieciskajai darbībai un satur vismaz 40 cm kūdras slāni.</p> <p>LIZ esoši mitrāji ir lauksaimnieciskai darbībai izmantota pārmitra vai periodiski ar seklu ūdens slāni klāta palieņu pļava, zāļu vai kūdras purvu platība.</p>	<p>TM MKN 6.3. apakšnodaļa</p>
<p>LLVS 3 – Aizliegums dedzināt rugājus vai sauso zāli</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem</p> <p>Rugaini vai sauso zāli nededzina uz lauka, izņemot gadījumus, kad augu veselības apsvērumu dēļ ir saņemta VAAD un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta atļauja kontrolētai augu atlieku dedzināšanai uz lauka.</p>	<p>TM MKN 6.4. apakšnodaļa</p>
<p>LLVS 4 – Aizsargjoslas (buferjoslas) izveide gar ūdensobjektiem</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, kas apsaimnieko LIZ pie ŪSIK ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kā arī novadgrāvjiem, kas iekļauti meliorācijas kadastrā.</p> <p>Aizliegts lietot mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļus buferjoslās, kuras ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 m platā joslā gar ūdensobjektu, kas noteikts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru un ūdenstilpju klasifikatoru (ŪSIK); • 3 m platā joslā gar ūdensnotekām (novadgrāvjiem), kas ir iekļauti meliorācijas kadastrā. <p>Buferjoslas ir kartogrāfiski identificētas LAD lauku bloku kartē.</p>	<p>TM MKN 6.4. apakšnodaļa</p>
<p>LLVS 5 – Augsnes apstrāde, kas samazina augsnes degradācijas un erozijas risku, ņemot vērā nogāzes slīpumu</p> <p>Attiecas uz lauksaimniekiem, kuri apsaimnieko nogāzēs esošu LIZ.</p> <p>Lauksaimniecības zemes daļā, kuru nogāzes garums ir vismaz 20 m, platums ir vismaz 20 m un slīpums ir lielāks par 6 grādiem (10,5 %):</p> <ul style="list-style-type: none"> • periodā no iepriekšējā gada 1. oktobra līdz kārtējā gada 15. martam nodrošina augu veģetāciju, saglabā rugaini vai lauku atstāj neapstrādātu pēc kultūraugu novākšanas; • ziemājus vai starpkultūras pēc kārtējā gada 20. septembra sēj perpendikulāri nogāzes krituma virzienam, izņemot, ja sēj izmantojot tiešās sējas vai joslu apstrādes metodes. 	<p>TM MKN 6.5. apakšnodaļa</p>

<p>LLVS 6 – Minimāls augsnes pārklājums, lai izvairītos no kailas zemes sensitīvākajos periodos</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem</p> <p>Rudens un ziemas periodā no iepriekšējā gada 15. novembra līdz kārtējā gada 15. februārim</p> <ul style="list-style-type: none"> • Īpaši (nitrātu) jutīgajās teritorijās vismaz 65 % • Vidzemē un Latgalē vismaz 55 % • pārējā Latvijas teritorijā vismaz 60 % <p><u>no saimniecības aramzemes un ilggadīgo stādījumu platības</u> jānodrošina augsnes pārklājums. Ja saimniecības aramzemes un ilggadīgo stādījumu platības atrodas dažādās teritorijās, katrai platības daļai piemēro attiecīgās teritorijas noteikto prasību. Tomēr, ja saimniecībā kopumā nodrošināta augstākā prasība (lielākais %), kas noteikta kādai no teritorijām, uzskatāms, ka attiecīgā prasība saimniecībā ir izpildīta.</p> <p>Augsnes pārklājumu var nodrošināt ar sētiem vai stādītiem kultūraugiem, zālaugiem vai neapstrādātām platībām pēc kultūraugu novākšanas.</p> <p>Nosakot aramzemes un ilggadīgo stādījumu platību, uz kuru attiecināma minētā prasība, tajā neieskaita dārzeņu, kartupeļu un biešu platību, kurā pēc 1.septembra novākta raža un kura pēc ražas novākšanas ir aparta jeb apstrādāta un atstāta bez augu seguma.</p> <p>Īpaši (nitrātu) jutīgās teritorijas: Ādažu novads, Bauskas novads (izņemot Valles un Kurmenes pagastus), Dobeles novads, Jelgavas novads (izņemot Jelgavu), Ķekavas novads, Mārupes novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads (izņemot Lēdurgas pagastu).</p> <p>Vidzemes (izņemot īpaši jutīgās teritorijas) un Latgales plānošanas reģioni: Alūksnes novads, Augšdaugavas novads, Balvu novads, Cēsu novads, Gulbenes novads, Krāslavas novads, Limbažu novads, Līvānu novads, Ludzas novads, Madonas novads, Ogres novads, Preiļu novads, Rēzeknes novads, Smiltenes novads, Valmieras novads, Valkas novads, Varakļānu novads, Daugavpils, Rēzekne.</p> <p>Pārējo Latvijas plānošanas reģionu teritorijas: Aizkraukles novads, Bauskas novada Valles un Kurmenes pagasts, Dienvidkurzemes novads, Jelgava, Jēkabpils novads, Jūrmala, Kuldīgas novads, Liepāja, Rīga, Saldus novads, Siguldas novada Lēdurgas pagasts, Talsu novads, Tukuma novads, Ventspils, Ventspils novads.</p> <p>Izņēmums! Prasību piemēro, ja saimniecības aramzemes vai ilggadīgo stādījumu platība ir vismaz 1 ha!</p>	<p>TM MKN 6.5. apakšnodaļa</p>
<p>LLVS 7 – Augu maiņa</p> <p>Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, uz kuriem neattiecas kāds no izņēmumiem.</p> <p>Jānodrošina viengadīgo kultūraugu augu maiņu kārtējā gadā vismaz 35 % no kārtējā gada saimniecības aramzemes platības, kurā kārtējā vai iepriekšējā gadā audzēts viengadīgais kultūraugs. Viengadīgo kultūraugu vienā un tajā pašā laukā nedrīkst audzēt vairāk kā 3 gadus pēc kārtas. Kultūraugu audzēšanas secīguma uzskaiti uzsāk ar 2022. gadu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “35 %” daļu rēķina no kārtējā gada aramzemes platības, kuru kārtējā un iepriekšējā gadā neaizņēma zālāji, lopbarības zālaugi, daudzgadīgie augi vai papuve; • “kultūraugs” ir atšķirīgs ģints kultūraugs, kas pieder pie kādas no krustziežu, nakteņu, ķirbjaugu, tauriņziežu un balandu dzimtām (skat. TM MKN 12. pielikumā); • ziemāji un vasarāji uzskatāmi par atšķirīgiem kultūraugiem, pat tad, ja tie pieder vienai ģintij. <p>Izņēmums! Prasību nepiemēro, ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aramzemes platība nepārsniedz 10 ha; • vairāk nekā 75 % no atbalsttiesīgās LIZ ir ilggadīgie zālāji vai ir aramzemes platība, ko izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus; • vairāk nekā 75 % no aramzemes izmanto, lai audzētu stiebrzāles, lopbarības zālaugus, pākšaugus, zemi atstāj papuvē vai izmanto zaļmēslojuma audzēšanai; • platības ir bioloģiski sertificētas un tās izmanto bioloģiskajai ražošanai. 	<p>TM MKN 6.6. apakšnodaļa</p>

LLVS 8.1 – Minimālā lauksaimniecības zemes daļa, kas atvēlēta ar ražošanu nesaistītām platībām vai iezīmēm

Attiecas uz visiem lauksaimniekiem, uz kuriem neattiecas kāds no izņēmumiem.

Nodrošina, ka vismaz 4 % no saimniecības aramzemes aizņem kāds no zemāk norādītajiem ar ražošanu nesaistītiem platību veidiem vai ainavas elementiem:

- akmeņu kaudzes 0,01 – 0,5 ha;
- Meliorācijas kadastra informācijas sistēmā reģistrēti valsts nozīmes ūdensnoteku posmi, novadgrāvji, kontūrgrāvji vai susinātājgrāvji;
- 2 līdz 20 m platas ražošanā neizmantotas laukmales vai aizsargjoslas (buferjoslas) ar zālāju vai dabīgi iesaistīto augu segumu. Aizsargjoslas (buferjoslas) un laukmales augu segums atšķiras no blakus esošās LIZ augu seguma, var smalcināt;
- koku vai krūmu puduri 0,01 – 0,5 ha;
- koku rindas;
- atsevišķi augoši koki, ap kuriem atrodas tikai aramzeme;
- potenciālie dižkoki un aizsargājami dižkoki, alejas un dižakmeņi;
- papuve, kura kārtējā gadā līdz 15. jūlijam netiek izmantota ražas novākšanai vai dzīvnieku ganīšanai;
- zaļmēslojuma augu papuve, kuru neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai un kurā nelieto AAL;
- biodaudzveidības salas 0,01 – 1,5 ha platībā, ap kuru atrodas aramzeme un kuras aizņem mitrales, pārmitras vietas uz LIZ, slīkšņas, lankas, vai kurās aug piekrastei raksturīgi augi, vai platības, kas vismaz 3 gadus netiek izmantotas lauksaimniecības produktu ražošanai;
- dīķi 0,01 – 0,5 ha platībā, ietverot arī piekrastes veģetāciju.

Ar ražošanu nesaistītie ainavas elementi ir kartogrāfiski identificēti LAD lauku bloku kartē un tiem jābūt lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskajā valdījumā (lietošanā) kārtējā gada 15. jūnijā.

Platību, ko aizņem ar ražošanu nesaistītas platības un ainavas elementi, aprēķina izmantojot svēruma un pārrēķina koeficientus (skat. TM MKN 14. pielikumā)

Dīķu, koku vai krūmu puduru vai akmeņu kaudžu aizņemtā platība ir atbilstoša LLVS 8.1 izpildei, ja:

- to pilnībā ieskauj lauksaimnieka rīcībā esošā aramzeme vai tā robežojas ar aramzemi un robeža ir dabā identificējama;
- starp aramzemi un dīķi vai koku vai krūmu puduri, vai akmeņu kaudzi atrodas laukmale, kas ietverta atbalsttiesīgajā LIZ platībā.

Laukmales un aizsargājamās koku alejas vai rindas uzskata par saimniecības aramzemei blakusesošām, ja to garākā mala robežojas ar saimniecības aramzemes lauka malu.

Izņēmums! Prasību nepiemēro, ja:

- aramzemes platība nepārsniedz 10 ha;
- vairāk nekā 75 % no atbalsttiesīgās LIZ aizņem ilggadīgie zālāji vai aramzemes platība, ko izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus;
- vairāk nekā 75 % no aramzemes izmanto, lai audzētu stiebrzāles, lopbarības zālaugus, pākšaugus, papuvei vai zaļmēslojuma audzēšanai;
- vairāk nekā 50 % aramzemes platības atrodas kādā no pagastu teritorijām, kurām piemērojams “mežu atbrīvojums” (skat. TM MKN 13.pielikumā)

Atkāpes no prasības 2024. gadā => LLVS 8.1 prasības nodrošināšanai 2024. gadā atļauts izmantot arī platības, kurās audzē slāpekli piesaistošos kultūraugus (skat. 15.1. apakšnodaļā pie EKO2 un 20.7. apakšnodaļā pie SAP) vai starpkultūras (skat. 15.1. apakšnodaļā pie EKO2), neizmantojot augu aizsardzības līdzekļus. Izvēloties atkāpes, nevarēs saņemt attiecīgos maksājumus par to platības daļu, ar kuru izpilda LLVS 8.1 prasības 4 %, t.i., EKO2, BLA un VSD par attiecīgu slāpekli piesaistošo kultūraugu aizņemto platības daļu, un EKO2 par attiecīgu starpkultūru aizņemto platības daļu.

TM MKN
6.7. apakšnodaļa

LLVS 8.2 – Dižakmeņu, aizsargājamo koku un aleju saglabāšana	
Attiecas uz visiem lauksaimniekiem.	
Saglabā un nepieļauj dabas pieminekļus – dižakmeņu, aizsargājamo koku un aleju – iznīcināšanu vai bojāšanu, ja tie aizsargājami saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu.	TM MKN 6.8. apakšnodaļa
LLVS 8.3 – Aizliegums griezt dzīvžogus, cirst kokus (putnu vairošanās, ligzdošanas laikā)	
Attiecas uz visiem lauksaimniekiem.	
Neveic dzīvžogu un koku ciršanu un griešanu laika periodā no 15. marta līdz 31. jūlijam (izņemot ilggadīgos stādījumus) platībās, kas atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, un no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam – pārējās teritorijās.	TM MKN 6.8. apakšnodaļa
LLVS 8.4 – Invazīvu augu (latvāņu) izplatības novēršana	
Attiecas uz visiem lauksaimniekiem.	
Nodrošina, ka LIZ platībā esošie invazīvie latvāņu ģints augi ir nopļauti pirms tiem veidojas ziedkopas.	TM MKN 6.8. apakšnodaļa
LLVS 9 – Aizliegumu pārveidot vai apart ilggadīgos zālājus, kas ir ekoloģiski jutīgi ilggadīgi zālāji	
Attiecas uz tiem lauksaimniekiem, kuri apsaimnieko ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni	
<p>Aizliegts pārveidot vai apart ilggadīgo zālāju platības, kas ir atzītas par ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotni.</p> <p>Aizliegumu pārveidot vai apart 2024. gadā piemēro tām ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotņu ilggadīgo zālāju platībām, kuras pēc situācijas 2023. gada 31. decembrī ir kartogrāfiski identificētas LAD lauku bloku kartē, izmantojot Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols” datus.</p> <p>ES nozīmes zālāju biotopu vai putnu dzīvotņu ilggadīgo zālāju platības, kuras LAD lauku bloku kartē pirmo reizi publicētas 2024. gadā līdz 1. februārim – ja lauksaimnieks ir pārveidojis vai aparis zālāja platības pirms tās pirmo reizi publicētas LAD lauku bloku kartē 2024. gadā (līdz 1. februārim) kā ES nozīmes zālāju biotops vai putnu dzīvotne ilggadīgajā zālājā, lauksaimniekam līdz 2024. gada 1. aprīlim bija rakstiski jāinformē DAP. Šajā gadījumā DAP atkārtoti izvērtē ilggadīgā zālāja statusu un, nepieciešamības gadījumā, precīzēs robežas.</p> <p>Ja platība, kurai ir noteikts ES nozīmes zālāju biotops vai putnu dzīvotnes ilggadīgā zālāja statuss, ir uzarta vai pārveidota par cita lietojuma zemi, lauksaimniekam tā jāpārveido atpakaļ par ilggadīgo zālāju līdz nākamā gada 15. jūnijam.</p>	TM MKN 6.9. apakšnodaļa
LLVS 10 – Meliorācijas sistēmu uzturēšana	
Attiecas uz visām saimniecībām, kuru atbildībā atrodas meliorācijas sistēmas.	
<p>LIZ īpašnieks vai tiesiskais valdītājs (lietotājs) nodrošina šādu meliorācijas sistēmu uzturēšanu un zemes mitruma režīma regulēšanu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ūdensnoteku un novadgrāvju gultnēs novāc kokus un krūmus, to atvases nopļauj vismaz 1 reizi divos gados, izvāc grunts ieskalojumus, sadzīves atkritumus, kritušus kokus, piesērējumus un citus elementus, kas kavē meliorācijas sistēmas funkcionēšanu un traucē ūdens plūsmu gultnē; • drenu sistēmā drenu akas nosedz ar vāku, iztīra drenu akas piesērējumu, kā arī drenu kolektoru iztekas no sanesumiem un novāc kokaugus ap drenu kolektoru iztekām vismaz 5 m attālumā uz katru pusi no iztekas. 	TM MKN 6.9. apakšnodaļa

6. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS IENĀKUMU PAMATATBALSTS (ISIP)

Nosacījumi atbalsta saņemšanai	Lauksaimniekam: <ul style="list-style-type: none"> • jāatbilst aktīva lauksaimnieka nosacījumiem • jāveic lauksaimnieciskā darbība Piesakoties MLS, lauksaimniekam nav tiesību pieteikties ISIP!
Nosacījumi ISIP pieteiktajai platībai	ISIP var saņemt par platību, kas: <ul style="list-style-type: none"> • atbilst LIZ kritērijiem un nosacījumiem (skat. 3.2. un 3.7. apakšnodaļu) • ir lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskajā valdījumā (lietošanā) 2024. gada 15. jūnijā (skat. 3.2. apakšnodaļu) • ir vismaz 1 ha, bet katra to veidojošā lauka platība ir vismaz 0,1 ha un minimālais lauku bloka lielums ir 0,3 ha. Atbalstu par kaņepju platībām var saņemt, ja ievēroti papildu nosacījumi (skat. 3.6. apakšnodaļu).

Platībām, kas atrodas **Alūksnes, Augšdaugavas, Balvu, Cēsu, Gulbenes, Krāslavas, Ludzas, Madonas, Rēzeknes, Smiltenes un Valkas novadā** piemēro palielinātu ISIP pamatlīkmi (novadi, kuros veģetācijas perioda ilgums ir īsāks par 195 dienām un LIZ kvalitatīvais vērtējums ir mazāks nekā 38 balles vai kuri robežojas ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis).

7. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠAIS PĀRDALOŠAIS IENĀKUMU PAPILDATBALSTS (PAR)

Lai veicinātu proporcionālāku atbalsta sadalījumu par labu mazākām un vidēji lielām saimniecībām ar zemākiem ienākumiem, par ISIP atbalsttiesīgo platību no 3,01 līdz 100 ha automātiski tiek piešķirts Ilgtspēju sekmējošais pārdalošais ienākumu papildatbalsts.

Platība	2024. gada provizoriskās likmes
1 – 3,00 ha	nemaksā
3,01 – 30,00 ha	54 EUR/ha
30,01 – 100,00 ha	12 EUR/ha
virs 100 ha	nemaksā

8. ILGTSPĒJU SEKMĒJOŠĀ IENĀKUMU PAMATATBALSTA MAKSĀJUMA MAKSIMUMA NOTEIKŠANA UN SAMAZINĀJUMS

Attiecas uz saimniecībām, kurās LIZ ir vairāk nekā 1 020 ha	ISIP summai, kuru lauksaimniekam kalendārajā gadā paredzēts piešķirt, piemēro maksājuma maksimumu – par 100 % samazinot to ISIP summas daļu, kas pārsniedz 100 000 EUR.
	Pirms ISIP maksājuma maksimuma piemērošanas pēc lauksaimnieka pieprasījuma no ISIP summas var atskaitīt iepriekšējā kalendārajā gadā izmaksāto ar lauksaimniecisko darbību saistīto darba algu un tai piemēroto algas nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Lai nodrošinātu minēto atskaitījumu veikšanu, lauksaimniekam **līdz 2024. gada 1. oktobrim** LAD EPS jāiesniedz aizpildīta deklarācija (excel formātā) par iepriekšējā gadā izmaksātajām darba algām, kas saistītas ar lauksaimniecisko darbību (skat. LAD tīmekļvietnē sadaļā *Atbalsta veidi/Platību maksājumi/Rokasgrāmatas un veidlapas*)

Ja lauksaimnieks nodarbojas gan ar lauksaimniecisko, gan nelauksaimniecisko darbību, kārtojot grāmatvedību, jāuzskaita atsevišķi visu nodarbināto lauksaimnieciskajai un nelauksaimnieciskajai darbībai, kā arī saimniecības pārvaldības un pamatdarbības atbalsta funkciju izpildei veltīto darba laiku stundās, aprēķināto darba algu, tostarp piemēroto algas likmi un faktiski izmaksāto darba algu, kā arī algas nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

9. MAKSĀJUMS MAZAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM (MLS)

Ikgadējs maksājums 500 EUR/gadā par saimniecību aizstāj visus pārējos tiešos maksājumus.

MLS var pieteikties katru gadu un nav jā saglabā noteikta references platība. Tās lielums gadu no gada var atšķirties, bet jā saglabā noteiktās minimālās prasības par platību (skat. zemāk nosacījumus MLS platībai).

Nosacījumi pretendētam	<ul style="list-style-type: none">• atbilst aktīva lauksaimnieka statusam un veic lauksaimniecisko darbību• lauksaimnieks nav radījis mākslīgus apstākļus priekšrocību gūšanai no MLS• jāievēro Nosacījumu sistēmas prasības
Nosacījumi MLS platībai	<ul style="list-style-type: none">• kopējā pieteiktā platība atbilst atbalsttiesīgas LIZ kritērijiem un ir vismaz 1 ha, bet katra to veidojošā lauka platība ir vismaz 0,1 ha un minimālais lauku bloka lielums ir 0,3 ha.• pieteiktā platība ir lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskajā valdījumā (lietošanā) 15.06.2024.
Papildu iesniedzamie dokumenti	Ja lauksaimnieks piesakās MLS pirmo reizi, kā arī līdz šim nebija pieteicis tiešajiem maksājumiem, tad, aizpildot Ģeotelpisko iesniegumu, papildus jāapliecina, ka saimniecības izveides mērķis ir lauksaimnieciskā darbība un nav mākslīgi radīti apstākļi priekšrocību gūšanai no MLS
Ierobežojumi attiecībā uz citiem atbalstiem	Lauksaimnieks, kas piesakās MLS, nevar saņemt citus tiešos maksājumus, bet var pretendēt atbalstam Lauku attīstības pasākumos.

Mākslīgie apstākļi

Tiks uzskatīts, ka lauksaimnieks nav radījis mākslīgus apstākļus, ja ir piemērojams viens no šādiem nosacījumiem:

- 2024. gadā Ģeotelpiskajā iesniegumā deklarētā LIZ platība ir vismaz 4 ha;
- summa, ko lauksaimnieks būtu tiesīgs saņemt par 2024. gadu no citiem tiešajiem maksājumiem, kas nav MLS, būtu vismaz 400 EUR (ja viņš nebūtu pieteicies MLS);
- saimniecība, kura piesaka LIZ platību MLS maksājumam, iegūta pārdošanas vai nomas ceļā (pārņemot visu saimniecību kopumā, nevis daļēji);
- saimniecība vai tās daļa, kura piesaka MLS maksājumam, iegūta mantojuma ceļā;
- saimniecība izveidota ar tiesas spriedumu.

10. IENĀKUMU PAPILDATBALSTS GADOS JAUNIEM LAUKSAIMNIEKIEM (JAL)

Ienākumu papildatbalstu gados jauniem lauksaimniekiem (JAL) var saņemt gan fiziskas personas, gan juridiskas personas par savas pirmās lauku saimniecības (t.sk. pārņemtās) platību, kas nepārsniedz 150 ha un ir atbalsttiesīga ISIP.

Gados jauna lauksaimnieka nosacījumi:

neatkarīgi no juridiskās formas, kādā piesakās JAL, atbilstību nosacījumiem vērtē fizisko personu līmenī. Ja JAL piesakās juridiska persona, šī uzņēmuma kontrolējošai personai vai personām jāatbilst gados jauna lauksaimnieka nosacījumiem.

Gados jauns lauksaimnieks:	<ul style="list-style-type: none"> fiziska persona, kura nav vecāka par 40 gadiem gadā, kad pirmo reizi piesakās JAL, t.sk. ar kontrolē esošu juridisku personu lauku saimniecības īpašnieks kontrolē saimniecības lēmumus gadā, kad piesakās JAL ir ieguvis izglītību lauksaimniecības jomā līdz 1. augustam gadā, kad pirmo reizi piesakās un tiek apstiprināts JAL (nosacījumus skat. zemāk pie <i>Lauksaimnieka izglītība</i>)
-----------------------------------	---

Pieteikšanās JAL / izmaksas ilgums:

Kur/ kā jāpiesakās	Maksimālais JAL izmaksas ilgums/ nosacījumi
EPS jāiesniedz Ģeotelpiskais iesniegums, atzīmējot, ka piesakās JAL	<p>5 gadi</p> <ul style="list-style-type: none"> sākot no pirmās apstiprināšanas JAL, bet ne ilgāk par 2027. gadu, un ar nosacījumu, ka JAL pirmo reizi pieteikts un apstiprināts vismaz 5 gadu laikā pēc pirmās lauku saimniecības dibināšanas ja JAL piešķirts pirms 2023. gada, tad JAL var saņemt līdz noslēdzas 5 gadu periods, skaitot no pirmās piešķiršanas gada JAL 5 gadu izmaksas periodā tiks ieskaitīti arī tie gadi, kad JAL nav pieteikts vai ir noraidīts

Kritēriji, pēc kuriem nosaka pirmās saimniecības dibināšanas faktu:

Uzskatāms, ka pirmā saimniecība ir dibināta tad, kad fiziska persona vai tās kontrolē esoša juridiskā persona veic kādu no šādām darbībām:		
↓	↓	↓
iesniedz iesniegumu valsts vai ES atbalsta lauksaimniecībai saņemšanai	deklarē lauksaimnieciskās darbības ieņēmumus VID	reģistrē LDC lauksaimniecības dzīvniekus, kuru skaits atbilst vismaz 3 nosacītajām liellopu vienībām attiecīgā gada 1. janvārī, 1. aprīlī, 1. jūlijā vai 1. oktobrī
Vecākais gads, kurā veikta kāda no 3 darbībām, ir "pirmās saimniecības dibināšanas gads"		

Pirmās saimniecības pārņemšanas gadījumi:

ja JAL jau ir apstiprināts, bet kārtējā gadā JAL nav pieteikta lauksaimnieka pirmā saimniecība, tiek izvērtēta saistība starp viņa pirmo saimniecību un saimniecību, ar kuru kārtējā gadā piesakās JAL. Šādos gadījumos pārbaudīs, vai JAL pieteikto saimniecību var uzskatīt par lauksaimnieka pirmās saimniecības turpinājumu.

Par pirmās saimniecības turpinājumu tiek uzskatīta saimniecība, kas izveidota:	
MAINOT pirmās dibinātās saimniecības juridisko statusu FP → JP JP → FP JP → JP	UN PĀRŅEMOT pirmās saimniecības īpašumā esošo LIZ, un ar nosacījuma, ja: <ul style="list-style-type: none"> tiek likvidēta tā juridiskā persona, kas pārvaldīja pirmās dibinātās saimniecības LIZ, vai ne vēlāk kā dienu pirms pieteikšanās JAL tiek uzsākts saimniecības likvidācijas process, kas pabeigts ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 15. oktobrim fiziskā persona, kura pārvaldīja pirmās saimniecības LIZ, nepiesakās valsts vai ES atbalstam lauksaimniecībai

Kontroles nosacījumi juridiskajai personai

lai juridiskā persona 2024. gadā varētu pretendēt JAL, tās kontrolējošai personai/personām – gados jaunajam lauksaimniekam/lauksaimniekiem – ir jānodrošina šīs juridiskās personas kontrole vismaz periodā no dienas, kad ar 2024. gada Ģeotelpisko iesniegumu piesakās JAL, līdz kārtējā gada 1. oktobrim.

Ja kontroli nodrošina gados jauna lauksaimnieka nosacījumiem atbilstoša/as:	Nosacījumi, kuriem jābūt izpildītiem 2024. gadā vismaz periodā no pieteikšanās dienas JAL līdz 1.oktobrim (bez pārtraukuma):	
	kapitālsabiedrībā	zemnieku saimniecībā
viena persona	pieder <u>vairāk par 50 %</u> un ir paraksta tiesības	ir vienīgais paraksttiesīgais īpašnieks
vairākas personas	katrai pieder <u>vismaz 20 %</u> un visiem kopā <u>vairāk par 50 %</u> , un katrai ir paraksta tiesības	ir vienīgie paraksttiesīgie īpašnieki (kontrolē jānodrošina vienīgi kopā ar JAL nosacījumiem atbilstošām personām)

Lai JAL saņemtu juridiska persona, kuru pārvalda cita juridiska persona, tad ikvienai fiziskajai personai šajā kontrolējošajā juridiskajā personā jāatbilst JAL nosacījumiem.

Izmaiņas juridiskās personas kontrolē:

ja turpmākajos gados kāds no gados jaunajiem lauksaimniekiem vairs nekontrolē juridiskās personas lēmumus, uzskatāms, ka tos kontrolē pārējie gados jaunie lauksaimnieki (arī jaunpienākušie), ja kārtējā gadā vismaz periodā no JAL pieteikšanās dienas līdz 1. oktobrim tajā ir palicis vismaz viens gados jaunais lauksaimnieks, kas kontrolēja juridisko personu gadā, kad tā pirmo reizi tika apstiprināta JAL.

Lauksaimnieka izglītība:

Prasība par izglītību lauksaimniecības jomā ir spēkā no 2023. gada un 2024. gadā attiecas vienīgi uz tiem atbalsta pretendentiem, kuriem JAL pirmo reizi tiks apstiprināts 2024. gadā (iepriekš JAL nav saņemts).

JAL ir piešķirts pirms 2023. gada
(piesakās JAL 2024. gadā)

- izglītības prasība **neattiecas**
- var turpināt saņemt JAL atlikušos gadus, skaitot no pirmā JAL piešķiršanas gada, bet kopā ne vairāk par 5 gadiem.

JAL nav piešķirts pirms 2024. gada
(piesakās JAL 2024 .gadā)

- izglītības prasība **attiecas**
- **līdz 2024. gada 1. augustam jābūt:**
 - iegūtai augstākajai vai vidējai profesionālajai izglītībai lauksaimniecībā (t.sk. var būt uzsāktas mācības) **VAI**
 - apgūtiem lauksaimniecības priekšmetiem 320 stundu apjomā, mācoties augstākās vai vidējās profesionālās lauksaimniecības izglītības programmā **VAI**
 - apgūtiem lauksaimniecības zināšanu pamatkursiem vismaz 160 stundu apjomā
- **atbalsta pretendentam jāiesniedz LAD:**
 - apliecināšanu dokumentu fotokopijas un mācību programmu vai mācību iestādes izsniegtu izziņu, kurā ir norādīts apgūto lauksaimniecības mācību priekšmetu stundu skaits. Ja iegūtas vairākas augstākās vai profesionālās izglītības, visos izglītību apliecinajos dokumentos norādīto lauksaimniecības mācību priekšmetu stundu skaitu summē.
 - ja ir apgūti lauksaimniecības zināšanu pamatkursi, jāiesniedz fotokopijas apliecinājumam par kursu pabeigšanu ar tajās norādītu kursu stundu skaitu.

11. KLIMATISKĀS UN VIDISKĀS SHĒMAS – EKOSHĒMAS

Atbalsta pretendents	aktīvs lauksaimnieks, kas nodarbojas ar lauksaimniecisko darbību
EKO atbalstam tiesīgā platība	atbalsttiesīga ISIP saņemšanai

12. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR VIDEI UN KLIMATAM LABVĒLĪGU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO1)

Var pretendēt	Konvencionālās vai daļēji bioloģiskās (visa platība nav sertificēta) saimniecības
Atbalsttiesīgie kultūraugi (skatīt 35. nodaļu)	<ul style="list-style-type: none"> • graudaugi (t.sk. kukurūza), šķiedraugi, rapsis, ripsis, dārzeni, zemenes, arbūzi un melones, kartupeļi, pākšaugi, garšaugi un ārstniecības augi • ilggadīgo stādījumu platības (izņemot īscirtmeta atvasāju platības)
Nosacījumi atbalsta saņemšanai	<p><u>Aramzeme:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • jānodrošina kultūraugu dažādošana visā saimniecības aramzemē kārtējā gadā • periodā no 15.11.2023. līdz 15.02.2024. aramzemē ir bijis augsnes segums <p><u>Ilggadīgie stādījumi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • periodā no 15.11.2023. līdz 15.02.2024. augsnes segums ir bijis <u>visās EKO1 pieteikto ilggadīgo stādījumu rindstarpās</u> <p>EKO1 jāpiesaka to ilggadīgo stādījumu platības, kurās prasība norādītajā periodā izpildīta</p>

13. AGROEKOLOĢIJAS PRAKSES BIOLOĢISKĀS SAIMNIECĪBĀS (EKO7)

Var pretendēt	Bioloģiskās saimniecības, ja visa platība ir sertificēta*
Atbalsttiesīgie kultūraugi (skat. 35. nodaļā)	<p>EKO7 var saņemt par visiem saimniecībā audzētajiem kultūraugiem (izņemot īscirtmeta atvasāju platību).</p> <p>Par ilggadīgo zālāju (k.k. 710) un aramzemē sēto zālāju (k.k. 720) platībām EKO7 var saņemt, ja nodrošina dzīvnieku vidējo blīvumu ganību sezonā kārtējā gadā no 15. maija līdz 15. septembrim vismaz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 0,4 LielV/ha (t.sk. arī bites) ➤ 0,3 LielV/ha JAL saņēmēju saimniecībās vai, ja blīvumu nodrošina ar aitu, kazu vai briežu sugas dzīvniekiem <p>Atkāpe no prasības! Dzīvnieku blīvums netiek prasīts ES nozīmes zālāju biotopiem vai putnu dzīvotnēm, kā arī zālājiem, ko izmanto savvaļas augu vākšanai (līdz 20 ha)</p>
Nosacījumi atbalsta saņemšanai	<p><u>Aramzeme:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • jānodrošina kultūraugu dažādošana visā saimniecības aramzemē kārtējā gadā • periodā no 15.11.2023. līdz 15.02.2024. aramzemē ir bijis augsnes segums <p><u>Ilggadīgie stādījumi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • periodā no 15.11.2023. līdz 15.02.2024. augsnes segums ir bijis <u>visās EKO7 pieteikto ilggadīgo stādījumu rindstarpās</u> <p>EKO7 jāpiesaka to ilggadīgo stādījumu platības, kurās prasība norādītajā periodā izpildīta</p>

* Sertificējošās iestādes: SIA "Sertifikācijas un testēšanas centrs" Bioloģiskās lauksaimniecības sektors, biedrības "Vides kvalitāte" sertifikācijas institūcija "Vides kvalitāte", SIA "Sertifikācijas centrs" Bioloģiskās lauksaimniecības nodaļa

EKO1 un EKO7 ir vienādas prasības par kultūraugu dažādošanu un augsnes segumu periodā no 15.11.2023. līdz 15.02.2024., tāpēc 14. nodaļa ir saistoša abām – gan EKO1, gan EKO7.

14. PRASĪBAS EKO1 UN EKO7

14.1. Kultūraugu dažādošanas prasība aramzemē EKO1 un EKO7

Viena no EKO1 un EKO7 prasībām ir kultūraugu dažādošanas prasība. Šīs prasības izpildei lauksaimniekam atkarībā no saimniecības aramzemes lieluma jāaudzē noteikts skaits atsevišķu kultūraugu, ievērojot to proporcijas (skat. 14.1. tabulu).

Atsevišķu un Latvijā izplatītāko kultūraugu saraksts ir atrodams TM MKN 12. pielikumā. Kultūraugu dažādošanas prasības izpildei par vienu atsevišķu kultūraugu ir uzskatāmi:

- **atšķirīgas ģints kultūraugs**, kas noteikts kultūraugu botāniskajā klasifikācijā. Piemēram, mieži (*Hordeum*) un kvieši (*Triticum*)
- **atšķirīgas kultūraugu sugas**, kas pieder pie kādas no: 1) krustziežu (*Brassicaceae*), 2) nakteņu (*Solanaceae*), 3) ķirbju (*Cucurbitaceae*), 4) tauriņiežu (*Leguminosae*) vai 5) balandu (*Chenopodiaceae*) dzimtām. Piemēram, par diviem atsevišķiem kultūraugiem uzskatāmi kartupeļi un tomāti, jo tie abi pieder nakteņu dzimtai, bet katrs pieder atšķirīgai sugai.
- **ziemāji un vasarāji**. Tos uzskata par atšķirīgiem kultūraugiem, pat ja tie pieder pie vienas ģints. Piemēram, ja saimniecībā audzē gan vasaras, gan ziemas kviešus, tad uzskatāms, ka saimniecībā tiek audzēti divi kultūraugi.
- **papuve**
- **stiebrzāles vai citi lopbarības zālaugi** (tīrsējā vai maisījumos). Piemēram, tauriņzieži vai stiebrzāles sētas tīrsējā (t.sk. sēklas ieguvei). Ja audzē savstarpējos maisījumos un augsekā ir ne vairāk kā 5 gadus, tie uzskatāmi par aramzemē sētajiem zālājiem (k.k. 720).

Jebkurš maisījums neatkarīgi no tajā iekļauto kultūraugu skaita ir uzskatāms par vienu atsevišķu kultūraugu.

14.1. tabula. Kultūraugu proporcijas aramzemē kultūraugu dažādošanas prasības izpildei

Aramzemes platība	Prasītais kultūraugu skaits aramzemē	Galvenais kultūraugs* aramzemē	2 galvenie kultūraugi aramzemē	3 galvenie kultūraugi aramzemē
no 1 līdz 10 ha	2	≤ 75 %	—	—
no 10,01 līdz 30 ha	3	≤ 65 %	≤ 90 %	—
30,01 ha vai vairāk	4	≤ 65 %	≤ 90 %	≤ 99 %

* galvenais kultūraugs ir tas, kurš tiek audzēts vislielākajā platībā. Par kultūraugu dažādošanas prasības atkāpēm skat. 14.2. apakšnodaļu.

14.2. Atkāpes no kultūraugu dažādošanas prasībām EKO1 un EKO7 ietvaros

1. atkāpe Ja galvenais kultūraugs ir aramzemē sēts zālājs, papuvs vai tauriņzieži (neieskaitot lauka pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas), prasību par galvenā kultūrauga īpatsvara nodrošināšanu uzskata par izpildītu arī tad, ja tiek pārsniegts galvenajam kultūraugam noteiktais robežvērtības īpatsvars, t.i., galvenais kultūraugs var pārsniegt:

- 75 % no aramzemes, kad saimniecībā jānodrošina 2 kultūraugi;
- 65 % no aramzemes, kad saimniecībā jānodrošina 3 vai attiecīgi 4 kultūraugi.

Pārējo kultūraugu robežas nevar pārsniegt, t.i., attiecīgajos gadījumos divu galveno kultūraugu platība nedrīkst pārsniegt 90 % un trīs galveno kultūraugu platība nedrīkst pārsniegt 99 %.

2. atkāpe Ja vismaz 80 % no aramzemes izmanto, lai audzētu aramzemē sētos zālājus, papuvi vai tauriņziežus (neieskaitot lauka pupas, zirņus, soju un dārza pupiņas) vai to vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos, tad uzskatāms, ka prasība par kultūraugu dažādošanu ir izpildīta.

14.3. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība periodā no 15.11.2023. līdz 15.02.2024.

Piesakoties EKO1 un EKO7, augsnes segumam ziemas periodā jābūt gan saimniecības aramzemē (skat. 14.4. apakšnodaļu), gan ilggadīgo stādījumu rindstarpās (skat. 14.5. apakšnodaļu).

Augsnes segumu var nodrošināt ar sētiem vai stādītiem kultūraugiem, zālaugiem, saglabājot rugaini vai atstājot neapstrādātas platības pēc kultūraugu novākšanas.

Nosakot aramzemes platību, uz kuru attiecināma augsnes seguma prasība, tajā neieskaita dārzenus, kartupeļus un biešu platību, kurā novākta raža pēc 2023. gada 1. septembra un kura pēc ražas novākšanas ir aparta jeb apstrādāta un atstāta bez augu seguma.

14.4. EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība aramzemē

Saimniecības aramzemē jābūt augsnes segumam periodā no 15.11.2023. līdz 15.02.2024.

Ir izdalītas 3 teritoriju grupas: 1) īpaši (nitrātu) jutīgā teritorija, 2) Vidzeme un Latgale, 3) pārējā teritorija. Saimniecības aramzemē jānodrošina attiecīgajai teritorijai noteiktā procentuālā daļa ar augsnes segumu (skat. 14.2.tabulu).

Ja saimniecības aramzeme atrodas dažādās teritorijās, tad augsnes segums jānodrošina attiecīgajai teritorijai noteiktajā procentuālās daļas apmērā. Tomēr, ja saimniecībā kopumā nodrošināta augstākā prasība (lielākais %), kas noteikta kādai no teritorijām, uzskatāms, ka attiecīgā prasība saimniecībā ir izpildīta (skat. 14.4. piemēru).

14.2. tabula Teritoriju sadalījums

Teritorija	Augsnes seguma prasība
Īpaši (nitrātu) jutīgajā teritorijā: Ādažu novads, Bauskas novads, izņemot Valles un Kurmenes pagastus, Dobeles novads, Jelgavas novads, izņemot Jelgavas valstspilsētu, Ķekavas novads, Mārupes novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads, izņemot Lēdurgas pagastu	≥75 % no aramzemes
Vidzemē un Latgalē: Alūksnes, Augšdaugavas, Balvu, Cēsu, Gulbenes, Krāslavas, Limbažu, Līvānu, Ludzas, Madonas, Ogres, Preiļu, Rēzeknes, Smiltenes, Valmieras, Valkas, Varakļānu novads, Daugavpils, Rēzekne	≥65 % no aramzemes
Pārējā teritorijā: Aizkraukles novads, Bauskas novada Valles un Kurmenes pagasts, Dienvidkurzemes novads, Jelgava, Jēkabpils novads, Jūrmala, Kuldīgas novads, Liepāja, Rīga, Saldus novads, Siguldas novada Lēdurgas pagasts, Talsu un Tukuma novads, Ventspils, Ventspils novads	≥70 % no aramzemes

Piemērs 14.3. Saimniecībā augsnes seguma prasība aramzemē ir izpildīta kopumā, lai arī atsevišķā teritorijā prasība nav izpildīta:

Kopējā saimniecības aramzemes platība	Aramzeme atrodas		Minimālā prasība augsnes segumam saimniecības aramzemē		Prasības izpilde (saimniecībā faktiski nodrošinātais augsnes segums aramzemē)		KOPĒJĀ prasības izpilde (saimniecībā faktiski nodrošinātais augsnes segums aramzemē pēc augstākās prasības)
	ĪJT	Vidzemē	ĪJT (75%)	Vidzemē (65 %)	ĪJT (96,6 %)	Vidzemē (42,5 %)	
100 ha *	60 ha	40 ha	45 ha	26 ha	58 ha	17 ha	Augstākā prasība ir ĪJT 100 ha * 75 % = 75 ha 75 ha = 58 ha (ĪJT) + 17 ha (Vidzemē)
					IR IZPILDĪTA	NAV IZPILDĪTA	IR IZPILDĪTA

* neieskaitot dārzenus, kartupeļu un biešu platību, kurā novākta raža pēc 2023. gada 1. septembra un kura pēc ražas novākšanas ir aparta jeb apstrādāta un atstāta bez augu seguma

14.5.EKO1 un EKO7 augsnes seguma prasība ilggadīgo stādījumu rindstarpās

EKO1 un EKO7 var saņemt par tām ilggadīgo stādījumu platībām (izņemot īscirtmeta atvasāju platības), kuru rindstarpās periodā no 15.11.2023. līdz 15.02.2024. bija augsnes segums.

15. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR EKOĻOĢISKI NOZĪMĪGU PLATĪBU (EKO2)

15.1. Ekoshēmas atbalsts par ekoloģiski nozīmīgu platību

Var pretendēt	Konvencionālās un bioloģiskās saimniecības (gan daļēji, gan pilnībā sertificētas)
Atbalsttiesīgie kultūraugi (skatīt 35. nodaļu)	Piešķir par aramzemi, kurā kārtējā gadā tiek audzēti: nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi, starpkultūras, zālāji pasējā vai ierīkotas zaļmēslojuma augu papuves
Nektāraugi	<ul style="list-style-type: none"> • facēlija, zilās kāpnītes, lavanda, malva, mārdadzis, izops, mātere, gurķumētra, salvija, citronmētra, tauksakne, sējas koriandrs, raudene un tādi kultivēti nektāraugi kā ežziēde, biškrēsliņš, pūķgalve, melisa, daglītis, dedestiņa, kaķumētra, rudzupuķe <ul style="list-style-type: none"> ➢ tīrsējā vai maisījumos ➢ pēc ziedēšanas tie jānopļauj un jānovāc vai jāsamalcina
Slāpekli piesaistoši kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> • lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, inkarnāta āboliņš, vīķi, amoliņš, austrumu galega, lupīna (šaurlapu, dzeltenā, baltā), esparsete <ul style="list-style-type: none"> ➢ tīrsējā vai ➢ savstarpējos maisījumos • maisījumi, kur slāpekli piesaistošie kultūraugi ir vairāk nekā 50 % <ul style="list-style-type: none"> ➢ slāpekli piesaistošie kultūraugi maisījumā ar stiebrzālēm ➢ graudaugi maisījumā ar vīķiem (k.k. 447)
Zaļmēslojuma augu papuves	<ul style="list-style-type: none"> • maisījumā sēti vismaz divi zaļmēslojuma augi, no kuriem viens ir: lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, vīķi, amoliņš, austrumu galega, lupīna (šaurlapu, dzeltenā, baltā), esparsete, lauka pupas vai zirņi • sēts divu kultūraugu maisījums nozīmē – mazākumā esošā kultūrauga augu skaits ir vismaz 5 uz 1 m² • platības neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai • papuves platība nepārsniedz 10 % no saimniecības aramzemes platības
Starpkultūras (35. nodaļā X ir pie kultūraugiem, pēc kuru novākšanas pieļaujama starpkultūru maisījumu sēja)	<ul style="list-style-type: none"> • maisījumā sēti vismaz divi starpkultūru augi – vasaras rapsis, vasaras ripsis daudzziēdu viengadīgā airene, baltās sinepes, eļļas rutks, auzas, facēlija, griķi, vīķi, rudzi, lauka pupas, zirņi vai lopbarības redīsi, ziemas rapsis, ziemas ripsis, vasaras kvieši, vasaras un ziemas mieži • maisījums jāiesēj pēc galvenā kultūrauga novākšanas, ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 1. septembrim • sējumu jā saglabā vismaz līdz kārtējā gada 31. oktobrim • platību neizmanto ganīšanai, lopbarības ieguvei vai ražas novākšanai • Ģeotelpiskajā iesniegumā par kārtējo un nākamo gadu attiecīgajā laukā deklarētais galvenais kultūraugs ir atšķirīgas sugas augs • sēts divu kultūraugu maisījums nozīmē – mazākumā esošā kultūrauga augu skaits ir vismaz 5 uz 1 m² <p>EPS Ģeotelpiskajā iesniegumā pašu starpkultūru kā kultūraugu nedeklarē, bet piemēram, auzu laukam, kurā pēc tam tiks sēta starpkultūra, EPS ir jānorāda atzīme (jāieliek ķeksis) par starpkultūras sēšanu pēc graudaugu novākšanas.</p>
Zālāji pasējā	<ul style="list-style-type: none"> • zem labības (t.sk. ziemājiem) vai pākšaugu virsauga tīrsējā vai savstarpējos maisījumos sētas: <ul style="list-style-type: none"> ➢ stiebrzāles – daudzziēdu viengadīgā airene, daudzziēdu airene (itāļu airene), ganību airene, hibrīdā airene, auzenairene, pļavas timotiņš, kamolzāle, pļavas auzene, niedru auzene, sarkanā auzene, aitu auzene, raupjā auzene, bezakotu lāčauza, mīkstā lāčauza, pļavas lapsaste, pļavas skarene, purva skarene, parastā skarene, parastā smilga, baltā smilga vai ložņu smilga ➢ tauriņzieži – tostarp lucerna, ragainais vanagnadziņš, āboliņš, inkarnāta āboliņš, vīķi, amoliņš vai esparsete • pasējā sētais zālājs jā saglabā vismaz līdz kārtējā gada 31. oktobrim

Aizliegums lietot ķīmiskos AAL	<ul style="list-style-type: none"> • nektāraugiem visu kalendāro gadu • slāpekli piesaistošiem kultūraugiem visu kalendāro gadu • zaļmēslojuma augu papuvēs līdz brīdim, kad augsnē tiek iestrādāts vai pievelts zaļmēslojums pirms tiešās sējas vai joslu apstrādes • starpkultūrām to audzēšanas laikā • zālāju pasējā no virsauga novākšanas līdz kalendārā gada beigām
LLVS 8.1 prasības izpilde 2024. gadā * 4 % no aramzemes atvēlēt ar ražošanu nesaisītām platībām vai ainavas elementiem	<p>LLVS 8.1 prasības* izpildī 2024. gadā var nodrošināt arī audzējot slāpekli piesaistošos kultūraugus vai starpkultūras. EKO2 maksājumu nepiešķir par to platību, ar kuru izpilda LLVS 8.1 prasības 4 %.</p> <p>Piemēram, ja atbalsta pretendents piesakās EKO2 un EPS Ģeotelpiskajā iesniegumā pie āboliņa lauka veic atzīmi (ieliks ķeksi), lai to ņem vērā LLVS 8.1 izpildei, tad EKO2 nevarēs saņemt par to āboliņa lauka platību, ar kuru izpilda LLVS 8.1 prasības 4 %, bet par pārējo āboliņa lauka platību varēs saņemt EKO2.</p> <p>Ja starpkultūru sēj un saglabā citā laikposmā nekā norādīts augstāk tabulā pie “Starpkultūras”, lauksaimnieks lauku vēsturē norāda starpkultūru sējas datumu un divus mēnešus pēc starpkultūru sējas, izmantojot LAD mobilo lietotni, uzņem un nosūta LAD ģeomarķētus fotoattēlus ar laika un vietas atzīmi, kuros redzams lauks ar starpkultūru pirms tālākas zemes apstrādes. Ja lauksaimnieks ģeomarķētus fotoattēlus uzņem izmantojot citu lietotni vai ierīci un tie nav iesniegti LAD, tie jāuzglabā paša izvēlētā elektroniskā uzskaites sistēmā vismaz 3 gadus.</p>

15.2. Ekoshēmas atbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju (pamatkaļķošana) (EKO2.1)

Atbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju (pamatkaļķošanu)	<p>Laukam veikta pamatkaļķošana vienu reizi no 2023. līdz 2027.gadam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tā veikta pirmssējas apstrādes laikā • laukā pēc pamatkaļķošanas audzē pākšaugus vai EKO2 atbalsttiesīgos kultūraugus – nektāraugus, slāpekli piesaistošus kultūraugus, starpkultūras, zālājus pasējā vai ierīko zaļmēslojuma augu papuves
Augšņu analīzes	<ul style="list-style-type: none"> • dati par augsnes reakciju (pH) ir pamatoti ar augšņu agroķīmisko izpēti, agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju datiem vai augsnes paraugu analīzēm, kas veiktas augšņu jomā akreditētajās ES laboratorijās • ja iespējams – nodrošina katra parauga rezultātu piesaistīšanu globālās pozicionēšanas sistēmas (turpmāk – GPS) koordinātām • derīgas ir augšņu analīzes, kas nav vecākas par 7 gadiem, bet īpaši (nitrātu) jutīgajās teritorijās – nav vecākas par 5 gadiem
Augsnes reakcija pH	<p>Uz atbalstu var pretendēt par konkrētu lauku, kurā saskaņā ar veiktajām augšņu analīzēm augsnes reakcija pH:</p> <ul style="list-style-type: none"> • smilts augsnēs ir zemāka par 5,5 • smilšmāla augsnēs zemāka par 6,3 • mālsmilts augsnēs zemāka par 5,8 • mālainās augsnēs zemāka par 6,5
Izmantotā kalcija karbonāta (CaCO₃) deva (t/ha)	<ul style="list-style-type: none"> • kārtējā vai iepriekšējā gadā pirms ziemāju sējas deva nav mazāka par ieteikto saskaņā ar augsnes agroķīmisko izpēti vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju datiem vai augsnes paraugu analīzēm • ja dokumentos norādītā vai pēc Tīrumu, pļavu un ganību augšņu kaļķošanas normatīviem aprēķinātā (TM MKN 17.¹ pielikums) pamatkaļķošanas deva ir lielāka nekā 6 t/ha CaCO₃, pirmssējas apstrādes laikā vienā reizē izmantotajai CaCO₃ devai jābūt vismaz 6 t/ha

Informācijas sniegšana	<p>pēc pamatkaļķošanas lauksaimniekam līdz 2024. gada 5. novembrim par katru atbalstam pieteikto lauku elektroniski jāiesniedz informācija* LAD, izmantojot veidlapu (skat. paraugu EPS) vai augšupielādējot VAAD uzturētajās informācijas sistēmās, par:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iegādāto materiālu (nosaukums, daudzums) • iestrādes datumu un izmantotā materiāla devu fiziskajās vienībās • lauka numuru un platību (ha), kurā materiāls ir iestrādāts • pakalpojuma sniedzēja reģistrācijas numuru un nosaukumu, ja izmantots pakalpojums • agroķīmisko pakalpojumu sniedzēja datiem un augsnes paraugu analīžu rezultātiem, ja tie nav pieejami VAAD. Dati LAD vai VAAD iesniedzami vienu reizi augsnes analīžu datu derīguma termiņa laikā • aprēķināto kalcija karbonāta (CaCO₃) devu (t/ha) saskaņā ar Tīrumu, pļavu un ganību augsņu kaļķošanas normatīviem aprēķinātā (TM MKN 17.¹ pielikums) 		
	* ja lauksaimnieks informāciju iesniedz:		
	līdz 05.11.2024.	no 06.11.2024. –20.11.2024.	pēc 20.11.2024.
atbalstam samazinājumu nepiemēro	atbalsta apmēru samazina par 1 % par katru nokavēto darbdienu	atbalstu noraida	
Pamatkaļķošanas materiāls	<ul style="list-style-type: none"> • iegādes brīdi ir bijis iekļauts VAAD Mēslošanas līdzekļu un substrātu sarakstā 		

Piemērs atbalsta saņemšanai:

Pamatkaļķošana veikta		Atbalsta saņemšanas gads
<i>pavasārī pirms pākšaugu vai atbalsttiesīgo EKO2 kultūraugu sējas</i>	<i>rudenī pēc ražas novākšanas</i>	
–	2023.	2024. – ja iesēti pākšaugi vai atbalsttiesīgi EKO2 kultūraugi
2024.	–	2024. – ja pēc kaļķošanas iesēti pākšaugi vai atbalsttiesīgi EKO2 kultūraugi. <u>Piemēram:</u> 1) ja 2024. gadā plāno sēt starpkultūru pēc ziemājiem vai vasarājiem, tad pamatkaļķošanu veic pēc ziemāju vai vasarāju nokulšanas un starpkultūru iesēj līdz 1. septembrim. 2) ja 2024. gadā plāno sēt labību ar zālājiem pasējā, tad pamatkaļķošana jāveic pirms to sējas

16. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR SAUDZĒJOŠU LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO4)

Var pretendēt	Visas saimniecības – gan konvencionālās, gan bioloģiskās	
Atbalsts par izmantoto augsnes pirmsējas apstrādes veidu	Atbalsta pretendents LAD EPS norāda attiecīgo katram laukam izmantoto apstrādes veidu: 1) minimālā augsnes apstrāde <i>vai</i> 2) augsnes joslu apstrāde <i>vai</i> 3) tiešā sēja	
Atbalsttiesīgie kultūraugi (skatīt 35. nodaļu)	Atbalstu piešķir par aramzemes platību, kurā, izmantojot kādu no augsnes pirmsējas apstrādes veidiem, kārtējā gadā tiek audzēti: • graudaugi, eļļas augi, šķiedraugi, nektāraugi, pākšaugi sēti tīrsējā <i>vai</i> maisījumā ar labību • tauriņzieži sēti tīrsējā <i>vai</i> maisījumā ar stiebrzālēm, ja pirmajā sējuma izveides gadā tauriņzieži veido vairāk kā 50 %	
Pirmsējas apstrāde	• apstrāde no iepriekšējā kultūrauga novākšanas brīža līdz kārtējā gadā deklarētā kultūrauga sējas brīdim • uzskatāms, ka pirmsējas apstrādes laiks ir no iepriekšējā gada 15. jūlija līdz kārtējā gadā deklarētā kultūrauga sējai, ja iepriekšējā gadā ir deklarēta papuve <i>vai</i> zālājs	
1) minimālā augsnes apstrāde (<i>min till</i>)	• augsnes virskārtas sekla apstrāde ne dziļāk par 15 cm, izmantojot kultivatoru, disku <i>vai</i> frēzi	
2) augsnes joslu apstrāde (<i>strip till</i>)	• augsnes joslu apstrāde līdz 5 cm platumā sēklas sēšanai, starp rindstarpām atstājot vismaz 10 cm platu joslu, kurā augsni mehāniski neapstrādā un saglabā augu atliekas <i>vai</i> rugaini	
3) tiešā sēja (<i>no till</i>)	• kārtējā gadā pēc iepriekšējā kultūrauga novākšanas augsni neapstrādā un near, bet sēj tieši rugainē	
Ģeomarkēts fotoattēls ar laika un vietas atzīmi – augsnes minimālās apstrādes pierādīšanai	• lauksaimniekam, izmantojot LAD mobilo lietotni, jāuzņem un jānosūta LAD ģeomarkēti fotoattēli ar laika un vietas atzīmi, lai pierādītu minimālu augsnes apstrādes faktu par vismaz 90 % no EKO4 pieteiktajiem laukiem. Ja lauksaimnieks ģeomarkētus fotoattēlus uzņēm izmantojot citu lietotni <i>vai</i> ierīci un tos neiesniedz LAD, tie ir uzglabājami paša izvēlētā elektroniskā uzskaites sistēmā vismaz 3 gadus.	
Herbicīdu lietošana	• pieteiktajā platībā kultūraugam herbicīdus lieto atbilstoši marķējumam • ne vairāk kā 2 reizes Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas gadā no 1.janvāra līdz ražas novākšanai	
Informācijas uzskaitē un sniegšana	• lauksaimniekam paša izvēlētā elektroniskā uzskaites sistēmā jāuzskaita aktuālā informācija par: ➢ ražas novākšanas notikuma datumu ➢ herbicīdu lietošanu, norādot iegādātā un izlietotā herbicīda nosaukumu, daudzumu un devu (kg <i>vai</i> litri uz hektāru) ➢ herbicīdu izsmidzināšanas datumu un apstrādāto platību • līdz 2024. gada 5. novembrim lauksaimniekam elektroniski jāiesniedz iepriekš norādītā informācija* LAD, izmantojot veidlapu (skat. paraugu EPS), <i>vai</i> augšupielādējot VAAD uzturētajās informācijas sistēmā	
* ja lauksaimnieks informāciju iesniedz:		
līdz 05.11.2024.	no 06.11.2024. – 20.11.2024.	pēc 20.11.2024.
atbalstam samazinājumu nepiemēro	atbalsta apmēru samazina par 1 % par katru nokavēto darbdienu	atbalstu noraida

17. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR SLĀPEKĻA UN AMONJAKA EMISIJU, UN PIESĀRŅOJUMU MAZINOŠO LAUKSAIMNIECĪBAS PRAKSI (EKO5)

Var pretendēt	Visas saimniecības (gan konvencionālās, gan bioloģiskās)
Atbalsts par veiktajām metodēm	<ol style="list-style-type: none"> 1) tieša šķidrā organiskā mēslojuma (šķidrmēsli, virca, digestāts) izkliede un iestrāde, ar lentveida izklieģētāju vai inžekcijas metodi 2) minerālmēsļu precīzā izkliede 3) augu aizsardzības līdzekļu precīzā izsmidzināšana
Atbalsts par LIZ	<ul style="list-style-type: none"> • platība, kurai ir augsnes agroķīmiskās izpētes vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju dati vai augsnes paraugu analīžu rezultāti
Augsnes agroķīmiskās izpētes vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju dati, vai augsnes paraugu analīžu rezultāti	<ul style="list-style-type: none"> • nav vecāki par 7 gadiem, bet īpaši (nitrātu) jutīgajās teritorijās nav vecāki par 5 gadiem • analīzes ir veiktas augšņu jomā akreditētā ES laboratorijā līdz kārtējā gada 30. jūnijam • agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju dati, augsnes paraugu analīžu rezultāti un testēšanas pārskatu kopijas lauksaimniekam jāiesniedz VAAD līdz 5. novembrim, ja analīzes nav veiktas VAAD
Prakses veikšanas laiks	<ul style="list-style-type: none"> • laikposmā no priekšauga ražas novākšanas vai iestrādes augsnē līdz atbalstam pieteiktā kultūrauga ražas novākšanai
Atbalsttiesīgie kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> • visi 35. nodaļā norādītie kultūraugi
Nosacījumi, veicot tiešu šķidrā organiskā mēslojuma (šķidrmēsli, virca, digestāts) izkliedi	<ul style="list-style-type: none"> • izveido mēslošanas plānu • mēslojuma iestrāde notiek saskaņā ar mēslošanas plānu • izmanto lentveida izklieģētāju vai inžekcijas metodi • organiskais mēslojums jāiestrādā vismaz 10 t/ha
Nosacījumi, veicot minerālmēsļu precīzo izkliedi	<ul style="list-style-type: none"> • izveido mēslošanas plānu • mēslojuma iestrāde notiek saskaņā ar mēslošanas plānu • izmanto minerālmēsļu izklieģētāju vai izsmidzinātāju, kam ir automātiskā pārklājumu regulēšanas iespēja, tostarp sekciju kontrole un konstantas vai mainīgas devas regulēšanas iespēja, lai nodrošinātu mēslošanas zonu nepārklāšanos • traktortehnika vai iekārta ir aprīkota ar vadības termināli, kam ir GPS uztvērējs, kā arī sekciju kontroles un uzstādītās devas kontroles funkcija precīzai mēslojuma iestrādei • iesniedz aktuālo informāciju par darbībām, kas saistītas ar minerālmēsļu krājumu izmaiņām
Nosacījumi, veicot augu aizsardzības līdzekļu precīzo izsmidzināšanu	<ul style="list-style-type: none"> • izmanto sertificētu AAL lietošanas iekārtu, kurai ir automātiskā pārklājumu regulēšanas iespēja, tostarp sekciju kontrole un konstantas vai mainīgas devas regulēšanas iespēja, lai nodrošinātu apstrādāto zonu nepārklāšanos • traktortehnika vai iekārta ir aprīkota ar vadības termināli, kam ir GPS uztvērējs, kā arī sekciju kontroles un uzstādītās devas kontroles funkcija precīzai AAL lietošanai • lieto AAL atbilstoši marķējumā norādītajiem nosacījumiem • plāno AAL lietošanu un to pamato • uzskaita informāciju par darbībām, kas saistītas ar AAL krājumu izmaiņām • augšupielādē GPS datus VAAD uzturētajā informācijas sistēmā vai, izmantojot LAD mobilo lietotni, ir uzņemti ģeomarķēti fotoattēli ar traktortehnikas vai iekārtas vadības termināļa ekrānu (kurā fiksēta lauka robeža, par veikto precīzo augu aizsardzības līdzekļu apstrādi (izsmidzināšanu) katrā laukā), par vismaz 10 % no atbalstam pieteiktajiem laukiem vai vismaz par vienu lauku, ja atbalstam deklarēti mazāk nekā 10 lauki • GPS datus vai ģeomarķētus fotoattēlus lauksaimnieks uzglabā paša izvēlētā elektroniskā uzskaites sistēmā vismaz 3 gadus, ja tie nav iesniegti VAAD vai LAD līdz 5. novembrim

AAL lietošanas pamatošana	<ul style="list-style-type: none"> laukā konstatē kaitīgo organismu parādīšanos, veicot uzraudzību un regulāras pārbaudes VAAD tīmekļvietnes vispārējo brīdinājuma sistēmā publicēta informācija par kaitīgā organisma parādīšanos un prognoze par tā attīstību ņem vērā VAAD tīmekļvietnē publicētos sliekšņus attiecībā uz kaitēkļu un slimību kaitīgumu laikapstākļu prognozes liecina par nelabvēlīgu laikapstākļu iestāšanos, kas var veicināt kaitīgo organismu savairošanos vai izplatību VAAD tīmekļvietnes laukaugu slimību ierobežošanas lēmumu atbalsta sistēmā publicēts brīdinājums par iespējamo slimību attīstību 									
AAL krājumu izmaiņas	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimniekam paša izvēlētā elektroniskā uzskaites sistēmā līdz 2024. gada 22. maijam, 30. jūnijam, 31. augustam un 5. novembrim jāuzskaita informācija par darbībām, kas notikušas attiecīgi līdz 17. maijam, 25. jūnijam, 26. augustam un 31. oktobrim saistībā ar iegādātajiem, izlietotajiem un krājumā esošajiem augu aizsardzības līdzekļiem norāda AAL nosaukumu, devu, AAL lietošanas pamatojumu, izsmidzināšanas datumu, apstrādāto platību, izmantoto tehnoloģisko iekārtu, informāciju par nomāto tehniku, pakalpojuma sniedzēju (ja izsmidzināšanu neveic pats lauksaimnieks) iepriekš norādīto informāciju iesniedz VAAD līdz 5. novembrim* 									
Mēslošanas plāns	<ul style="list-style-type: none"> izveido līdz 2024. gada 30. jūnijam lauksaimnieka paša izvēlētā elektroniskā sistēmā. Mēslošanas plānā jānosaka saimniecībai nepieciešamais slāpekļa daudzums, kuru aprēķinot netiek pārsniegts TM MKN 18. pielikumā noteiktais maksimālais slāpekļa apjoms katram attiecīgajam kultūraugam ja ārkārtas apstākļu dēļ platību nepieciešams pārsēt ar citu kultūraugu, par attiecīgo lauku sagatavojams jauns mēslošanas plāns 15 dienu laikā pēc kultūrauga pārsēšanas 									
Pamatmēslojuma un papildmēslojuma iestrāde	<ul style="list-style-type: none"> notiek saskaņā ar mēslošanas plānu, nodrošinot, ka izmantotais slāpekļa daudzums nepārsniedz mēslošanas plānā aprēķināto slāpekļa vajadzības apjomu saimniecībai vai laukiem, kuros kultūraugiem lietots slāpekli saturošs mēslošanas līdzeklis 									
Šķidrā organiskā mēslojuma un minerālmēslu lietošanas aktuālā informācija	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimniekam paša izvēlētā elektroniskā uzskaites sistēmā jāievada aktuālā informācija līdz 2024. gada 22. maijam, 30. jūnijam, 31. augustam un 5. novembrim par ražas novākšanas datumu, un darbībām ar šķidro organisko mēslojumu un minerālmēsliem, kas satur vismaz slāpekļa savienojumus, un kas veiktas attiecīgi līdz 17. maijam, 25. jūnijam, 26. augustam un 31. oktobrim, norādot iegādātā, pārdotā, izlietotā un krājumā esošā mēslojuma daudzumu, mēslojuma iestrādes datumu, devu, šķidrā organiskā mēslojuma vai precīzo minerālmēslu izkliedes tehnoloģisko iekārtu un informāciju par nomāto tehniku vai pakalpojuma sniedzēju, ja izkliedi neveic pats lauksaimnieks informācija par slāpekļa vajadzības apjomu saimniecībai un informāciju par veiktajām darbībām ar šķidro organisko mēslojumu un minerālmēsliem (skat. iepriekšējā punktā) jāiesniedz VAAD līdz 5. novembrim* augšupielādē GPS datus VAAD uzturētajā informācijas sistēmā vai, izmantojot LAD mobilo lietotni, ir uzņemti ģeomarkēti fotoattēli ar traktortehnikas vai iekārtas vadības termināļa ekrānu (kurā fiksēta lauka robeža, par veikto precīzo minerālmēslu izkliedes reizi katrā laukā), par vismaz 10 % no atbalstam pieteiktajiem laukiem vai vismaz par vienu lauku, ja atbalstam deklarēti mazāk nekā 10 lauki GPS datus vai ģeomarkētus fotoattēlus lauksaimnieks uzglabā paša izvēlētā elektroniskā uzskaites sistēmā vismaz 3 gadus, ja tie nav iesniegti VAAD vai LAD līdz 5. novembrim <table border="1" data-bbox="480 1899 1481 2069"> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">* ja lauksaimnieks informāciju iesniedz:</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">līdz 05.11.2024.</td> <td style="text-align: center;">no 06.11.2024. – 20.11.2024.</td> <td style="text-align: center;">pēc 20.11.2024.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">atbalstam samazinājumu nepiemēro</td> <td style="text-align: center;">atbalsta apmēru samazina par 1 % par katru nokavēto darbdienu</td> <td style="text-align: center;">atbalstu noraida</td> </tr> </table>	* ja lauksaimnieks informāciju iesniedz:			līdz 05.11.2024.	no 06.11.2024. – 20.11.2024.	pēc 20.11.2024.	atbalstam samazinājumu nepiemēro	atbalsta apmēru samazina par 1 % par katru nokavēto darbdienu	atbalstu noraida
* ja lauksaimnieks informāciju iesniedz:										
līdz 05.11.2024.	no 06.11.2024. – 20.11.2024.	pēc 20.11.2024.								
atbalstam samazinājumu nepiemēro	atbalsta apmēru samazina par 1 % par katru nokavēto darbdienu	atbalstu noraida								

18. EKOSHĒMAS ATBALSTS PAR ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS VEICINĀŠANU (EKO6)

Var pretendēt	Visas saimniecības – gan konvencionālās, gan bioloģiskās
Atbalsttiesīgie kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> ilggadīgie zālāji (k.k. 710), izņemot ES nozīmes zālāju biotopus un putnu dzīvotnes (ilggadīgie zālāji LLVS 9 ietvaros), un aramzemē sētie zālāji (k.k. 720) stiebrzāļu platības sēklas iegūšanai
Atbalsta saistības	<p>Piesakoties EKO6, lauksaimnieks uzņemas 2 gadu saistības, kuru laikā:</p> <ul style="list-style-type: none"> apņemas saistību periodā katru gadu iesniegt Ģeotelpisko iesniegumu par attiecīgo platību apņemas neveikt pieteiktā zālāja platības (lauka) aparšanu, lobīšanu (diskošānu), irdināšanu 2 gadus pēc kārtas. <p>Divi gadi sākas pirmā gada 1. janvārī (t.i., zālājam ir jābūt iesētam jau iepriekšējā gadā) un beidzas otrā gada 31.decembrī. Piemēram, 2023. gadā EKO6 pieteiktajām platībām tas ir no 01.01.2023. līdz 31.12.2024., bet, ja pirmo reizi piesakās 2024. gadā, tad no 01.01.2024. līdz 31.12.2025.</p> <p>Saistību periodā EKO6 pieteiktās platības (lauka) atrašanās vietu mainīt nedrīkst!</p> <p>Augsnes virskārtas saglabāšana nozīmē – nedrīkst veikt apstrādi, kuras rezultātā virskārta tiek uzirdināta.</p>
Atbalsta saņemšanas nosacījumi	<p>Atbalstu piešķir:</p> <ul style="list-style-type: none"> par to ilggadīgo zālāju (k.k. 710) un aramzemē sēto zālāju platību (k.k. 720), kurā ganību sezonā laikposmā no kārtējā gada 15. maija līdz 15. septembrim ir nodrošināts dzīvnieku vidējais blīvums vismaz: <ul style="list-style-type: none"> ➢ 0,4 LielV/ha (t.sk. bites) ➢ 0,3 LielV/ha JAL saņēmēji vai, ja blīvumu nodrošina ar aitu, kazu vai briežu sugas dzīvniekiem. Dzīvnieku blīvumu nosaka pēc LDC datubāzes datiem. par stiebrzāļu platību, ko izmanto sēklas iegūšanai, ja tā kārtējā gadā ir pieteikta VAAD lauku apskatei un apskatē lauks atzīts par atbilstošu sēklaudzēšanas prasībām ja izpilda uzņemtās saistības
Ja pārtrauc saistības	<p>Ja lauksaimnieks neturpina uzņemtās saistības otrajā gadā, jāatmaksā saņemtais EKO6 par to platības daļu, par ko ir pārtrauktas saistības.</p> <p>Ja lauksaimnieks saistību periodā visu savu saimniecību vai tikai LIZ, vai tās daļu nodod citai personai, tad tā to pārņem vienlaikus ar attiecīgajām saistībām un <u>ne vēlāk kā mēneša laikā pēc pārņemšanas</u> par to informē LAD.</p> <p>Ja saistību pārņēmējs izbeidz saistības, tad saistību nodevējs atmaksā saņemto EKO6 par to platības daļu, par ko pārtrauktas saistības.</p>
Ja saistību platība samazinās vai palielinās	<p>Uzskatāms, ka saistību platība nemainās, ja saistību periodā saistību platība neatšķiras vairāk kā par 10 %, bet ne vairāk kā 0,3 ha no pirmajā saistību gadā apstiprinātās saistību platības.</p> <p>Ja saistību platība kārtējā gadā salīdzinājumā ar gadu, kad atbalsta pretendents ir uzņēmis saistības, ir palielināta, lauksaimnieks jauno platību (lauku) deklarē atsevišķi un par to uzsāk jaunu saistību periodu.</p>
Rīcība mežacūku postījumu gadījumā	Platību ir atļauts nolīdzināt un pārsēt ar zālāju, neuzirdinot bojāto augsnes virskārta

19. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS PAR DZĪVNIEKIEM

2024. gadā par dzīvniekiem ir šādi Saistītā ienākumu atbalsta (SA) veidi:

- 1) Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm (SSG)
- 2) Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem (SLM)
- 3) Saistītais ienākumu atbalsts par aitām (SAI)
- 4) Saistītais ienākumu atbalsts par kazām (SKZ)

Saistītais ienākumu atbalsts par dzīvniekiem:

- var pieteikties vairākiem SA par dzīvniekiem;
- var nepieteikties ISIP saņemšanai (šādos gadījumos atbalstu piešķir, ja kopējais SA atbalsta apjoms par dzīvniekiem ir vismaz 100 EUR);
- SA nav tiesību saņemt lauksaimniekam, kurš ir pieteicies MLS;
- nav jānorāda dzīvnieku saraksts, par kuriem vēlas saņemt atbalstu – attiecīgos dzīvniekus LAD noteiks, izmantojot LDC dzīvnieku reģistra datus;
- dzīvniekiem jābūt reģistrētiem un apzīmētiem un par tiem jābūt sniegtai informācijai atbilstoši normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību:
 - apzīmēšana ar divām krotālijām: liellopiem 20 dienu laikā pēc piedzimšanas, aitām un kazām 30 dienu laikā pēc piedzimšanas;
 - informācija par visiem notikumiem jāpaziņo 7 dienu laikā, piemēram, par apzīmēšanu, pārvietošanu no/uz saimniecību, nāvi (t.sk. nokaušanu, ja nekauj kautuvē);
- dzīvnieku identificēšanas un reģistrēšanas prasībām jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām (ja pārkāpumi būs novērsti līdz turēšanas perioda pirmajai dienai, tie netiks uzskatīti par neatbilstībām un neietekmēs dzīvnieka atbilstību SA saņemšanas nosacījumiem);
- LDC veiks pārbaudes uz vietas saimniecībā, lai pārliecinātos par dzīvnieku atbilstību SA saņemšanas nosacījumiem, t.sk. dzīvnieku atbilstību identificēšanas un reģistrēšanas prasībām.

Galvenās darbības, kas jāveic, lai izvairītos no SA samazinājumiem:

- jaundzimušie teļi 20 dienu laikā pēc to piedzimšanas jāapzīmē ar krotālijām, iestiprinot tās abās ausīs;
- jaundzimušie jēri un kazlēni 30 dienu laikā pēc to piedzimšanas jāapzīmē ar krotālijām, iestiprinot tās abās ausīs;
- par dzīvnieka apzīmēšanu liellopu, aitu un kazu ganāmpulka īpašniekam vai turētājam LDC jāpaziņo 7 dienu laikā pēc jaundzimušo teļu, kazlēnu un jēru apzīmēšanas ar krotālijām;
- ja mainās lauksaimniecības dzīvnieka īpašnieks, dzīvnieka īpašniekam vai turētājam 7 dienu laikā pēc notikuma jāiesniedz LDC dzīvnieku pārvietošanas deklarāciju (elektroniski vai papīra formātā).

Biežākie gadījumi, kādēļ dzīvnieks nav atbalsttiesīgs SA

Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm (SSG):

- nepietiekams standartlaktācijas izslaukums no govju pārraudzības gadā (no iepriekšējā gada 01.10. līdz kārtējā gada 30.09.);
- nav noslēgta standartlaktācija pārraudzības gadā.

Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem (SLM):

- nezināma izcelšanās (dzīvniekam vai vismaz vienam no vecākiem nav atbilstoša šķirne)
- neatbilstošs dzīvnieka vecums;
- zīdītājgovij nav atbilstošas atnešanās noteiktajā divu gadu periodā.

Saistītais ienākumu atbalsts par aitām (SAI):

- nezināma izcelšanās (dzīvniekam vai vismaz vienam no vecākiem nav atbilstošas šķirnes);
- nav atbilstoša atnešanās noteiktajā periodā (no iepriekšējā gada 01.10. līdz kārtējā gada 30.09.).

Saistītais ienākumu atbalsts par kazām (SKZ):

- nav atbilstošas atnešanās noteiktajā periodā (no iepriekšējā gada 01.10. līdz kārtējā gada 30.09.).

19.1. Saistītais ienākumu atbalsts par slaucamām govīm (SSG)

Turēšanas periods	lauksaimnieka ganāmpulkā trīs mēnešus pēc kārtas, sākot no 15.05.2024.
Izslaukums no govīm pārraudzības gadā (01.10.2023. –30.09.2024.)	6300 kg – konvencionālajās saimniecībās
	4650 kg – bioloģiskajās saimniecībās vai Latvijas brūnās un Latvijas zilās šķirnes govij, ko izmanto lauksaimniecības ģenētisko resursu saglabāšanai
I&R prasības	pirmcipienēm izslaukuma prasība netiek attiecināta, ja pārraudzības gadā standartlaktācija nav noslēgta, un tām tiek veikta pārraudzība vismaz līdz 30.09.2024.
Piena izmantošanas uzskaitē	jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām
Piena izmantošanas uzskaitē	elektroniskā veidā vai iekārtojot uzskaites žurnālu, t.sk. par pienu, kas izmantots pašpatēriņam, dzīvnieku barošanai, realizācijai, pārstrādei uz vietas saimniecībā vai kas iznīcināts

19.2. Saistītais ienākumu atbalsts par liellopiem (SLM)

Atbalsts par liellopu	gaļas šķirnes vai piena – gaļas šķirnes dzīvnieki vai iegūti krustojot ar šo šķirņu dzīvniekiem
Turēšanas periods	par teļi , kas vēl nav atnesusies: 2024. gadā lauksaimnieka ganāmpulkā sasniegusi 16 mēnešu vecumu un lauksaimnieka ganāmpulkā noturēta 6 mēnešus ilgu turēšanas periodu, kas noslēdzas 16 mēnešu vecuma sasniegšanas dienā
	par bulli vai vērsi : 2024. gadā lauksaimnieka ganāmpulkā sasniedzis 16 mēnešu vecumu un lauksaimnieka ganāmpulkā noturēts 6 mēnešus ilgu turēšanas periodu, kas noslēdzas 16 mēnešu vecuma sasniegšanas dienā
	par zīdītājgovi , kas netiek slaukta, bet tiek izmantota teļu zīdīšanai: ir atnesusies divu gadu laikā, kas noslēdzas 15.11.2024. un lauksaimnieka ganāmpulkā noturēta 6 mēnešus pēc kārtas, sākot no 15.05.2024. līdz 15.11.2024.
I&R prasības	jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām
Atbilstošās šķirnes	gaļas šķirnes: Šarolē, Herefordas, Aberdinangus, Limuzīnas, Hailandes, Galovejas, Beļģijas zilā, Hekes, Aubrak, Blondais akvitānietis, Pjemontas, Deksteras, Saleras, Gaļas Shorthorn, Vagjū, gaļas šķirņu krustojums
	piena – gaļas šķirnes: Stepju pelēkā, Simentāles, Tiroles pelēkā, Montbeljardas, Normandijas, Ungārijas stepju, kombinēto šķirņu krustojums

19.3. Saistītais ienākumu atbalsts par aitām (SAI)

Atbalsts par aitu māti	ganāmpulkā ir vismaz trīs atbalsttiesīgas aitu mātes
Turēšanas periods	pieder gaļas šķirnei, vilnas – gaļas šķirnes vai piena šķirnei, vai iegūta krustojot ar šo šķirņu dzīvniekiem
Atnešanās	lauksaimnieka ganāmpulkā trīs mēnešus pēc kārtas, sākot no 01.03.2024.
I&R prasības	laika posmā no 01.10.2023. līdz 30.09.2024.
Atbilstošās šķirnes	jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām
	gaļas šķirnes: Šarolē, Dorperas, Dorsetas, Igaunijas baltgalve, Il de France, Swifter, Sufolkas, Tekselas, Persijas melngalve, Dala, Norvēģijas baltā, Leinas, Hempšīras, Oksforddaunas, gaļas šķirņu krustojums
	vilnas – gaļas šķirnes: Latvijas tumšgalve vecais tips, Latvijas tumšgalve, Igaunijas tumšgalve, Haidšnukes ragainā pelēkā, Somijas landrase, Soa, Gotlandes, Romanovas, Leisteres, Jakobs, Lietuvas melngalve, Vācijas melngalve, Šropšīras, Vācijas merino vietējā, Islandes
piena šķirnes: Ostfrīzijas piena, Beļģu piena, Lakonas, piena šķirņu krustojums	

19.4. Saistītais ienākumu atbalsts par kazām (SKZ)

Atbalsts par kazu māti	ganāmpulkā ir vismaz trīs atbalsttiesīgas kazu mātes
Turēšanas periods	lauksaimnieka ganāmpulkā trīs mēnešus pēc kārtas, sākot no 15.05.2024.
Atnešanās	laika posmā no 01.10.2023. līdz 30.09.2024.
I&R prasības	jābūt izpildītām no turēšanas perioda pirmās dienas līdz turēšanas perioda beigām

20. SAISTĪTAIS IENĀKUMU ATBALSTS PAR PLATĪBĀM

Saistītā ienākumu atbalsta (SA) veidi par platībām ir šādi:

- 1) par dārzeņiem (SDA)
- 2) par augļiem un ogām (SAU)
- 3) par cietes kartupeļiem (SKC)
- 4) par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)
- 5) par miežiem (SMI)
- 6) par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)
- 7) par proteīnaugiem (SAP)
- 8) par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)
- 9) par sertificētas labības sēklu (SLS)
- 10) par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām (SSA)

Ja kultūraugs atbilst vairākiem SA atbalsta veidiem

Gadījumos, kad sakrīt atbalsttiesīgie kultūraugi, par vienu un to pašu platību var saņemt tikai vienu SA atbalsta veidu!
Piemēram, nevar saņemt SKC un SSK par vienu un to pašu kartupeļu platību. Piesakoties SKC, jānorāda k.k. 825, bet, piesakoties SSK, jānorāda k.k. 821.
Savukārt, ja lauksaimnieks vienu miežu lauka daļu vēlas pieteikt SLS, bet otru SMI, tad Ģeotelpiskajā iesniegumā tie jādeklarē kā divi atsevišķi lauki.

Mākslīgu apstākļu radīšana

Uzskatāms, ka lauksaimnieks ir radījis mākslīgus apstākļus, lai saņemtu SDA vai SAU, ja viņš nav novācis ražu, kultūraugam sasniedzot gatavības fāzi, vai nav ierīkots jauns ilggadīgo kultūraugu stādījums, izmantojot kultūraugam piemērotu stādīšanas metodi. Šādos gadījumos SDA un SAU par konkrēto platību noraidīs!

20.1. Saistītais ienākumu atbalsts par dārzeņiem (SDA)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	tomāti, sīpoli, šalotes sīpoli, maurloki, lielloku sīpoli, batūni, ķiploki, puravi, galviņkāposti, ziedkāposti, citi kāposti (izņemot lopbarības kāpostus), galda kolrābji, burkāni, galda kāļi, galda bietes, mangolds (lapu bietes), selerijas, redīsi, melnie rutki, pētersīļi, pastinaki, gurķi, kornišoni, dārza ķirbji, cukīni, kabači, patisoni, vīģlapu ķirbji, lielaugļu ķirbji, muskata ķirbji, skābenes (izmantotas pārtikai), rabarberi, spināti, mārtrutki, parastās dilles, salāti, topinambūri, paprika, baklažāni vai spargēļi
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • viena vai vairāku ar dārzeņiem aizņemtu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Uzskaites sistēma, ja dārzeņu platība pārsniedz 3 ha	<ul style="list-style-type: none"> • lauksaimniekam jāizveido uzskaites sistēma, kurā kārtējā gadā par katra kultūrauga laukiem jānorāda šāda informācija: <ul style="list-style-type: none"> ➢ lauka nosaukums vai numurs un platība ➢ audzētā kultūrauga suga un šķirne ➢ agrotehniskie pasākumi un to īstenošanas datums ➢ izmantotie mehāniskie, bioloģiskie, agrotehniskie vai ķīmiskie augu aizsardzības pasākumi, kā arī lietotā AAL nosaukums, deva, apstrādātā platība, apstrādes datums un apstrādes pamatojums ➢ ražas novākšanas datums un iegūtās ražas daudzums

Dārzeņu kultūraugu skaitam 1 m² jābūt vismaz TM MKN 2. pielikumā noteiktajā apmērā un dārzeņu platībā jāīsteno nezāļu ierobežošanas agrotehniskie pasākumi vismaz tādā apjomā, lai netiktu kavēta kultūraugu augšana un kultūraugi sasniegtu ražas novākšanai piemērotu gatavību.

20.2. Saistītais ienākumu atbalsts par augļiem un ogām (SAU)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	vīnogas, ābeles, bumbieres, krūmcidonijas, smiltsērķšķi, saldie un skābie ķirši, plūmes, dārza pīlādži, zemenes, krūmmellenes, lieloģu dzērvenes, upenes, sarkanās un baltās jāņogas, ērkšķogas, aronijas, avenes, kazenes, sausserži, irbenes un plūškoki, melones vai arbūzi
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> viena vai vairāku ar augļu un ogu stādījumiem aizņemtu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Uzskaites sistēma, ja augļu un ogu platība pārsniedz 3 ha	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimniekam jāizveido uzskaites sistēma, kurā kārtējā gadā par katra kultūrauga laukiem jānorāda šāda informācija: <ul style="list-style-type: none"> lauka nosaukums vai numurs un platība audzētā kultūrauga suga un šķirne agrotehniskie pasākumi un to īstenošanas datums izmantotie mehāniskie, bioloģiskie, agrotehniskie vai ķīmiskie augu aizsardzības pasākumi, kā arī lietotā AAL nosaukums, deva, apstrādātā platība, apstrādes datums un apstrādes pamatojums ražas novākšanas datums un iegūtās ražas daudzums

20.3. Saistītais ienākumu atbalsts par cietes kartupeļiem (SKC)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	cietes kartupeļi (k.k. 825)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimnieks ir noslēdzis kartupeļu audzēšanas līgumu ar cietes ražotāju par noteiktu cietes kartupeļu stādījumu platību un noteikta kartupeļu daudzuma piegādi 2024. gadā viena vai vairāku cietes kartupeļu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP no 1 ha novāktiem un cietes ražotājam piegādātiem cietes kartupeļiem ir iegūtas vismaz 3,5 t kartupeļu cietes maksimālais ha skaits, par kuru var saņemt atbalstu, nepārsniedz līgumā noteikto cietes kartupeļu aizņemto ha skaitu un skaitu, ko nosaka, dalot ar 3,5 to kartupeļu cietes daudzumu, kas iegūts no kārtējā gada kartupeļu cietes ražotājam piegādātajiem kartupeļiem lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām

20.4. Saistītais ienākumu atbalsts par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	vasaras rapsis (<i>Brassica napus subsp. napus f. annua</i>) vai vasaras ripsis (<i>Brassica rapa</i>)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> viena vai vairāku ar vasaras rapsi vai vasaras ripsi apsētu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām

20.5. Saistītais ienākumu atbalsts par miežiem (SMI)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	mieži, vasaras (k.k. 131), mieži, vasaras ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju (k.k. 133), mieži, ziemas (k.k. 132), mieži, ziemas ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju (k.k. 135)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> viena vai vairāku ar miežiem apsētu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām

20.6. Saistītais ienākumu atbalsts par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	rudzu populācijas šķirnes (k.k. 122 un k.k. 125)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> jāiesēj un jāaudzē rudzu populācijas šķirnes, kuras kārtējā gada 15. martā ir iekļautas Lauksaimniecības augu sugu šķirņu kopējā katalogā, un sertificētas sēklas iegādi <u>pēdējo četru gadu laikā</u> apliecina: <ul style="list-style-type: none"> sēklu iesaiņojuma oficiālā etiķete vai VAAD izsniegtais sēklu testēšanas pārskats, ja sēkla iegūta savā sēklaudzēšanas saimniecībā Latvijā (<i>aplīdzinājums sēklu partijas atbilstībai normatīvajos aktos par Labības sēklaudzēšanu un sēklu tirdzniecību attiecīgajai kategorijai noteiktajām prasībām</i>), vai cits sertificētas sēklas izcelsmes aplīdzinājums. viena vai vairāku ar rudzu populācijas šķirnēm apsētu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP kārtējā gadā jābūt noslēgtam rudzu populācijas šķirņu piegādes līgumam ar maizes ražotāju vai graudu pārstrādātāju, kam noslēgts līgums ar maizes ražotāju lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Papildu iesniedzamie dokumenti	<p>Papildus Ģeotelpiskajam iesniegumam lauksaimniekam LAD jāiesniedz:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokumenti, kas aplīdzina attiecīgo rudzu populācijas šķirņu sēklu izcelsmi rudzu populācijas šķirņu piegādes līgums. Ja lauksaimnieks noslēdzis rudzu populācijas šķirņu piegādes līgumu ar graudu pārstrādātāju, tad līgumā jābūt aplīdzinājumam, ka graudu pārstrādātājam ir līgums ar maizes ražotāju.
Maksimālais daudzums	Maksimālais hektāru skaits, par kuru lauksaimnieks ir tiesīgs saņemt atbalstu, nepārsniedz hektāru skaitu, ko nosaka, dokumentos (<i>sēklu iesaiņojuma oficiālā etiķete, VAAD izsniegtais sēklu testēšanas pārskats vai aplīdzinājums</i>) paredzēto daudzumu kilogramos dalot ar 40, un pieteikto atbalsttiesīgo hektāru skaitu.

20.7. Saistītais ienākumu atbalsts par proteīnaugiem (SAP)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> <u>tīrsējā</u> sētas lauka pupas, parastās jeb dārza pupiņas, zirņi, soja, lini un kaņepes <u>maisījumos</u> ar graudaugiem sēti zirņi, ja zirņu sēklas masas, augu skaita vai to zaļmasas īpatsvars ir lielāks par 50 %
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> lauksaimniekam ir tiesības pretendēt uz SAP par kaņepju platību, ja tā ir atbalsttiesīga ISIP viena vai vairāku ar proteīnaugiem aizņemtu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir pieteikta ISIP lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām <i>par lauka pupām saistīto ienākumu atbalstu nepiešķir, ja lauksaimnieks ir novācis ražu, kultūraugam nenasniedzot gatavības fāzi!</i>

20.8. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	sēklas kartupeļi (k.k. 821)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • attiecīgajā platībā jāiestāda pirmsbāzes, bāzes vai sertificētas kategorijas pirmās paaudzes sēklas kartupeļi • jāizpilda kartupeļu sēklaudzēšanas prasības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kartupeļu sēklaudzēšanu, tostarp no lauka apskatei pieteiktajiem laukiem līdz nākamā gada 15. maijam jāiegūst vismaz 10,3 t vai bioloģiskajās saimniecībās – vismaz 8,0 t vidēji saimniecībā no 1 ha pirmsbāzes, bāzes vai sertificētas kategorijas sēklas • viena vai vairāku ar sēklas kartupeļu aizņemtu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Informācijas iesniegšana VAAD	Lauksaimnieks, piesakot sēklas kartupeļu platību VAAD lauku apskatei, sēklaudzēšanas lauku apskates pieteikumā norāda lauka numuru un lauka bloka numuru atbilstoši Ģeotelpiskajam iesniegumam.

20.9. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām (SSA)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	plāvas timotiņš, plāvas auzene, hibrīdā airene, daudziedu viengadīgā airene, sarkanā auzene, ganību airene, niedru auzene, plāvas skarene, kamolzāle, auzeņairene, sarkanais āboliņš, baltais āboliņš, austrumu galega, lucerna, bastarda āboliņš, facēlija, ragainie vanagnadziņi, zirņi, vīķi, lauka pupas vai lupīna (saldā jeb dzeltenā, baltā vai šaurlapu) vai esparsete
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • jāizpilda stiebrzāļu un lopbarības augu sēklaudzēšanas prasības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lopbarības augu sēklaudzēšanu, tostarp no lauka apskatei pieteiktajiem laukiem līdz nākamā gada 15. maijam jāiegūst TM MKN 22. pielikuma noteiktajā daudzumā attiecīgās sugas PB, B un C kategorijas sēklu apjoms vidēji saimniecībā no 1 ha • viena vai vairāku attiecīgo stiebrzāļu un lopbarības augu lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām.
Informācijas iesniegšana VAAD	Lauksaimnieks, piesakot stiebrzāļu un lopbarības augu platību VAAD lauku apskatei, sēklaudzēšanas lauku apskates pieteikumā norāda lauka numuru un lauka bloka numuru atbilstoši Ģeotelpiskajam iesniegumam

Ja kārtējā gadā izaudzētā sēkla ir sertificēta citā ES dalībvalstī, lauksaimniekam līdz nākamā gada 15. aprīlim jāiesniedz LAD attiecīgās ES dalībvalsts par sēklu sertificēšanu atbildīgās iestādes izsniegts dokuments par kārtējā gadā izaudzēto un līdz nākamā gada 15. aprīlim sertificēto attiecīgās sugas un šķirnes sēklu daudzumu.

20.10. Saistītais ienākumu atbalsts par sertificētu labības sēklu (SLS)

Atbalsttiesīgie kultūraugi	kvieši (<i>Triticum aestivum L.</i> , <i>Triticum spelta L.</i>), rudzi (<i>Secale cereale L.</i>), tritikāle (<i>Triticosecale Wittm.</i>), mieži (<i>Hordeum vulgare L.</i>), auzas (<i>Avena sativa L.</i> , <i>Avena byzantina K. Koch.</i> , <i>Avena nuda L.</i>) un griķi (<i>Fagopyrum esculentum Moench</i>)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • jāizpilda labības sēklaudzēšanas prasības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par labības sēklaudzēšanu, tostarp no lauka apskatei pieteiktajiem laukiem līdz nākamā gada 15. maijam jāiegūst TM MKN 22. pielikuma noteiktajā daudzumā attiecīgās sugas PB, B un C kategorijas sēklu apjoms vidēji saimniecībā no 1 ha • viena vai vairāku ar labības sēklu apsēto lauku kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz 1 ha un tā ir atbalsttiesīga ISIP • lauka ietvaros nevar pretendēt uz citu SA par platībām
Informācijas iesniegšana VAAD	Lauksaimnieks, piesakot labības sēklu platību VAAD lauku apskatei, sēklaudzēšanas lauku apskates pieteikumā norāda lauka numuru un lauka bloka numuru atbilstoši Ģeotelpiskajam iesniegumam

Ja kārtējā gadā izaudzētā sēkla ir sertificēta citā ES dalībvalstī, lauksaimniekam līdz nākamā gada 15. aprīlim jāiesniedz LAD attiecīgās ES dalībvalsts par sēklu sertificēšanu atbildīgās iestādes izsniegts dokuments par kārtējā gadā izaudzēto un līdz nākamā gada 15. aprīlim sertificēto attiecīgās sugas un šķirnes sēklu daudzumu.

21. LAUKU ATTĪSTĪBAS PASĀKUMI

Lauku attīstības pasākumu veidi:

- 1) “Zaļās joslas” (**ZJ**)
- 2) “Vidi saudzējošā dārzkopība” (**VSD**)
- 3) “Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām” (**BAA**)
- 4) “Zālāju biotopu apsaimniekošana” (**BDUZ**)
- 5) “Bioloģiskā lauksaimniecība” (**BLA**)
- 6) “Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinošā lopkopība” (**EMLA**)
- 7) “Kompensācijas maksājums par *Natura 2000* meža teritorijām” (**NIM**)

21.1. Lauku attīstības pasākumu kopīgie nosacījumi

Īpašumtiesības	Platībām jābūt atbalsta pretendenta īpašumā vai tiesiskajā valdījumā kārtējā gada 15. jūnijā BAA pasākumā atbalstam var pieteikt arī cita lauksaimnieka apsaimniekošanā esošu platību, ja tas ir piekritis apputeksnēšanas pakalpojuma saņemšanai (skat. 25.nodaļā) EMLA pasākumā atbalstu var saņemt par attiecīgajiem dzīvniekiem, kas ir atbalsta pretendenta ganāmpulkā
Nosacījumu sistēma (NS)	Visiem atbalsta pretendentiem jāievēro NS prasības
Vai platības obligāti jāpiesaka arī ISIP/MLS?	Lai saņemtu atbalstu Lauku attīstības pasākumos, platības nav obligāti jāpiesaka ISIP/MLS
Vai jāatbilst aktīva lauksaimnieka kritērijiem?	Atbalsta pretendents var saņemt atbalstu Lauku attīstības pasākumos arī tad, ja neatbilst aktīva lauksaimnieka kritērijiem
Mācības (neattiecas uz NIM)	Piesakoties ZJ, VSD, BAA, BDUZ, BLA vai EMLA , atbalsta pretendents (izņemot zinātnisko institūciju reģistrā iekļautu zinātnisko institūciju) vai tā pilnvarotajai personai līdz 2027. gada 31. maijam jāpabeidz kvalifikācijas celšanas kursi lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā. Kursu pabeigšanas apliecinājums ir nozares nevalstiskās organizācijas, lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības vai citas Izglītības un zinātnes ministrijas izglītības iestāžu vai zinātnisko institūciju reģistrā iekļautas juridiskas personas pēc 01.01.2023. izdots dokuments. Apliecinājumam jābūt personalizētam, kurā norādīts stundu skaits (vienas mācību stundas ilgums – 45 minūtes) un tēma atbilstoši noteiktajām jomām (skat. LAP MKN 1. pielikumā). Apliecinājums jāiesniedz LAD. Vienus un tos pašus kvalifikācijas celšanas kursus var attiecināt uz vairākiem atbalstu pasākumiem, ja atbilst apgūto stundu skaits un saturs.
Daudz gadu saistības (neattiecas uz NIM)	Atbalsta pretendents uzņemas 5 gadu saistības, sākot no pirmā maksājuma apstiprināšanas gada: <ul style="list-style-type: none"> • ZJ, VSD, BDUZ, BLA – par katru atbalstam pieteikto platības vienību atsevišķi • EMLA – vismaz par minimālo nosacīto liellopu vienību apjomu – 8 LielV • BAA – vismaz par minimālo platību, t.i., konvencionālajās saimniecībās vismaz par 15 ha (30 bišu saimes), bioloģiskajās – vismaz par 10 ha (20 bišu saimes)
Atbalsta pretendenta apņemšanās saistību periodā	Pretendējot ZJ, VSD, BAA, BDUZ, BLA vai EMLA , atbalsta pretendents visā saistību periodā apņemas: <ul style="list-style-type: none"> • ievērot atbalsta saņemšanas nosacījumus • katru gadu iesniegt Ģeotelpisko iesniegumu un pieteikties tajā atbalsta pasākumā, kurā ir uzņemtas saistības • nemainīt atbalstam pieteiktās platības (lauka) atrašanās vietu (izņemot – ZJ 4 m buferjoslas vietu var mainīt), ja vien nav jāizpilda konkrētas augkopības prakses nosacījumi (piemēram, augsekas vai augu maiņu plāns VSD) vai pamatoti jāpielāgo saistības • nesamazināt ZJ, VSD, BDUZ, BLA saistību platību vai EMLA noteikto minimālo apjomu – 8 LielV, vai BAA noteikto minimālo ha un bišu saimju skaitu

21.2. Nosacījumi par platībām (lielumi)

Lauku attīstības pasākumiem atšķiras nosacījumi par minimālajām atbalsttiesīgajām platībām:

Pasākums	Nepieciešamā minimālā kopējā atbalsttiesīgā platība	Viena lauka minimālā platība/iezīmēšana
ZJ*	Bufērjosla – platums vismaz 4 m, kopējais garums vismaz 250 m (vienlaidus posmi vismaz 10 m gari)	Ģeotelpiskā iesnieguma kartē ZJ ir jāiezīmē gar aramzemes lauka malu kā līnija , nevis kā atsevišķs lauks!
	Bufērjosla – platums vismaz 8 m, kopējais garums vismaz 125 m (vienlaidus posmi vismaz 10 m gari)	
VSD	1 ha	0,1 ha
BLA	1 ha	
BDUZ	0,3 ha	
BAA	15 ha konvencionālajās saimniecībās 10 ha bioloģiskajās saimniecībās	nav noteikta
NIM	1 ha	0,1 ha

* ZJ atbalsta pasākumā nepieciešamā minimālā kopējā atbalsttiesīgā platība ir 0,1 ha. Lai ar buferjoslām nodrošinātu LLVS 8.1 prasības izpildi, nosacījumus skat. 5.2. apakšnodaļā).

21.3. Vispārējie nosacījumi par saistībām

Saistību pielāgošana saistību periodā	Saistības var pielāgot (pieļaujama tikai atsevišķos neparedzētos gadījumos), aizstājot pieteikto platību ar citu atbalsttiesīgo platību, bet nesamazinot kopējo saistību platību. Šāda pielāgošana iespējama, piemēram, nomas līguma pirmstermiņa izbeigšanas vai zemes atsavināšanas gadījumos.
Saistību pārveidošana	Uzņemtās: <ul style="list-style-type: none"> • ZJ, VSD un EMLA saistības var pārveidot par BLA saistībām ar nosacījumu, ka visas saimniecības vienības (arī dzīvnieki) ir bioloģiski sertificētas • BLA saistības var pārveidot par BDUZ saistībām, ja vien par attiecīgo lauku jau nav uzņemtas BDUZ saistības
Saistību nodošana	Iesniedzot saistību nodevēja un saistību pārņēmēja parakstītu iesniegumu par saistību nodošanu/pārņemšanu (skat. LAD tīmekļvietnes sadaļā <i>Atbalsta veidi/ Platību maksājumi/ Rokasgrāmatas un veidlapas</i>), saistību periodā ir tiesības pilnībā vai daļēji nodot citai personai saimniecību, LIZ vai lauksaimniecības dzīvniekus, vienlaikus ar attiecīgajām saistībām, ievērojot, ka: <ul style="list-style-type: none"> • saistības ir nododamas katrā atbalsta pasākumā atsevišķi • ja saistību pārņēmējam nav uzņemtas saistības, tās turpinās līdz pārņemto saistību beigām • ja saistību pārņēmējam ir uzņemtas saistības, tās turpinās līdz saistību pārņēmēja saistību perioda beigām • EMLA atbalsta pasākumā: <ul style="list-style-type: none"> ➢ ja saistību pārņēmējam nav EMLA saistības, tad saistību pārņēmējs uzņemas jaunas 5 gadus saistības un nodrošina EMLA prasību izpildi ➢ ja saistību pārņēmējam ir EMLA saistības, tad saistību pārņemšana ir iespējama tikai situācijā, ja tiek iegādāti arī saistību nodevēja dzīvnieki. Saistību pārņēmējs turpina nodrošināt vismaz 8 LielV.
Saistību pārtraukšana	<u>Situācijās, kad saistības nav iespējams turpināt</u> , jo zeme tiek atsavināta – nomas līgums tiek uzteikts, zeme tiek pārdota – persona, kas pārņem zemi, par kuru ir saistības, no pārņemšanas brīža ir tiesīga izbeigt pārņemtas saistības, ja ne vēlāk kā mēnesi pēc objekta (zemes) pārņemšanas rakstveidā informē LAD par saistību pārtraukšanu. <u>EMLA saistības</u> var pārtraukt bez atmaksas objektīvi pamatotu apstākļu dēļ, piemēram, lauksaimniecības dzīvnieki gājuši bojā, ir neārstējami slimi vai likvidējami. <u>BAA saistības</u> var pārtraukt bez atmaksas, ja kādā no saistību gadiem atbalsta pretendenta medus bites nav bioloģiski sertificētas situācijā, kad intensīvās lauksaimniecības lauki ir tuvāk par 3 km no novietnes vai pagaidu atrašanās vietas. <u>EMLA un BAA saistības</u> uzskata par pārtrauktām un iepriekš saņemtais atbalsts ir jāatmaksā, ja atbalsta saņēmējs bez objektīva iemesla ir likvidējis dzīvniekus vai nepiesakās uz atbalstu. <u>ZJ, VSD, BDUZ, BLA saistības</u> var pārtraukt pirms saistību perioda beigām, atmaksājot iepriekš saņemto atbalstu par pārtraukto saistību daļu.

22. ZAĻĀS JOSLAS (ZJ)

Var pretendēt	Gan konvencionālās, gan bioloģiskās (t.sk. daļēji bioloģiskās) saimniecības		
Teritorija	Zaļās joslas (buferjoslas) var ierīkot visā Latvijas teritorijā		
Mērķteritorijas	<p><u>Paaugstināta likme ir ZJ, kas atrodas noteiktajās mērķteritorijās:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>īpaši (nitrātu) jutīgās teritorijas:</u> Ādažu novads, Bauskas novads (izņemot Valles un Kurmenes pagastus), Dobeles novads, Jelgavas novads (izņemot Jelgavu), Ķekavas novads, Mārupes novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads (izņemot Lēdurgas pagastu) • <u>lauksaimniecības izkliedētā piesārņojuma būtiski ietekmētie ūdens objekti, kas atrodas riska ūdens objektu sateces baseīnu teritorijās, saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu</u> 		
Buferjoslu izmēri	Buferjoslu kopējā platība ir vismaz 0,1 ha, var sastāvēt no īsākiem posmiem, bet neviens nav īsāks par 10 m un tās:		
	• ir vismaz 4 m plata un kopējais garums ir vismaz 250 m gara	VAI	• ir vismaz 8 m plata un kopējais garums ir vismaz 125 m
	! Ja buferjoslu ierīko platāku, tad neatkarīgi no faktiski atstātā platuma kopējās buferjoslu platības aprēķinam izmanto noteikto minimālo platumu – 4 m vai attiecīgi 8 m!		
Kur var ierīkot buferjoslas?	<p>Visas buferjoslas neatkarīgi no platuma ierīko aramzemē!</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4 m platās buferjoslas ierīko: <ul style="list-style-type: none"> ➢ gar aramzemes lauka malu, kas robežojas ar objektu, kas nav aramzeme. Piemēram, ceļu, mežu, grāvi (kas nav ŪSIK) VAI ➢ starp bioloģiskiem un konvencionāliem laukiem, starp kuriem robeža ir identificējama dabā. <p>Nav jāpārtrauc uzņemtās saistības, ja kādā no turpmākajiem gadiem nevarēs nodrošināt nosacījumu, ka buferjoslu var ierīkot starp bioloģiskiem un konvencionāliem laukiem (piemēram, saimniecība nebūs bioloģiski nosertificēta un buferjosla atradīsies starp diviem konvencionālajiem laukiem, vai abas saimniecības būs bioloģiski sertificētas)</p> • 8 m platās buferjoslas ierīko aramzemē gar ŪSIK un tai jāpiekļaujas pie vaļējās ūdenstilpnes, tostarp grāvja, krants. 		
Ko var audzēt buferjoslās?	<p>Buferjoslas segums ir atšķirīgs no augu seguma piegulošajā aramzemes laukā.</p> <p>Buferjoslās var būt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dabīgā veģetācija (sākot ar saistību ceturto gadu nevar būt vējauzas un rudzusmilgas) • sēts augu maisījums no dažādām šādu augu sugām: stiebrzālēm, nektāraugiem, kā arī tādiem eļļas augiem kā kaņepes un saulespuķes • sētas puķes (daudzgadīgu, divgadīgu vai viengadīgu zālaugu un lakstaugu sēklu maisījums) 		

Saistības	<p>Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas šādas 5 gadu saistības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ne vēlāk kā līdz kārtēja gada 25. jūnijam ierīkot buferjoslu (ja saistību uzņemšanās brīdī tā vēl nav ierīkota) un to ik gadu uzturēt apstiprināto saistību apjomā • buferjoslās nelietot augu aizsardzības un mēslošanas līdzekļus • nepieļaut koku un krūmu atvašu (dzinumumu), kas vecākas par vienu gadu, un vienlaidu kūlas veidošanos, ievērojot, ka: <ul style="list-style-type: none"> ➤ 4 m platajā buferjoslā apaugumu nopļauj vai sasmalcina ne biežāk kā 1 reizi līdz 15.septembrim, ja tā tiek apsaimniekota kārtējā sezonā vai labības un sēklkopības laukos biežāk, lai ierobežotu vējauzu un rudzusalgu, kā arī citu ekspansīvo un invazīvo sugu izplatību sējumos ➤ 8 m platajā buferjoslā zaļo masu nopļauj un novāc no lauka ne biežāk kā 1 reizi līdz 15. septembrim, ja tā tiek apsaimniekota kārtējā sezonā vai labības un sēklkopības laukos biežāk, lai ierobežotu vējauzu un rudzusalgu, kā arī citu ekspansīvo un invazīvo sugu izplatību sējumos. Ja zaļo masu saglabā neskartu līdz nākamās sezonas 15. martam, tad apaugumu nopļauj pilnā garumā līdz ar zemi un atstāj vai sasmalcina. Buferjoslu var ekstensīvi noganīt, nodrošinot, ka dzīvnieki netiek dzirdināti no tiešā tuvumā esošajām vaļējām ūdenstilpēm, lai saglabātu krasta veģētāciju un novērstu eroziju. • apgūt 16 stundu kvalifikācijas celšanas kursus lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā līdz 31.05.2027. • ievērot nosacījumus par buferjoslu atrašanās vietas maiņu (skat. zemāk) 	
Buferjoslu vietas maiņas nosacījumi	<ul style="list-style-type: none"> • 4 m platajā buferjoslas vietu saistību periodā var mainīt. Tomēr vienas sezonas laikā buferjoslas atrašanās vietu jāsaglabā vismaz līdz 15. septembrim. Izņēmums – ja nākamās sezonas kultūrauga sēšanai buferjoslas platība ir jāapstrādā pirms kārtējā gada 15. septembra, tad pirms augsnes apstrādes jāveic fotofiksācija un tā jāuzrāda kontroles laikā pēc pieprasījuma. • 8 m platajā buferjoslas vietu visā saistību periodā nedrīkst mainīt! 	
Atbalsta veidu savienojamība	<p>Lauku, kuram ierīkota buferjosla, vienlaicīgi var pieteikt VSD vai BLA, bet VSD vai BLA par buferjoslas aizņemto platību nepiešķir.</p> <p>Par īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esošo platību, par kuru saņem BAA atbalstu, var vienlaicīgi saņemt arī maksājumu ZJ aktivitātē</p>	
Buferjoslas un LLVS 8.1 izpilde	<p>Lai izpildītu LLVS 8.1* prasību – 4 % no aramzemes atvēlot ar ražošanu nesaistītām platībām vai ainavas elementiem – buferjoslām var ierīkot vēl papildu platumu – 2 m un šajā gadījumā:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ attiecībā uz 4 m buferjoslām – minimālais platums ir 6 m, bet maksimālais ir 24 m ➤ attiecībā uz 8 m buferjoslām – minimālais platums ir 10 m, bet maksimālais ir 28 m <p>Uzņemoties saistības ZJ aktivitātē, primāri jānodrošina vismaz minimālās pamatprasības attiecībā uz buferjoslu garumu un platumu visā saistību periodā.</p> <p>* Nosacījumu sistēmas LLVS 8.1 prasībai joslu minimālais platums noteikts 2 m, bet max platums 20 m</p>	
Likmes	mērķteritorijās:	par 4 m buferjoslu – 750 EUR/ha; par 8 m buferjoslu – 890 EUR/ha
	ārpus mērķteritorijām:	par 4 m buferjoslu – 675 EUR/ha; par 8 m buferjoslu – 742 EUR/ha
	Par platību, kas atrodas gan mērķteritorijā, gan ārpus tās, piešķir lielāko atbalsta likmi	

23. VIDI SAUDZĒJOŠĀ DĀRZKOPIĒBA (VSD)

Var pretendēt	Konvencionālās saimniecības		
Īstenošanas teritorija	Visa Latvijas teritorija. Mērķteritorija ir: <ul style="list-style-type: none"> īpaši jutīgās teritorijas – Ādažu novads, Bauskas novads (izņemot Valles un Kurmenes pagastus), Dobeles novads, Jelgavas novads (izņemot Jelgavu), Ķekavas novads, Mārupes novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads (izņemot Lēdurgas pagastu) lauksaimniecības izkliedētā piesārņojuma būtiski ietekmētie ūdens objekti, kas atrodas riska ūdens objektu sateces baseinu teritorijās, saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu no 2025. gada – kūdrāju, tostarp izstrādātu kūdras purvu, platības, kurās audzē tādus ilggadīgos augļus un ogas kā krūmmellenes (mellenes, zilenes), lielogu dzērvenes, avenes vai kazenes 		
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> kopējā pieteiktā platība atbilst atbalsttiesīgas LIZ kritērijiem (skat. 3.7. apakšnodaļu) un ir vismaz 1 ha, bet viena lauka platība ir vismaz 0,1 ha platība ir reģistrēta VAAD Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā ar atzīmi, ka ir ievērotas normatīvajos aktos par lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un marķēšanas prasībām un kontroles kārtību noteiktās vidi saudzējošās metodes dārzkopībā 		
Atbalsttiesīgie kultūraugi:	<ul style="list-style-type: none"> ābeles, bumbieres, saldī un skābie ķirši, plūmes, krūmmellenes, lielogu dzērvenes pārējie ilggadīgie stādījumi ēdamu augļu un ogu ieguvei, kā arī augļu koki un ogulāju stādi (kokaugi stādaudzētavas LIZ) dārzeni vai kartupeļi 		
Saistības	Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas 5 gadu saistības: <ul style="list-style-type: none"> ierīkot un ik gadu uzturēt atbalsttiesīgo platību, izmantojot vidi saudzējošās dārzkopības metodes izpildīt integrētās augu aizsardzības vispārīgās prasības saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un marķēšanas prasībām un kontroles kārtību apgūt 40 stundu kvalifikācijas celšanas kursus lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā līdz 31.05.2027. nemainīt lauka atrašanās vietu, izņemot, ja tas nepieciešams augsekas nodrošināšanai 		
Likmes	mērķteritorijās	ārpus mērķteritorijām	atbalsttiesīgie kultūraugi
	401 EUR/ha	364 EUR/ha	par ābeļu, bumbieru, saldo un skābo ķiršu, plūmju, melleņu (krūmmelleņu, zīleņu) vai lielogu dzērveņu platību
	264 EUR/ha	240 EUR/ha	par pārējo tādu augļu koku, ogulāju un ilggadīgo stādījumu platību, no kuriem iegūst ēdamus augļus, kā arī augļu koku un ogulāju stādu audzēšanai izmantoto platību (kokaugi stādaudzētavas LIZ)
	115 EUR/ha	105 EUR/ha	par kartupeļu, ziedkāpostu, kāpostu (izņemot lopbarības kāpostu, lopbarības bietes un cukurbietes), gurķu, sīpolu, ķiploku, burkānu, galda biešu vai citu dārzena platību
Par platību, kas atrodas mērķteritorijā un daļēji ārpus tās, piešķir lielāko atbalsta likmi.			
LLVS 8.1 izpilde 2024. gadā	<ul style="list-style-type: none"> LLVS 8.1 prasības* izpildi 2024. gadā var nodrošināt arī audzējot slāpekli piesaistošos kultūraugus Ja VSD atbalsta pretendents LLVS 8.1 prasību izvēlēties īstenot ar slāpekli piesaistošajiem kultūraugiem, tad VSD maksājumu nepiešķir par to platību, ar kuru izpilda LLVS 8.1 prasības 4%. Piemēram, ja atbalsta pretendents pieteiksies VSD un EPS Ģeotelpiskajā iesniegumā pie dārza pupiņu lauka veikts atzīmi (ieliks ķeksi), lai to ņem vērā LLVS 8.1 izpildei, tad VSD nevarēs saņemt par to dārza pupiņu lauka platību, ar kuru izpilda LLVS 8.1 prasības 4%, bet par pārējo dārza pupiņu lauka platību varēs saņemt VSD 		
* 4 % no aramzemes atvēlēt ar ražošanu nesaistītām platībām vai ainavas elementiem			

24. PAAUGSTINĀTU LABTURĪBAS PRASĪBU UN EMISIJU MAZINOŠĀ LOPKOPĪBA (EMLA)

Darbības (vienu vai vairākas)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Barošana un turēšana piena vai gaļas liellopiem, kas vecāki par 6 mēnešiem un tiek turēti novietnē visu gadu vai tikai ziemas periodā, vai gaļas liellopiem, kas vecāki par 6 mēnešiem un tiek turēti tikai āra apstākļos visu gadu 2. Pagarināta ganīšana piena liellopiem, kas vecāki par 6 mēnešiem, kombinācijā ar 1.darbības (barošana un turēšana) prasībām 3. Jaunlopu turēšana (līdz 6 mēnešu vecumam), kas dzimuši piena liellopu saimniecībā
Atbalsttiesīgi dzīvnieki	<ul style="list-style-type: none"> • piena vai gaļas liellopi (pēc to izmantošanas veida): <ul style="list-style-type: none"> ➢ visi viena ganāmpulka dzīvnieki 1. un 3. darbībā ➢ visi vienas novietnes dzīvnieki 2. darbībā, attiecīgo informāciju norādot LAD EPS • 1. darbības īstenošanai, piesakot gaļas liellopus, prasības jāievēro gan dzīvniekiem, kuri tiek turēti āra apstākļos visu gadu, gan dzīvniekiem, kuri tiek turēti novietnē visu gadu vai ziemas periodā • nav iekļauti bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā • reģistrēti un apzīmēti saskaņā ar normatīvajiem aktiem
Kopīgās saistības pasākumam visā saimniecībā	<p>Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas 5 gadu saistības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • katru gadu atbalstam jāpiesaka vismaz 8 nosacītās LielV (vidējais dzīvnieku blīvums nosacītās liellopu vienībās no 15.05. līdz 15.09.) <ul style="list-style-type: none"> ➢ <i>darbības var mainīt katru gadu, izpildot saistības par saimniecību kopumā (vismaz 8 LielV)</i> • jānodrošina, ka dati par dzīvniekiem lietotajām antimikrobiālās līdzekļus saturošām zālēm, tiek glabāti atbilstoši veterināro zāļu apriti reglamentējošo normatīvo aktu prasībām, ko pēc pieprasījuma uzrāda PVD • LDC elektroniskajā datu sistēmā uzkrāj informāciju par: <ul style="list-style-type: none"> ➢ novietnē izmantoto dzīvnieku turēšanas veidu un kūtsmēsļu uzglabāšanas veidu ➢ slaucamo govju piena pārraudzību • apgūt 40 stundu kvalifikācijas celšanas kursus lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā līdz 31.05.2027.
Saistības 1. darbībā	<p><u>Ja dzīvnieki tiek turēti novietnē visu gadu vai ziemas periodā:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • jānodrošina ganāmpulka ēdināšana, ievērojot dzīvnieku fizioloģiskās vajadzības un rupjās lopbarības laboratorisko analīžu rezultātus • barības devas sagremojamībai <ul style="list-style-type: none"> ➢ slaucamajām govīm jābūt vismaz 67 % vai tauku procents barības devā pārsniedz 3,5 ➢ gaļas liellopiem jābūt vismaz 65 % vai tauku procents barības devā nepārsniedz 7 • dzīvniekiem novietnē jānodrošina nepārtraukta ūdens padeve • dzīvniekiem novietnē jānodrošina tīras, sausas un pakaisītas guļvietas, ja vien netiek izmantoti matračī • kūtsmēsli jāizvāc no novietnes vismaz 2 reizes dienā, izņemot teļu un jaunlopu novietnē, ja tos tur sprostos vai boksos un nodrošina sausus pakaišus. Dziļo pakaišu novietnē dzīvniekiem jānodrošina sausi pakaiši un kūtsmēsļu izvešanai jānotiek savlaicīgi atkarībā no saimniecībā pielietotas tehnoloģijas un citiem parametriem. Pakaišu daudzuma samazināšanai var izmantot biokompostētāju • novietnē uz katriem 25 – 100 pieaugušiem dzīvniekiem jāiekārto atsevišķa (tostarp mobila) norobežota vieta vai bokss slimiem vai aprūpējamiem dzīvniekiem, t.sk. dzīvniekiem pirms vai pēc dzemdībām

Saistības 1. darbībā	<p><u>Ja dzīvnieki (gaļas liellopi) tiek turēti āra apstākļos visu gadu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ziemas periodā jānodrošina ganāmpulka ēdināšana, ņemot vērā dzīvnieku fizioloģiskās vajadzības • jāaprēķina barības devas, pamatojoties uz rupjās lopbarības laboratoriski noteiktajiem rādītājiem • barības devas sagremojamībai gaļas liellopiem jābūt vismaz 65 % vai tauku procenti barības devā nepārsniedz 7 • jāierīko nojumes ar sienām, lai pasargātu dzīvniekus no nelabvēlīgiem laikapstākļiem, un tajā vienlaikus jāprietiek vietas visiem dzīvniekiem arī tad, kad tie ir apgūlušies • dzīvnieki jānodrošina ar dzeramo ūdeni, tos dzirdinot no dzirdnes • dzīvniekiem jānodrošina sausi pakaiši, kā arī pakaišu daudzuma samazināšanai var izmantot biokompostētāju
Saistības 2. darbībā	<ul style="list-style-type: none"> • atbalstam pieteiktajā novietnē jānodrošina 1. darbības prasības un ganīšanas sezonā dzīvniekiem jāpiemēro pagarināta ganīšanas sezona vismaz 160 dienas <ul style="list-style-type: none"> ➢ LAD EPS, aizpildot Ģeotelpisko iesniegumu, jāiesniedz plānotais ganību apsaimniekošanas kalendārs, kurā jānorāda novietnes numuri un ganīšanas datumi
Saistības 3. darbībā	<ul style="list-style-type: none"> • dzīvnieku guļvietas blīvi jāizklāj ar tūriem un sausiem pakaišiem • dzīvnieku izēdināšanai ar pienu vai piena aizvietotāju jāizmanto speciāli šim mērķim paredzētus knupīšus vismaz astoņas nedēļas pēc kārtas • dzīvniekiem, kas ir vecāki par vienu nedēļu, jānodrošina pastāvīgi pieejams barības maisījums, kas paredzēts teļu ēdināšanai kā papildbarība
Lopbarības analīzes un barības devas	<ul style="list-style-type: none"> • 1. un 2. darbībā ne vēlāk kā līdz kārtēja gada 31. decembrim LAD jāiesniedz vienas rupjās lopbarības veida analīzes un attiecīgā ganāmpulka barības devu plāni (piena un gaļas liellopiem), norādot tā sagatavošanas datumu, kā attiecīgo barības devu sagremojamības vai tauku procentu • kārtējā gadā jāpasagatavo jauns barības devu plāns, ja mainās barības bāze, pirms tam nosakot barības vielu analīzes (arī gadījumos, ja barības komponenti nemainās, bet tiek atvērta jauna skābsiena vai skābbarības bedre) • pēc LAD pieprasījuma elektroniski jāiesniedz visi barības devu plāni un analīzes
Fotodokumentācija	<ul style="list-style-type: none"> • piesakoties EMLA atbalstam pirmo reizi, LAD EPS jāiesniedz fotodokumentācija: <ul style="list-style-type: none"> ➢ 1. darbībā piena un gaļas liellopiem, ja dzīvnieki tiek turēti novietnē visu gadu vai ziemas periodā, par – dzīvnieku guļvietām, kūtsmēslu izvākšanu un pakaišu nodrošināšanu, boksiem vai atsevišķi norobežotajām vietām ➢ 1. darbībā gaļas liellopiem, ja tiek turēti āra apstākļos visu gadu, par – nojumēm, dzirdnēm, pakaišu nodrošināšanu ➢ 3. darbībā par – guļvietām un pakaišiem, knupīšu esamību, pieejamiem barības maisījumiem • turpmākajos saistību gados – attiecīgā fotodokumentācija tikai pēc LAD pieprasījuma, ne vēlāk kā jāiesniedz 30 dienu laikā pēc LAD pieprasījuma saņemšanas
Atbalsta apmērs par vienu nosacīto liellopu vienību	<p>52 EUR – par piena liellopu barošanu un turēšanu (1. darbība) 43 EUR – par gaļas liellopu barošanu un turēšanu (1. darbība) 90 EUR – par piena liellopu pagarināto ganīšanu, barošanu un turēšanu (2. + 1. darbība) 28 EUR – par jaunlopu turēšanu (3. darbība)</p> <p>Ja atbalsta pretendents ir pieteicies gan uz 1., gan 2. darbību, vienu un to pašu piena liellopu iekļauj tajā nosacīto liellopu vienību aprēķināšanas grupā, par kuru tiek piešķirts atbalsts 2. darbībā</p>

25. BIŠKOPIBAS VIENĪBU APSAIMNIEKOŠANA APPUTEKSNĒŠANAS VAJADZĪBĀM (BAA)

Atbalsta pretendents	Bioloģiskie biškopji	Konvencionālie biškopji
Nosacījumi * vienība, kas aptver vienu medusbišu saimi	<ul style="list-style-type: none"> • kopējā atbalstam pieteiktā platība ir vismaz 10 ha • ne mazāk par vidēji 20 bioloģiski sertificētiem bišu stropiem* ganību sezonā (ir saņemts biškopības jomā izdots atbilstošs sertifikāts par bioloģiskā vai pārejas perioda produktu) 	<ul style="list-style-type: none"> • kopējā atbalstam pieteiktā platība ir vismaz 15 ha • ne mazāk par vidēji 30 bišu stropiem* ganību sezonā, ja bites NAV bioloģiski sertificētas
Ja bioloģiskais sertifikāts netiek iegūts vai tiek zaudēts	Ja sertifikāts kādā no saistību gadiem netiek iegūts vai tiek zaudēts, tad: <ul style="list-style-type: none"> ➢ saistības pārtrauc (neatmaksājot iepriekš saņemto atbalstu), vai ➢ saistības turpina un kārtējā saistību gadā saņem atbalstu kā par konvencionālajām bitēm un nākamajā gadā nodrošina atbilstību konvencionālajai biškopībai (vismaz 30 bišu saimes un 15 ha) 	neattiecas
Kopīgie nosacījumi platībai	<ul style="list-style-type: none"> • BAA atbalsttiesīgā platība – atbalstu piešķir par platību, kas iekļauta lauku bloku kartē vai platību, kur tiek veikta bišu ganīšana, sniedzot apputeksnēšanas ekosistēmas pakalpojumu (piemēram, lauku blokā neiekļauta neapsaimniekota lauksaimniecības zeme, krūmājs vai meža zeme) un tās maksimālais attālums no pastāvīgās bišu novietnes vai pagaidu atrašanās vietas (ceļojošā dravniecība) ir 3 km • BAA var saņemt arī par cita lauksaimnieka apsaimniekošanā esošu zemi, ja tas ir piekritis apputeksnēšanas pakalpojuma saņemšanai. Šajā gadījumā BAA var saņemt ne vairāk kā viens biškopis, kuram piekrišanas apliecinājums jāiesniedz LAD 30 dienu laikā pēc LAD pieprasījuma saņemšanas dienas. Mutiska saskaņojuma gadījumā pēc LAD pieprasījuma jāiesniedz zemes apsaimniekotāja rakstisks apliecinājums • Cita lauksaimnieka apsaimniekoto un īpašumā vai valdījumā esošo platību biškopis var pieteikt tikai BAA, bet uz pārējiem atbalstiem platību piesaka pats zemes apsaimniekotājs 	
Ganību sezona	15.05.2024. – 15.09.2024.	
Saistības	Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas šādas 5 gadu saistības: <ul style="list-style-type: none"> • ganību sezonā nodrošināt apputeksnēšanas pakalpojumu – 2 bišu stropus uz vienu atbalsttiesīgo ha • reģistrēt bišu stropus un aktualizēt informāciju atbilstoši normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību. • EPS norādīt informāciju par ceļojošās dravniecības īstenošanu (pagaidu pārvietošanu) ganību sezonā, ja tas nepieciešams atbalsta saņemšanai (t.i., ja pietrūkst ha ap pamatnovietni) ievērojot, ka: <ul style="list-style-type: none"> ➢ minimālais pagaidu pārvietoto stropu skaits ir 2 ➢ minimālais bišu stropu pagaidu pārvietošanas attālums no pastāvīgās novietnes ir 3 km • apgūt 40 stundu kvalifikācijas celšanas kursus lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā līdz 31.05.2027. 	
Informācijas aktualizēšana LDC	<ul style="list-style-type: none"> • LDC datubāzē kārtējā gadā jāiesniedz dati par bišu saimju skaitu katrā novietnē uz 01.05. un 01.11. • Ja pēc paziņotā atskaites datuma ir izmaiņas bišu saimju skaitā ganāmpulkā (kādā no novietnēm, vai reģistrēta jauna novietne), tad, norādot jaunu atskaites datumu, ir obligāti jāaktualizē vēlreiz bišu saimju skaits visās novietnēs. Bišu saimju skaita izmaiņas LDC jāpaziņo 7 dienu laikā pēc notikuma 	
Atbalsta likme	60 EUR/ha	30 EUR/ha

BAA var apvienot ar šādiem Lauku attīstības atbalsta pasākumiem: ZJ, VSD, BDUZ, BLA un NIM.

26. BIŠU GANĪŠANAS PIEMĒRI

1. Klientam ir viena patstāvīgā novietne

Visas bišu saimes ir vienā patstāvīgajā novietnē – atbalstu saņem par tiem saviem ha (lauku blokā un/vai ārpus lauka bloka) vai ar saskaņojumu cita lauksaimnieka ha (lauku blokā un/vai ārpus lauka bloka), kas ir apļa iekšpusē un nodrošina blīvumu.

Piemērs 1:

- novietnē ir 80 bišu stropi;
- klientam “apļa” iekšpusē ir savi 50 ha, kas deklarēti ISIP vai atrodas ārpus lauka bloka;
- BAA saņems par 40 ha, par 10 ha nesaņems, jo nepietiek bites.

Piemērs 2:

- novietnē ir 80 bišu stropi;
- klientam “apļa” iekšpusē ir savi 20 ha, kas deklarēti ISIP vai atrodas ārpus lauka bloka;
- lai saņemtu pilnu bišu atbalstu, klientam pietrūkst vēl 20 ha – ir nepieciešams saskaņojums no apļa iekšpusē esošajiem kaimiņiem par 20 ha izmantošanu apputeksnēšanai un BAA saņemšanai.

2. Klientam ir vairākas pastāvīgās novietnes

Bišu saimes ir vairākās pastāvīgajās novietnēs – katrai novietnei ir savas x; y koordinātes, pēc kurām izveido konkrētās novietnes “apli”.

Piemērs:

Klientam ir divas pastāvīgās novietnes.

- Sarkanā apļa novietnē ir 50 bišu stropi
- Violetā apļa novietnē ir 6 bišu stropi

Lai saņemtu atbalstu pilnā apmērā, vajag 28 ha.

- Sarkanā apļa novietnē klientam ir pieejami tikai 5 ha
- Violetā apļa novietnē klientam ir pieejami 30 ha

Kopējais ha skaits it kā ir pietiekams visiem 56 stropiem, bet uz sarkanajā aplī esošajiem 50 stropiem vajag 25 ha, savukārt uz violetajā aplī esošajiem 6 stropiem vajag 3 ha.

Nevar kompensēt viena apļa ha par labu citam aplim. Šajā gadījumā var izmantot ceļojošo dravniecību, bišu saimes pārvietojot uz to apli, kur pieejami vairāk ha, vai pārvietot bites uz to pastāvīgo novietni, kur pieejami vairāk ha. Visas izmaiņas jāziņo LDC.

Lai saņemtu BAA, lauksaimniekam bites nav jātur visu ganību periodu šajās novietnēs. Ja ar “apļu” iekšienē esošajiem ha pietiek, lai saņemtu atbalstu, tad bitenieks vasaras laikā var nodarboties arī ar ceļojošo dravniecību un par šiem ha, uz kuriem bites tiek aizvestas, LAD nav jāinformē. LDC ir jāziņo par ceļojošo dravniecību.

27. ZĀLĀJU BIOTOPU APSAIMNIEKOŠANA (BDUZ)

Var pretendēt	Par ilggadīgo zālāju platībām, kurās ir noteikts ES nozīmes zālāju biotops vai putnu dzīvotne (1. – 6. zālāju klase)
Atbilstības kritēriji	<ul style="list-style-type: none"> • Viena lauka platība ir vismaz 0,1 ha, kopējā atbalsta platība ir vismaz 0,3 ha, visa platība ir kartogrāfiski identificēta Lauku bloku kartē pēc situācijas 31.12.2023., izmantojot DAP Dabas datu pārvaldības sistēmas datus • ES nozīmes zālāju biotops un putnu dzīvotne zālajos ietilpst kādā no BDUZ klasēm (skatīt 27.1. tabulu)
Ganību sezona	15.05.2024. – 15.09.2024.
Saistības	<p>Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas šādas 5 gadu saistības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodarboties ar lauksaimniecisko darbību, īstenojot kādu no šīm darbībām: <ul style="list-style-type: none"> ➢ ekstensīvi noganīt platību līdz kārtējā gada 15. septembrim vai līdz nākamā gada 1. aprīlim, ja dzīvniekiem ir pagarinātā vai vissezonas ganīšana (izmanto vienīgi savā ganāmpulkā esošos dzīvniekus) un par to ir sniegta informācija LAD EPS. Dzīvnieki ir reģistrēti un apzīmēti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību VAI ➢ vismaz 1 reizi sezonā nopļaut platību (nopļauto sienu savāc un aizved) • saskaņā ar DAP lēmumu ievērot atkāpes no zālāju biotopu apsaimniekošanas prasībām saistībā ar noteikto dzīvnieku blīvumu noganīšanai, pļavu mēslošanas nosacījumiem, kā arī nodrošināt zālāja atpūtināšanu vairāk nekā vienu reizi (ne agrāk kā otrajā gadā) piecu gadu laikā, to nepļaujot un neganot, tāpat nodrošināt ciņu saglabāšanas intensitāti, kā arī veikt citas zālāju biotopu kvalitāti uzlabojošas darbības • ja zālāja atpūtināšanu īsteno vienu reizi (ne agrāk kā otrajā gadā), atbalsta pretendents pirms pasākuma uzsākšanas informē par to LAD • pēc vajadzības veikt augu sugu sastāva uzlabošanu, izmantojot dabiska zālāja sēklas vai dabiska zālāja sēklu saturošu materiālu, kas iegūts Latvijā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lopbarības augu sēklu maisījumiem, kas paredzēti dabiskās vides saglabāšanai. Nav atļauta komerciālo šķirņu stiebrzāļu un tauriņziežu piesēja • pēc vajadzības uzlabot zālāju kopšanas apstākļus, tos noecējot ar ganību ecēsām, izcirst krūmus, frēzēt kokaugu saknes, celmus un ciņus, izlīdzināt kurmju un mežacūku rakumus un uzecēt vai citādi uzirdināt augsnes virskārtu, lai aerētu augsni vai piesētu dabisku zālāju sēklas, kā arī atjaunot zālāju, kad saskaņā ar Aizsargjoslu likumu ekspluatācijas aizsargjoslā ir īstenoti tās izveidošanas mērķim atbilstoši pasākumi • nelietot platībā augu aizsardzības līdzekļus un sintētiskos mēslošanas līdzekļus, tostarp, papildus nemēslojot ganības, kā arī papildus nemēslojot pļavas ar digestātu, šķidrmēsliem vai vircu • apgūt 16 stundu kvalifikācijas celšanas kursus līdz 31.05.2027. (apliecība izdota pēc 01.01.2023.) • saistības tiek uzņemtas un uzturētas par katru atbalstam pieteikto lauku atsevišķi • visā saistību periodā nevar mainīt lauka atrašanās vietu.
Ganīšanas nosacījumi	<ul style="list-style-type: none"> • BDUZ zālāju ekstensīvi gana ar ganību dzīvniekiem – zālējājiem <ul style="list-style-type: none"> ➢ dzīvnieku blīvums nepārsniedz 0,9 LielV uz 1 ha vidēji ganību sezonā (dzīvnieku blīvuma aprēķins ir norādīts 30. nodaļā) ➢ nepietiekami noganītās platības ir jāappļauj
Pļaušanas nosacījumi	<ul style="list-style-type: none"> • vismaz 1 reizi sezonā nopļauj platību, nopļauto sienu savāc un aizved: <ul style="list-style-type: none"> ➢ 1. – 4. BDUZ klasēm līdz 15.09.2024. ➢ 5. un 6. BDUZ klasēm periodā no 01.07.2024. līdz 15.09.2024. ➢ pēc nopļaušanas un novākšanas atālu var noganīt.

Atkāpe no pļaušanas un ganišanas nosacījumiem	Lai veicinātu bioloģisko daudzveidību, BDUZ platībā pieļaujams saglabāt līdz 0,1 ha lielu nenoplautu vai nenoganītu zālāju laukumu (nepieklaujas pie lauka malas) uz vienu BDUZ atbilstošu ilggadīgo zālāju hektāru, kurā nav kūlas slāņa un koku un krūmu atvašu. Ilggadīgā zālāja platības var ietvert agromežsaimniecības sistēmu elementus, kas noteikti atbilstoši TM MKN.
BDUZ klašu pārklājumi	<ul style="list-style-type: none"> • ja 5. vai 6. klases BDUZ slānis pārklājas ar 1. – 4. klases BDUZ slāni atbalsta pretendents saņem abas likmes par ha, kas pārklājas (izpildot pļaušanas nosacījumus, kas noteikti 5. un 6. klasei) • ja 5. klases platība pārklājas ar 6. klases platību, par abu platību savstarpējā pārklājuma aizņemto platību izmaksā lielāko atbalstu • BDUZ (izņemot 4. klasi) lauku vienlaicīgi var pieteikt arī BLA. Savukārt, BDUZ 4. klases lauku vienlaicīgi var pieteikt NIM un BAA

27.1. tabula. **BDUZ klases un atbalsta likmes:**

EUR/ ha	BDUZ klases
96	1. klase – zālāji auglīgās augsnēs
166	2. klase – zālāji mēreni auglīgās augsnēs
214	3. klase – zālāji nabadzīgās augsnēs
338	4. klase – ārpus lauksaimniecības platības esošie zālāju biotopi (tostarp biotopi, kas tiek atjaunoti, un agromežsaimniecības platības, kas nevar pastāvēt bez lauksaimnieciskās darbības īstenošanas)
96	5. klase – putnu dzīvotnes zālajos
115	6. klase – ķikuta dzīvotnes zālajos

BDUZ zālāju klases LAD kartē <https://karte.lad.gov.lv/>

28. BIOĻĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA (BLA)

Lai pretendētu BLA, lauksaimniekam jāreģistrējas vienā no trim bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūcijām:

- SIA "Sertifikācijas un testēšanas centrs" Bioloģiskās lauksaimniecības sektors
- biedrības "Vides kvalitāte" sertifikācijas institūcija "Vides kvalitāte"
- SIA "Sertifikācijas centrs" Bioloģiskās lauksaimniecības nodaļa

Atbalsta pretendents	saimniecība pilnībā vai daļēji ietverta Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā (ja daļēji, tad nodrošinot skaidru nošķirtību šķirņu līmenī starp saimniekošanas sistēmām)
Atbilstības kritēriji platībai	<ul style="list-style-type: none"> • viena lauka minimālā platība ir 0,1 ha, bet kopējā atbalsta minimālā platība ir vismaz 1 ha • BLA atbalstam pieteiktā platība ir iekļauta Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā • atbalstu par ilggadīgo zālāju (k.k. 710) un aramzemē sēto zālāju (k.k. 720) platību var saņemt, ja savā ganāmpulkā ganību sezonā nodrošina vidējo <u>bioloģiski sertificēto dzīvnieku</u> blīvumu vismaz: <ul style="list-style-type: none"> ➤ 0,4 LielV/ha (t.sk. bites), ➤ 0,3 LielV/ha JAL saņēmēji, vai ja blīvumu nodrošina ar aitu, kazu vai briežu sugas dzīvniekiem. <p>Dzīvniekiem jābūt reģistrētiem un apzīmētiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību. Dzīvnieku blīvumu nosaka pēc LDC datubāzes datiem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • dzīvnieku blīvums nav jānodrošina: <ul style="list-style-type: none"> ➤ ilggadīgajiem zālājiem, ko izmanto savvaļas ārstniecības augu ievākšanai (līdz 20 ha) ➤ BDUZ 1. – 6. klašu zālājos, ja lauksaimnieks ir pieteicis arī BDUZ. • platību nopļauj vai nogana, bet nepietiekami noganītās platības ir jāappļauj līdz 15.09.2024.
Ganību sezona	15.05.2024. – 15.09.2024.
Saistības	<p>Piesakoties atbalstam, atbalsta pretendents uzņemas šādas 5 gadu saistības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ievērot bioloģiskās saimniekošanas prasības attiecībā uz kopējo apstiprināto saistību platību • nemainīt lauka atrašanās vietu • apgūt kvalifikācijas celšanas kursu lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā: <ul style="list-style-type: none"> ➤ 40 stundu apjomā, ja atbalsta pretendents bija uzņēmies BLA saistības 2014. – 2020. gada ietvaros vai ➤ 40 stundu apjomā, ja atbalsta pretendents pirms 2023.gada 1.janvāra apmeklējis vismaz 160 stundu ilgu apmācības kursu par bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodēm vai ➤ 160 stundas pārējos gadījumos. <p>Apliecinājums par kursiem jāiesniedz līdz 31.05.2027.</p>
Kaņepju platības	BLA piešķir par kaņepju platībām, ja tiek izpildītas papildu prasības par kaņepju platību, kas norādītas 3.6. apakšnodaļā
Nektāraugu platības	BLA var saņemt ja aramzemē tīrsējā vai maisījumos audzē amoliņu, esparseti, facēliju, ežziedi, biškrēsliņus, pūķgalvi, daglīti, dedestiņu, kaķumētru vai melisu
Garšaugu un ārstniecības augu platības	BLA var saņemt ja aramzemē audzē kumelītes, kliņģerītes, cigoriņu, piparmētru, pupumētru, vērmeles, lofantu, naktssveci, deviņvīru spēku, ābolmētras, citronmelisu, topinambūrus, tauksaknes, ehināciju, ārstniecības lupstāju, dižzirdzeni, raspodīņu, sirds māteri, ārstniecības gurķeni, fenheli, baziliku, timiānu, estragonu, sierāboliņu, anīsu, majorānu, raudeni, salviju vai izopu

<p>Īpaši nosacījumi saistībā ar LLVS 8.1 izpildi 2024. gadā</p> <p>* 4% no aramzemes atvēlēt ar ražošanu nesaistītām platībām vai ainavas elementiem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • LLVS 8.1 prasības* izpildi var nodrošināt ierīkojot papuvi, bet 2024. gadā arī audzējot slāpekli piesaistošos kultūraugus • ja BLA pretendents LLVS 8.1 prasību izvēlēties īstenot: <ul style="list-style-type: none"> ➢ ar papuvi, tad BLA maksājumu nepiešķir par to papuves platību: <ul style="list-style-type: none"> ✓ ar kuru izpilda LLVS 8.1 prasības 4 % ✓ par to papuves platības daļu, kas pārsniedz 25 % no kopējās saimniecības aramzemes platības (atskaitot to platības daļu, kas nodrošina LLVS 8.1 izpildi) ➢ ar slāpekli piesaistošajiem kultūraugiem – tad BLA maksājumu nepiešķir par to platību, ar kuru izpilda LLVS 8.1 prasības 4 %. <p>Piemēram, ja atbalsta pretendents pieteiksies BLA un EPS Ģeotelpiskajā iesniegumā pie āboliņa lauka veikš atzīmi (ieliks ķeksi), lai to ņem vērā LLVS 8.1 izpildei, tad BLA nevarēs saņemt par to āboliņa lauka platību, ar kuru izpildīta LLVS 8.1 prasības 4 %, bet pār pārējo āboliņa lauka platību varēs saņemt BLA.</p>
<p>Lopkopības atbalsta saņemšana</p>	<p>Lopkopības atbalsta saņemšanai par ilggadīgo zālāju (k.k. 710) un aramzemē sēto zālāju (k.k. 720) platību ganību sezonā ganāmpulkā (saimniecībā) nodrošina bioloģiski sertificētu slaucamo piena liellopu (pēc to izmantošanas veida) vai citu dzīvnieku (izņemot bišu, zirgu un briežu dzimtas dzīvnieku) vidējo blīvumu vismaz 1,0 LielV/ha.</p> <p>Dzīvnieki ir reģistrēti un apzīmēti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību.</p>
<p>Ierobežojumi BLA un ZJ atbalstu savienojamībā</p>	<p>Gar BLA pieteiktās aramzemes laukiem var veidot buferjoslas, par kuru aizņemto platību uzņemas saistības un saņem atbalstu par ZJ. Par šo buferjoslu daļu BLA maksājumu nemaksā</p>
<p>BLA un BDUZ savienojamība</p>	<p>Par BLA lauku vienlaicīgi var saņemt arī BDUZ, ja ievēro BDUZ saņemšanas nosacījumus</p> <p>Ja BLA pieteiktā platība atrodas BDUZ teritorijā (skat. 27. nodaļu), bet tā nav pieteikta BDUZ, jāievēro BDUZ saimniekošanas prasības</p>
<p>Lauksaimniecības ieņēmumi</p>	<p>Saimniecībā jānodrošina lauksaimnieciskie ieņēmumi – vismaz 200 EUR/ha saskaņā ar normatīvajiem aktiem par bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un kontroles kārtību. Norādītajos normatīvajos aktos sīkāk skatīt arī par atkāpēm saistībā ar prasību par ieņēmumiem.</p> <p><u>Atbalsta samazinājums:</u> Ja minimālie ieņēmumi nav nodrošināti, piemēro atbalsta samazinājumu 1 % apmērā (pirmajā reizē) un 3 % apmērā, ja pārkāpums atkārtosies divas vai vairāk reizes pēc kārtas</p>

Atbalsta likmes:

EUR/ha	Augkopība
97	par labības, eļļas augu, lopbarības sakņaugu un nektāraugu (tostarp sinepju, mārdažu, ķimeņu, sējas koriandru), tīrsējas stiebrzāļu (sēklas ieguvei) aizņemtu platību, kā arī tāda platību, kurā tiek audzēti dažādi kultūraugi nelielā aramzemes platībā vai vairāki kultūraugi, audzēti vienlaidu laukā, ja katrs no kultūraugiem attiecīgajā laukā aizņem mazāk par 0,1 ha
46	par tauriņziežu (tostarp pākšaugu un zālāju platības ar tauriņziežiem > 50 %) platību
518	par dārzeni (tostarp garšaugu un ārstniecības augu), kartupeļu, augļu un ogu dārzu platību
43	par zālāju platību un papuvi, tostarp platību, kurā iesēti zaļmēslojuma augi augsnes ielabošanai
EUR/ha	Lopkopība
95	par zālāju platību, kurā nodrošināta vismaz 1 LielV/ha ar bioloģiski sertificētiem slaucamiem piena liellopiem
50	par zālāju platību, kurā nodrošināta vismaz 1 LielV/ha ar citiem bioloģiski sertificētiem dzīvniekiem (izņemot bites, zirgus un brieža dzimtas dzīvniekus)

29. KOMPENSĀCIJAS MAKSĀJUMS PAR NATURA 2000 MEŽA TERITORIJĀM (NIM)

Atbalsta pretendents	<p>meža zemes (izņemot pašvaldībai vai valstij piederošu vai piekritīgu meža zemes platību) īpašnieks vai lietotājs, vai to kooperatīvs vai apvienība</p> <p>✓ <i>ja atbalstam pieteiktais meža zemes īpašums pieder vairākiem īpašniekiem, visi kopīpašnieki, savstarpēji vienojoties, pilnvaro vienu personu iesniegt Ģeotelpisko iesniegumu par visu atbalsttiesīgo platību</i></p>
Atbalsttiesīgā platība	<p>meža zeme (izņemot purvu), kas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iekļauta Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) sarakstā atbilstoši likumam "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" • atrodas mikroliegumā, kurš noteikts atbilstoši normatīvajiem aktiem par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu
Atbalsttiesīgās meža zemju platības kritēriji	<ul style="list-style-type: none"> • viena lauka platība ir vismaz 0,1 ha un kopējā atbalstam pieteiktā platība ir vismaz 1 ha • pieteiktie lauki ir kartogrāfiski identificējami un iekļauti EPS, un tajos saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu vai sugu un biotopu aizsardzību uz 01.03.2024. ir spēkā kāds no šādiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem: <ul style="list-style-type: none"> ➢ aizliegta mežsaimnieciskā darbība ➢ aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte ➢ aizliegta galvenā cirte ➢ aizliegta kailcirte <p>Par attiecīgo platību:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2024. gadā nav saņemta kompensācija ikgadēja atbalsta maksājuma veidā no valsts budžeta līdzekļiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas nosaka saimnieciskās darbības ierobežojumus, par kuriem pienākas kompensācija valsts un pašvaldību izveidotajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos, kompensācijas izmaksas nosacījumus, kārtību un apmēru; • nav saņemta vienreizējā atlīdzība saskaņā ar likumu "Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos", ja vien tā nav kompensācija par kopšanas cirtes aizliegumu; • saimnieciskās darbības veicējs, lēmuma pieņemšanas brīdī neatbilst nevienai no grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmēm; • pieteiktā meža zemes platība ir inventarizēta atbilstoši normatīvajiem aktiem par meža inventarizāciju, un inventarizācijas dati ir iekļauti Meža valsts reģistrā: <ul style="list-style-type: none"> ➢ ne vēlāk kā līdz 01.03.2024.; ➢ pēc 01.03.2024., bet ne vēlāk kā līdz Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas termiņa beigām, ja NIM atbalsts par šo platību bija pieteikts arī 2023. gadā un inventarizācijas dati bija iekļauti Meža valsts reģistrā līdz 01.03.2024. <p>Meža zemes atbalsttiesīgo platību nosaka, pamatojoties uz Meža valsts reģistra un LAD lauku reģistra datiem un ievērojot Dabas datu pārvaldības sistēmā reģistrēto informāciju par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem. Ja konstatē atšķirību starp deklarēto platību un attiecīgo reģistru datiem, atbalstu piešķir par mazāko platību. Meža zemes platībā, kurā ir vairāki saimnieciskās darbības ierobežojumi, tiem pārklājoties, ņem vērā stingrāko ierobežojumu</p>
Ierobežojums	<p>Atbalstu maksājumu nepiešķir atbalsta pretendentiem, uz kuru attiecas normatīvajos aktos noteiktais Eiropas Komisijas atgūšanas rīkojums</p>
Nosacījumu sistēma	<p>Ja NIM saņēmējs nav ievērojis Nosacījumu sistēmas atbilstības prasības, tam piemēro regulas Nr. 1306/2013 91., 97. un 99. pantā noteiktās administratīvās sankcijas par Savstarpējās atbilstības prasību neievērošanu.</p>

29.1. Grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes

Atbalsta maksājumu nevar saņemt atbalsta pretendents, kuram LAD ir konstatējis vismaz vienu no grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmēm (vērtējot atbalsta pretendentu atsevišķi vai kopā ar saistītajiem uzņēmumiem) pēc stāvokļa lēmuma pieņemšanas brīdī:

- 1) kapitālsabiedrībai (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus) uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no tās parakstītā kapitāla, ja, uzkrātos zaudējumus atskaitot no rezervēm un visām pārējām pozīcijām, kuras vispārpieņemts uzskatīt par daļu no sabiedrības pašu kapitāla, rodas negatīvs rezultāts, kas pārsniedz pusi no parakstītā kapitāla, t.sk. arī kapitāldaļu uzcenojumu;
- 2) sabiedrībai, jo īpaši pilnsabiedrībai un komandītsabiedrībai, kurā vismaz dažiem dalībniekiem ir neierobežota atbildība par sabiedrības parādsaistībām (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus), uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no kapitāla, kas uzrādīts sabiedrības grāmatvedības pārskatos;
- 3) atbalsta pretendents ar tiesas spriedumu ir pasludināts maksātnespējas process, ar tiesas spriedumu tiek īstenots tiesiskās aizsardzības process, ar tiesas lēmumu tiek īstenots ārpus tiesiskās aizsardzības process, ir uzsākta bankrota procedūra, piemērojama sanācija vai mierizlīgums, vai tā saimnieciskā darbība ir izbeigta;
- 4) atbalsta pretendents ir saņēmis glābšanas atbalstu, bet vēl nav atmaksājis aizdevumu vai atsaucis garantiju, vai ir saņēmis pārstrukturēšanas atbalstu, un uz to joprojām attiecas pārstrukturēšanas plāns;
- 5) atbalsta pretendents neatbilst mazo un vidējo uzņēmumu statusam, un pēdējos divus gadus uzņēmuma parādsaistību un pašu kapitāla bilances vērtību attiecība ir pārsniegusi 7,5, kā arī uzņēmuma procentu seguma attiecība, kas, rēķināta pēc uzņēmuma ieņēmumiem pirms procentu, nodokļu, nolietojuma un amortizācijas atskaitījumiem (EBITDA), ir bijusi mazāka par 1,0.

1., 2. un 5.punktā minētās prasības nevērtē, ja atbalsta saņēmējs ir fiziska persona, zemnieku saimniecība, zvejnieku saimniecība, biedrība vai nodibinājums.

Grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes aprēķināšanai tiek izmantota šāda formula:

$$\frac{(PZ_1 + PZ_0 + R)}{PK} \times 100,$$

kur

- PZ₁ – iepriekšējo periodu nesadalītā peļņa vai zaudējumi
- PZ₀ – pārskata perioda nesadalītā peļņa vai zaudējumi
- R – kopējās rezerves
- PK – pamatkapitāls un akciju vai daļu emisijas zcenojums

Ja vērtība ir negatīva, tā nedrīkst pārsniegt 50 %!

Nosakot grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes, izmanto publicēto pēdējā noslēgtā gada pārskata datus.

29.2. Atbalsta likmes

EUR/ha	Saimnieciskās darbības ierobežojumi
196	aizliegta mežsaimnieciskā darbība (NIM1), aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte (NIM2)
145	aizliegta galvenā cirte (NIM3)
52	aizliegta kailcirte (NIM4)

30. DZĪVNIĒKU BLĪVUMA NOTEIKŠANA

Dzīvniekiem jābūt reģistrētiem un apzīmētiem, un par tiem jābūt sniegtai informācijai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Dzīvnieki, kuriem tiks konstatēti identificēšanas un reģistrēšanas pārkāpumi, netiks izmantoti dzīvnieku blīvuma aprēķinā. Dzīvnieku blīvuma aprēķinā tiks ņemti vērā tikai tie liellopi (t.sk. taurgovis un sumbri), aitas (t.sk. mufloni), kazas un zirgu dzimtas dzīvnieki (t.sk. tarpāni, kiangi un ēzeļi), kas būs individuāli apzīmēti un reģistrēti LDC datu bāzē.

Ja pēc noziņotā atskaites datuma ir notikušas izmaiņas trušu, mājputnu, bišu saimju, savvaļas dzīvnieku vai kažokzvēru skaitā kādā no novietnēm vai reģistrēta jauna novietne, tad, norādot jaunu atskaites datumu, 7 dienu laikā obligāti vēlreiz ir jāaktualizē esošo dzīvnieku skaits visās novietnēs un par visu sugu dzīvniekiem.

Aprēķinot vidējo dzīvnieku blīvumu saimniecībā, kurā ir aitu, kazu vai briežu dzimtas dzīvnieki, vispirms ņem vērā aitu, kazu un briežu dzimtas dzīvnieku vidējo blīvumu.

Dzīvnieku blīvumu nosacītās liellopu vienībās uz saimniecības kopējo atbalsttiesīgo ilggadīgo zālāju un aramzemē sēto zālāju platību aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$N^{LB} = \frac{(DZ_1 \times k_1) + (DZ_2 \times k_2) + (DZ_n \times k_n)}{L},$$

kur

- N^{LB} – dzīvnieku blīvums (nosacītās liellopu vienības);
- L – saimniecības atbalsttiesīgā ilggadīgo zālāju un aramzemē sēto zālāju platība (ha);
- DZ_{1; 2 ... n} – dzīvnieku skaits saimniecībā (gab.);
- k_{1; 2 ... n} – dzīvnieku pārrēķiniem piemērojamais koeficients.

Pārrēķina koeficienti:

Dzīvnieki	Pārrēķina koeficients LielV
Buļļi, govys un citi liellopi, kas vecāki par 24 mēnešiem	1,000
Liellopi vecumā no 6 līdz 24 mēnešiem	0,600
Liellopi vecumā līdz 6 mēnešiem	0,400
Zirgu dzimtas dzīvnieki, kas vecāki par 6 mēnešiem	1,000
Aitas (t.sk. mufloni) un kazas	0,150
Sivēnmātes (> 50 kg)	0,500
Cūkas, izņemot sivēnmātes	0,300
Dējējvistas	0,014
Mājputni, izņemot dējējvistas	0,030
Truši u.c. kažokzvēri	0,030
Brieži (staltbrieži), kamieli	0,610
Dambrieži, lamas, alpakas	0,300
Ziemeļamerikas brieži (baltastes un melnastes brieži)	0,400
Stirnas	0,130
Viena bišu saime	0,133

31. PLATĪBU UZRAUDZĪBAS SISTĒMA (MONITORINGS)

Platību uzraudzības jeb monitoringa sistēma tiek izmantota nosacījumiem, kas ir pārbaudāmi attālināti, izmantojot tālzipētes metodes – *Copernicus Sentinel* satelītu datus vai citus datus ar līdzīgu vērtību.

Piemērojot monitoringa sistēmu, pārbaudi veic visiem lauksaimniekiem, uz kuriem attiecas pārbaudāmais nosacījums. Tos atbalsta nosacījumus, kuriem nav piemērojama monitoringa sistēma, pārbauda, veicot pārbaudi uz vietas saimniecībā.

Atbilstības nosacījumu pārbaudei lauksaimniekam ir pienākums pēc LAD pieprasījuma iesniegt ģeomarķētus fotoattēlus ar laika un vietas atzīmi. Ja lauksaimnieks neiesniedz pieprasītos ģeomarķētos fotoattēlus, uzskatāms, ka attiecīgais atbilstības nosacījums nav izpildīts un atbalstam piemērojams samazinājums.

LAD EPS informēs lauksaimniekus par monitoringa sistēmas izmantošanu, paziņojot provizoriskos rezultātus lauka līmenī par atbilstību nosacījumiem konkrētajā atbalsta pasākumā, nosūtīs brīdinājuma paziņojumus un informēs par nepieciešamību iesniegt pierādījumus atbalsta saņemšanas nosacījumu atbilstībai.

Monitoringa sistēmas rezultāti tiks izmantoti atbalsta maksājuma aprēķināšanai, t.sk. arī atbalsta samazinājuma piemērošanai.

32. PĀRBAUDES UZ VIETAS SAIMNIECĪBĀ

LAD veiks pārbaudes uz vietas saimniecībā gadījumos, t.sk., ja monitoringa sistēmas dati neļaus izdarīt galīgos secinājumus par platības atbilstību, lielumu vai atbalsta pretendenta atbilstību.

Atbalsta pretendents jādod iespēja kontroles iestādei veikt pārbaudi saimniecībā un pēc attiecīgās kontroles iestādes amatpersonu pieprasījuma jāsniedz pierādījumus atbalsta maksājumu saņemšanas nosacījumu atbilstībai. Veicot dzīvnieku pārbaudes, atbalsta pretendents jānodrošina lauksaimniecības dzīvnieku norobežošanu.

Par pārbaudēm uz vietas var paziņot iepriekš, ja tas neapdraud to mērķi vai rezultativitāti, bet tas nav ilgāks par 14 kalendārjām dienām. Par dzīvnieku pārbaudēm jāpaziņo ne agrāk kā 48 stundas iepriekš.

Pārbaudēs uz vietas nosaka platību, pārbauda LIZ atbilstību atbalsttiesīguma nosacījumiem un visu to atbilstības kritēriju, saistību un citu pienākumu ievērošanu, kas noteikti tajā atbalsta pasākumā, kuras atlases kopā lauksaimnieks ir iekļauts.

Atbalsta pretendents ir tiesīgs piedalīties pārbaudē un iepazīties ar pārbaudes rezultātiem. Atbalsta pretendenta nepiedalīšanās pārbaudē neietekmē atbalsta samazinājuma un sankciju piemērošanu.

Kompetentās kontroles iestādes uzskaita pārbaudes uz vietas saimniecībā un sagatavo kontroles ziņojumu. Lauksaimnieks ar parakstu apliecina savu klātbūtni saimniecībā veiktajā pārbaudē.

Ja lauksaimnieks neļauj veikt pārbaudi saimniecībā, attiecīgā amatpersona to norāda kontroles ziņojumā un šajā gadījumā par lauksaimnieka Ģeotelpisko iesniegumu var atteikt piešķirt atbalstu.

Lauksaimnieks 10 darbdienu laikā pēc kontroles ziņojuma saņemšanas ir tiesīgs iesniegt kontroles iestādē paskaidrojumus vai precizētu informāciju.

Ja kontroles iestāde pieprasa papildu informāciju par iesniegtajiem dokumentiem vai atbilstību atbalsta saņemšanas nosacījumiem, lauksaimniekam 10 darbdienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas rakstiski iesniedz attiecīgo informāciju un papildu dokumentus. Ja lauksaimnieks pieprasīto informāciju neiesniedz, atbalstu nepiešķir vai to samazina par to maksājuma vienību, par kuru nav saņemta pieprasītā informācija.

33. ATBALSTA APRĒĶINA BĀZE UN SAMAZINĀJUMI

Atbalsta aprēķina bāze un samazinājuma aprēķināšana par platību un dzīvnieku maksājumu atbilstības nosacījumu neievērošanu.

1. Atbalsta aprēķina bāze

Par platībām:

- atbalsta aprēķināšanai izmanto deklarēto platību, ja tā ir mazāka par noteikto (atbalsttiesīgo) platību
- atbalsta aprēķināšanai izmanto noteikto (atbalsttiesīgo) platību, ja tā ir mazāka par deklarēto platību

Par dzīvniekiem:

Atbalsta kopsumma tiek aprēķināta, ņemot vērā lauksaimnieka īpašumā esošos potenciāli atbalsttiesīgos dzīvniekus, kas reģistrēti LDC dzīvnieku reģistrā turēšanas perioda pirmajā dienā un izpilda atbilstības nosacījumus.

2. Dzīvnieku blīvuma nodrošināšana zālāju platībās

EKO6, EKO7 un BLA piešķir par ilggadīgo zālāju (k.k. 710) un aramzemē sēto zālāju (k.k. 720) platību, kurā ganību sezonā no 15.05. līdz 15.09. ganāmpulkā ir nodrošināts dzīvnieku vidējais blīvums vismaz 0,4 nosacītās LielV vai 0,3 nosacītās LielV uz 1 ha, ja lauksaimnieks saņem JAL vai dzīvnieku vidējais blīvums tiek nodrošināts ar aitu, kazu vai briežu sugas dzīvniekiem. Dzīvnieku vidējo blīvumu aprēķina saskaņā ar TM MKN 5. pielikumu.

Prasība par blīvumu neattiecas uz:

- stiebrzāļu platību (ja pieteikta EKO6), ko izmanto sēklas iegūšanai, ja kārtējā gadā tā ir pieteikta un tajā notikusi VAAD lauku apskate, un lauks atzīts par atbilstošu sēklaudzēšanas prasībām;
- Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopiem, tostarp putnu dzīvotnēm ilggadīgajos zālajos (ja lauks pieteikts gan BLA, gan BDUZ), un ilggadīgajiem zālājiem, ko izmanto savvaļas ārstniecības augu ievākšanai līdz 20 ha (ja pieteikta BLA).

3. Samazinājums par platības pārdeklarāciju

Deklarētās un noteiktās (atbalsttiesīgās) platības starpība (pārdeklarētā platība)	Piemērojamais atbalsta samazinājums
līdz 3 %, bet ne vairāk par 2 ha	samazinājumu nepiemēro
no 3,01 % vai vairāk par 2 ha	samazinājums vienāds ar pārsnieguma (pārdeklarētās) platības apjomu, bet tas nepārsniedz noteiktās (atbalsttiesīgās) platības apmēru

4. Aprēķinātais samazinājums par aramzemes prasības neievērošanu EKO1 un EKO7

Situācija saimniecībā	Piemērojamais atbalsta samazinājums
Galvenajiem kultūraugiem pārsniegta aramzemes platība	samazinājums vienāds ar pārsnieguma hektāru skaitu (A)
Aramzemes platība, kurā nav nodrošināts augsnes segums	samazinājums vienāds ar hektāru skaitu, kurā nav nodrošināts augsnes segums (B)
Kopējais aramzemes platības samazinājums	(C) = (A + B)

5. Samazinājums par kavētu pieteikšanos atbalsta maksājumiem

Kavēta pieteikšanās atbalsta maksājumiem	Samazinājums
no 23. maija līdz 17. jūnijam	1 % par katru nokavēto darba dienu

6. Samazinājums par kavētu ziņošanu LAD vai VAAD (EKO2.1, EKO4, EKO5)

Kavēta ziņošana	Samazinājums
no 1 līdz 10 darbdienām pēc norādītā termiņa	1 % par katru nokavēto darba dienu

7. Samazinājums par visas platības nedeklarēšanu

Nedeklarētās platības apjoms, %	Samazinājums
vairāk par 3 %	3 % apmērā no atbalsta apjoma

8. Samazinājums par ISIP maksimālās summas pārsniegumu

ISIP maksimālā summa	Samazinājums
100 000 EUR	100 % summai, kas pārsniedz 100 000 EUR*

*pirms samazinājuma piemērošanas pēc lauksaimnieka pieprasījuma no ISIP summas atskaita iepriekšējā kalendāra gadā ar lauksaimniecisko darbību saistīto darba algu un tai piemēroto algas nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

9. Samazinājums par Nosacījumu sistēmas prasību neievērošanu

Par kalendārā gada ietvaros konstatētu NS neatbilstību, to izvērtējot, piemēro atbalsta apjoma samazinājumu visiem kārtējā gada Ģeotelpiskajā iesniegumā deklarētajiem atbalsta veidiem vai izsaka brīdinājumu. Ikvienu pārkāpumu vērtē pēc četriem pamatkritērijiem – konstatētās neatbilstības smaguma, apmēra, pastāvīguma un atkārtotības. Atbalsta samazinājums var būt robežās no 0,5 % (piemēram, monitoringa sistēmas gadījumā) līdz 100 % (piemēram, tīša pārkāpuma gadījumā).

10. Samazinājumi par LA atbalstu nosacījumu pārkāpumiem

Samazinājumi tiks aprēķināti atbilstoši LAP MKN 3. pielikumam.

Piemēram, ja BLA saimniecības sertifikācijas procesā ir piemērots pārkāpums par ieņēmumu neesamību, kārtējā gadā aprēķinātajam BLA tiks piemērots 1 % samazinājums, atkārtota pārkāpuma gadījumā samazinājums būs 3 %.

11. Citi samazinājumi

- Atbalsts netiek izmaksāts, ja kopējā piešķirtā atbalsta summa SA par dzīvniekiem ir mazākā par 100 EUR un Ģeotelpiskajā iesniegumā nav pieteikti nekādi citi atbalsta veidi.
- Atbalsts netiek piešķirts par tādu platības daļu, kas piedalās LLVS 8.1 4 % izpildē – EKO2, BLA, VSD.

12. Atbalsta maksājumu izmaksas termiņi

Atbalsta maksājumus izmaksās līdz 30.06.2025. un atbalsta pretendents nosūtīs LAD gala lēmumu par atbalsta piešķiršanu, kur būs norādīta aprēķinātā atbalsta summa un sniegta šī aprēķina pamatojums.

13. Kopsavilkums par iespējamiem samazinājumiem

Samazinājumu veidi	ISIP	PAR ¹	MLS	JAL ²	EKO1	EKO2	EKO2.1	EKO4	EKO5	EKO6	EKO7	SA par platībām un dzīvniekiem	ZJ	BLA	BDUZ	VSD	EMLA	BAA	NIM
Samazinājumi platībām																			
pārdeklarācija	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+
kultūraugu dažādošanas nenodrošināšana					+						+								
augsnes seguma nenodrošināšana					+						+								
LA samazinājums laukam														+	+	+			
lopu blīvuma nenodrošināšana (ha)										+	+			+					
neapmaksā to platības daļu, ar ko nodrošina LLVS 8.1 4 % izpildi ar attiecīgajiem k.k. ³																			
par papuvju platībām ⁴																			
Samazinājumi atbalsta summai																			
samazinājums par novēlotu pieteikšanos	+ Attiecas uz visiem atbalsta veidiem																		
samazinājums par novēlotu ziņošanu								+	+	+									
sankcija par visas platības nedeklarēšanu	+ Attiecas uz visiem platību atbalsta veidiem																		
ISIP samazinājums ⁵	+																		
LA sankcija summai																			
NS sankcija	+ Attiecas uz visiem atbalsta veidiem																		

¹MAX apmaksājamā platība – 97 ha

²MAX apmaksājamā platība – 150 ha

³Skatīt 5.2.apakšnodaļu par LLVS 8.1

⁴MAX apmaksājamā papuvju platība BLA (k.k. 610 un k.k. 612) – 25 % no kopējās BLA aramzemes, EKO2 (k.k. 612) – 10 % no kopējās EKO2 aramzemes

⁵100 % samazinājums ISIP summai, kas pārsniedz 100 000 EUR

34. DĪZEĻDEGVIELA AR SAMAZINĀTO AKCĪZES NODOKĻA LIKMI

Lauksaimniecības produkcijas ražotāji 2024./2025. saimnieciskajā gadā var saņemt tiesības iegādāties marķētu dīzeļdegvielu, kurai piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi.

34.1. Pieteikšanās ADE

Lauksaimniecības produkcijas ražotājam, lai saņemtu tiesības iegādāties marķētu dīzeļdegvielu:

- līdz 2024. gada 3. jūnijam EPS jāiesniedz iesniegums par pieteikšanos ADE;
- jāapliecina, ka viņš veic saimniecisko darbību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā vai VID.

Lai varētu operatīvi izvērtēt iesniegumus, lauksaimniecības produkcijas ražotājs iesniegumam var pievienot gada ienākumu deklarācijas D3 pielikuma un D3¹ pielikuma ieņēmumu un izdevumu pārskata vai cita dokumenta kopiju, kas apliecina ieņēmumus no lauksaimnieciskās darbības par iepriekšējo taksācijas gadu.

Ja lauksaimniecības produkcijas ražotājs EPS nebūs iesniedzis iesniegumu par pieteikšanos ADE, pēc Ģeotelpiskā iesnieguma iesniegšanas LAD parādīsies brīdinājums. Spiežot uz saites “Aizpildīt un/vai iesniegt akcīzes degvielas atbalsta iesniegumu”, automātiski atvērsies “Akcīzes degvielas atbalsta iesniegums 2024. gadam”.

34.2. Galvenie nosacījumi

Dīzeļdegviela tiek piešķirta lauksaimniecības produkcijas ražotājiem izmantošanai tikai lauksaimniecības tehnikā – traktortehnikā un lauksaimniecības pašgājējmašīnās lauksaimniecības produkcijas ražošanai, kā arī kravas pašpārvadājumiem.

Lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir tiesīgs iegādāties dīzeļdegvielu, ja to izmanto:

- tādas LIZ apstrādāšanai, kura 15.06.2024. ir deklarēta un apstiprināta ISIP vai MLS saņemšanai, t.sk. par zālāju platībām, ja:
 - tiek nodrošināts lauksaimniecības dzīvnieku, kas reģistrēti LDC, minimālais blīvums kārtējā gada 1.jūnijā vai
 - līdz kārtējā gada 1. jūnijam ir reģistrējies kā dzīvnieku barības primārais ražotājs un tam LDC nav reģistrēts ganāmpulks, novietnes un lauksaimniecības dzīvnieki.
- tādas meža vai purva zemes apstrādāšanai, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes un kura ir lauksaimniecības produkcijas ražotāja īpašumā vai lietošanā un platības nav pieteiktas ISIP;
- tādas zemes apstrādāšanai zem zivju dīķiem, kurā audzē zivis vismaz 20 ha platībā, ja akvakultūras nozares uzņēmums ir atzīts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par veterinārajām prasībām akvakultūras dzīvniekiem un akvakultūras dzīvnieku novietne ir reģistrēta LDC.

Dīzeļdegvielu piešķir par to ISIP vai MLS saņemšanai deklarēto un apstiprināto hektāru skaitu, par kuru nodrošinātie ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas vai akvakultūras produkcijas ražošanas (neieskaitot saņemto valsts un ES atbalstu), atbilstoši VID iesniegtajai gada ienākumu deklarācijai vai uzņēmuma gada pārskatam par iepriekšējo taksācijas gadu vai par taksācijas gadu pirms iepriekšējā taksācijas gada ir:

- vismaz 350 EUR no hektāra;
- vismaz 210 EUR no hektāra bioloģiski sertificētājās saimniecībās.

Prasību par ieņēmumiem nepiemēro kārtējā gadā un nākamajā gadā:

- tai zemes platībai, kuru lauksaimniecības produkcijas ražotājs salīdzinājumā ar pēdējo deklarēšanas periodu ir papildus deklarējis ISIP un MLS saņemšanai;
- ja lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir uzsācis saimniecisko darbību lauksaimniecībā un reģistrējies to Uzņēmumu reģistrā vai VID laikposmā no iepriekšējā gada 1. janvāra līdz kārtējā gada 1. jūnijam un kārtējā gadā pirmo reizi deklarējis LIZ ISIP vai MLS saņemšanai.

Marķēto dīzeļdegvielu nepiešķir grūtībās nonākušam lauksaimniecības produkcijas ražotājam (lauksaimniecības produkcijas ražotājs atsevišķi vai kopā ar saistītajiem uzņēmumiem), ja tiek konstatēta kāda no pazīmēm:

- 1) kapitālsabiedrībai – akciju sabiedrībai vai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus) – uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no tās parakstītā kapitāla, ja, uzkrātos zaudējumus atskaitot no rezervēm (un visām pārējām pozīcijām, kuras pieņemts uzskatīt par daļu no sabiedrības pašu kapitāla), rodas negatīvs rezultāts, kas pārsniedz pusi no parakstītā kapitāla, un kapitāls attiecīgajā gadījumā ietver kapitāldaļu uzcenojumu;
- 2) sabiedrībai, kurā vismaz daži dalībnieki ir neierobežota atbildība par sabiedrības parādsaistībām (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus), uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no kapitāla, kas norādīts sabiedrības grāmatvedības pārskatos. Šā punkta izpratnē sabiedrība ir tāda sabiedrība, kurā vismaz daži dalībnieki ir neierobežota atbildība par sabiedrības parādsaistībām (jo īpaši pilnsabiedrības un komandītsabiedrības);
- 3) lauksaimniecības produkcijas ražotājam ar tiesas spriedumu ir pasludināts maksātnespējas process vai tiek īstenots tiesiskās aizsardzības process, vai ar tiesas lēmumu tiek īstenots ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process, vai ir uzsākta bankrota procedūra, piemērota sanācija vai mierizlīgums, vai tā saimnieciskā darbība ir izbeigta, vai komersants atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem, lai pēc kreditoru pieprasījuma tam varētu pieprasīt maksātnespējas procedūru;
- 4) lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir saņēmis glābšanas atbalstu un vēl nav atmaksājis aizdevumu vai atsaucis garantiju vai ir saņēmis pārstrukturēšanas atbalstu un uz to joprojām attiecas pārstrukturēšanas plāns;
- 5) lauksaimniecības produkcijas ražotājs neatbilst mazo un vidējo uzņēmumu statusam un pēdējos divus gadus uzņēmuma parādsaistību un pašu kapitāla bilances vērtību attiecība ir pārsniegusi 7,5, kā arī uzņēmuma procentu seguma attiecība, kas, rēķināta pēc uzņēmuma ieņēmumiem pirms procentu, nodokļu, nolietojuma un amortizācijas atskaitījumiem (EBITDA), ir bijusi mazāka par 1,0.

1., 2. un 5.punktā minētās prasības nevērtē, ja lauksaimniecības produkcijas ražotājs ir fiziska persona vai zemnieku saimniecība.

Dīzeļdegvielas daudzums tiks noteikts, ņemot vērā šādu sadalījumu atkarībā no audzētā kultūrauga:

- augkopība (t.sk. par tīrsējā sētu stiebrzaļu un tīrsējā sētu tauriņziežu platībām) – 100 litri uz vienu hektāru;
- augļkopība, ogulāji un dārzkopība – 130 litri uz vienu hektāru;
- lucernas platības:
 - ja tiek nodrošināts minimālais lauksaimniecības dzīvnieku blīvums vismaz 0,5 LielV (vai bioloģiskajās saimniecībās vismaz 0,4 nosacītās LielV) uz vienu hektāru – 130 litri uz vienu hektāru;
 - ja lauksaimniecības produkcijas ražotājam LDC nav reģistrēts ganāmpulks, lauksaimniecības dzīvnieki un novietnes – 100 litri uz hektāru;
- zālāju platības:
 - ja tiek nodrošināts minimālais lauksaimniecības dzīvnieku blīvums vismaz 0,5 LielV (vai bioloģiskajās saimniecībās vismaz 0,4 nosacītās LielV) uz vienu hektāru – 130 litri uz vienu hektāru;
 - dzīvnieku barības primāram ražotājam – 60 litri uz hektāru;
- papuves platības, ja papuvju platības nepārsniedz 30 % no kopējās ISIP vai MLS saņemšanai deklarētās un apstiprinātās platības (k.k. 610 un 612) – 100 litri uz vienu hektāru;
- zeme zem zivju dīķiem – 60 litri uz hektāru;
- citi kultūraugi un platības, kuras ir deklarētas un apstiprinātas ISIP vai MLS saņemšanai — 60 litri uz vienu hektāru.

Lauksaimniecības produkcijas ražotājam atbrīvojumu no akcīzes nodokļa nepiešķirs par:

- visu papuvju platību, ja papuvju platība pārsniegs 30 % no LIZ, kura ir pieteikta un apstiprināta ISIP vai MLS;
- kultūraugiem, kas deklarēti ar kodiem 641, 642, 644, 645, 646 un 791.

35. KULTŪRAUGU UN ZEMES IZMANTOŠANAS VEIDU KODU SARAKSTS

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzene	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi					
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirņiem (SRP)	Vīdei un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu	EKO2: Zaļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pieļaujamas starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasējā	Saudzējosa lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārkopība (VSD)	Bīskopības vienību apsaimniekošana arnutuksnēšanas vaiadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
1.	Graudaugi																										
1.1.	Auzas	140	x	x			x								x			x		x				x		x	347
1.2.	Auzas ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	141	x	x			x								x				x	x				x		x	347
1.3.	Kvieši, vasaras	111	x	x			x								x			x		x				x		x	700
1.4.	Kvieši, vasaras, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	113	x	x			x								x				x	x				x		x	700
1.5.	Kvieši, ziemas	112	x	x			x								x			x		x				x		x	700
1.6.	Kvieši, ziemas, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	117	x	x			x								x				x	x				x		x	700
1.7.	Speltas kvieši, vasaras	115	x	x			x								x			x		x				x		x	700
1.8.	Speltas kvieši, vasaras, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	118	x	x			x								x				x	x				x		x	700
1.9.	Speltas kvieši, ziemas	116	x	x			x								x			x		x				x		x	700
1.10.	Speltas kvieši, ziemas, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	119	x	x			x								x				x	x				x		x	700
1.11.	Mieži, vasaras	131	x	x			x						x		x			x		x				x		x	426
1.12.	Mieži, vasaras, ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	133	x	x			x						x		x				x	x				x		x	426
1.13.	Mieži, ziemas	132	x	x			x						x		x			x		x				x		x	426
1.14.	Mieži, ziemas, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	135	x	x			x						x		x				x	x				x		x	426
1.15.	Rudzi	121	x	x			x								x			x		x				x		x	510
1.16.	Rudzi, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	124	x	x			x								x				x	x				x		x	510
1.17.	Rudzi, populācijas šķirnes t.sk., "Kaupo" šķirnes	122	x	x			x							x	x			x		x				x		x	510

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzene	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi					
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augsniem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pēdējām starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Bīskopības vienību apsaimniekošana arnutreksnēšanas vaiadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
1.18.	Rudzi, populācijas t.sk., "Kaupo", ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	125	x	x			x							x	x				x	x		x		x		x	510
1.19.	Tritikāle, vasaras	150	x	x			x								x			x		x		x		x		x	341
1.20.	Tritikāle, vasaras, ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	152	x	x			x								x				x	x		x		x		x	341
1.21.	Tritikāle, ziemas	151	x	x			x								x			x		x		x		x		x	341
1.22.	Tritikāle, ziemas, ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	154	x	x			x								x				x	x		x		x		x	341
1.23.	Griķi	160	x	x			x								x			x		x		x		x		x	341
1.24.	Griķi ar tauriņziežu pasēju	161	x	x			x								x				x	x		x		x		x	341
1.25.	Graudaugu un vīķu maisījums, kurā vīķi>50%	447	x	x											x	x		x		x		x		x		x	150
1.26.	Graudaugu un zirņu maisījums, kurā zirņi >50%, ar stiebrzāļu vai tauriņziežu pasēju	446	x	x	x										x				x	x		x		x		x	150
1.27.	Graudaugu un zirņu maisījums, kurā zirņi >50%	445	x	x	x										x			x		x		x		x		x	150
1.28.	Kukurūza biogāzes ieguvei	791	x	x											x			x		x		x		x		x	182
1.29.	Citur neminēta kukurūza	741	x	x											x			x		x		x		x		x	182
2.	Zālāji																										
2.1.	Stiebrzāļu un lopbarības zālaugu maisījumi																										
2.1.1.	Ilggadīgie zālāji ²	710	x																		x	x		x	x	x	116
2.1.2.	Aramzemē sētu stiebrzāļu vai lopbarības zālaugu (arī proteīnaugu) maisījums	720	x	x																	x	x		x		x	150
2.1.3.	Aramzemē sētu stiebrzāļu un tauriņziežu maisījums, kurā tauriņzieži >50%	760	x	x												x				x		x		x		x	150
2.2.	Stiebrzāles tīrsējā																										
2.2.1.	Pļavas timotiņš sēklas ieguvei	731	x	x				x													x	x		x		x	481
2.2.2.	Pļavas auzene sēklas ieguvei	732	x	x				x													x	x		x		x	481

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzene	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi						
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augsniem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vidēi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pēļaujamas starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vidi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Bīskopības vienību apsaimniekošana arnutreksnēšanas vaiadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	
2.2.3.	Hibrīdā airene sēklas ieguvei	733	x	x				x													x	x		x		x	481	
2.2.4.	Daudziedu viengadīgā airene sēklas ieguvei	734	x	x				x														x	x		x		x	481
2.2.5.	Sarkanā auzene sēklas ieguvei	735	x	x				x														x	x		x		x	481
2.2.6.	Ganību airene sēklas ieguvei	736	x	x				x														x	x		x		x	481
2.2.7.	Niedru auzene sēklas ieguvei	737	x	x				x														x	x		x		x	481
2.2.8.	Pļavas skarene sēklas ieguvei	738	x	x				x														x	x		x		x	481
2.2.9.	Kamolzāle sēklas ieguvei	739	x	x				x														x	x		x		x	481
2.2.10.	Citur neminētas stiebrzāles	713	x	x				x														x	x		x		x	481
2.2.11.	Auzeņairene sēklas ieguvei	761	x	x				x														x	x		x		x	481
3.	Tauriņzieži, tostarp pākšaugi tirsejā																											
3.1.	Sarkanais āboliņš	723	x	x												x					x		x		x		x	150
3.2.	Inkarnāta āboliņš	781	x	x												x					x		x		x		x	150
3.3.	Sarkanais āboliņš sēklas ieguvei	773	x	x				x								x					x		x		x		x	481
3.4.	Baltais āboliņš	724	x	x												x					x		x		x		x	150
3.5.	Baltais āboliņš sēklas ieguvei	774	x	x				x								x					x		x		x		x	481
3.6.	Bastarda āboliņš	725	x	x												x					x		x		x		x	150
3.7.	Bastarda āboliņš sēklas ieguvei	775	x	x				x								x					x		x		x		x	481
3.8.	Lucerna	726	x	x												x					x		x		x		x	150
3.9.	Lucerna sēklas ieguvei	776	x	x				x								x					x		x		x		x	481
3.10.	Austrumu galega	727	x	x												x					x		x		x		x	150
3.11.	Austrumu galega sēklas ieguvei	777	x	x				x								x					x		x		x		x	481
3.12.	Ragainais vanagnadziņš	728	x	x												x					x		x		x		x	150
3.13.	Ragainais vanagnadziņš sēklas ieguvei	778	x	x				x								x					x		x		x		x	481
3.14.	Amoliņš	729	x	x												x					x		x		x		x	150
3.15.	Amoliņš sēklas ieguvei	779	x	x												x					x		x		x		x	481

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzene	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi					
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vidēi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pērlaujamais stāpkultūras)	EKO2: Zālāji pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vidēi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana annuteksnēšanas vaiadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
3.16.	Esparsete	714	x	x												x				x		x		x		x	150
3.17.	Esparsete sēklas ieguvei	784	x	x				x								x				x		x		x		x	481
3.18.	Lauka pupas	410	x	x	x			x							x			x		x		x		x		x	562
3.19.	Zirņi	420	x	x	x			x							x			x		x		x		x		x	562
3.20.	Lupīna (saldās jeb dzeltenās, baltās, šaurlapu)	430	x	x				x								x				x		x		x		x	562
3.21.	Vīķi, vasaras	441	x	x												x		x		x		x		x		x	150
3.22.	Vīķi, vasaras, sēklas ieguvei	471	x	x				x								x		x		x		x		x		x	481
3.23.	Vīķi, ziemas	442	x	x												x		x		x		x		x		x	150
3.24.	Vīķi, ziemas, sēklas ieguvei	472	x	x				x								x		x		x		x		x		x	481
3.25.	Soja	443	x	x	x										x			x		x		x		x		x	150
3.26.	Soja sēklas ieguvei	473	x	x											x			x		x		x		x		x	481
3.27.	Zirņi ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	421	x	x	x										x				x			x		x		x	562
3.28.	Pupas ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	411	x	x	x										x				x			x		x		x	562
3.29.	Soja ar stiebrzāļu pasēju vai tauriņziežu pasēju	444	x	x	x										x				x			x		x		x	150
4.	Eļļas augi un šķiedraugi																										
4.1.	Kaņepes	170	x	x	x										x			x		x		x		x		x	1479
4.2.	Lini, šķiedras	310	x	x	x										x			x		x		x		x		x	1479
4.3.	Lini, eļļas	330	x	x	x										x			x		x		x		x		x	402
4.4.	Rapsis, vasaras	211	x	x		x									x			x		x		x		x		x	949
4.5.	Rapsis, ziemas	212	x	x											x			x		x		x		x		x	949
4.6.	Ripsis, vasaras	213	x	x		x									x			x		x		x		x		x	949
4.7.	Ripsis, ziemas	214	x	x											x			x		x		x		x		x	949
5.	Dārzeņi																										
5.1.	Sēklas kartupeļi	821	x	x											x			x				x	x	x		x	2636
5.2.	Cietes kartupeļi	825	x	x							x				x			x				x	x	x		x	2636

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzene	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi					
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augsniem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vidēi un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pēdējām starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vidi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana arnutreksnēšanas vaiadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
5.3.	Kartupeļi, kas citur nav minēti	820	x	x											x			x				x	x	x		x	2636
5.4.	Tomāti	826	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.5.	Ziedkāposti	842	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.6.	Citur neminēti kāposti (baltie vai sarkanie galviņkāposti, rožu jeb Briseles kāposti, galda kolrābji, sparģeļkāposti, virziņkāposti jeb Savoijas kāposti, lapu kāposti, brokoļi, Pekinas kāposti, izņemot lopbarības kāpostus)	870	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.7.	Burkāni	843	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.8.	Galda bietes, mangolds (lapu bietes)	844	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.9.	Gurķi un kornišoni	845	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.10.	Sīpoli, šalotes sīpoli, maurloki, lielloku sīpoli un batūni	846	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.11.	Ķīploki	847	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.12.	Puravi	849	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.13.	Galda rāceņi, turnepši	851	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.14.	Galda kāļi	856	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.15.	Selerijas	852	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.16.	Redīsi un melnie rutki	853	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.17.	Pētersīļi	854	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.18.	Pastinaks	855	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.19.	Dārza ķirbis, cukīni, kabači, patisoni	857	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.20.	Vīglapu, ķirbis	888	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.21.	Lielaugļu ķirbis	886	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.22.	Muskata ķirbis	887	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841
5.23.	Parastās jeb dārza pupiņas	859	x	x	x										x			x				x	x	x		x	3841

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzene	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi						
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augļiem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdē un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pīdāujamas starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdē saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana annuteksnēšanas vaiadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	
5.24.	Skābenes	860	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841	
5.25.	Spināti	862	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841	
5.26.	Mārrutki	863	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841	
5.27.	Salāti	864	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841	
5.28.	Parastās dilles	874	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841	
5.29.	Topinambūri	865	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841	
5.30.	Paprika	867	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841	
5.31.	Baklažāni	868	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841	
5.32.	Sparģeļi	869	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841	
5.33.	Lopbarības bietes, cukurbietes	831	x	x											x			x				x		x		x	1479	
5.34.	Dārzeni, ja vienlaidu platībā augošas SA atbalststiesīgās dārzeņu kultūraugu sugas katrā aizņēma mazāk par 0,1 ha un kopējā saimniecības aramzemes platība nav lielāka par 10 ha	871	x	x					x						x			x				x	x	x		x	3841	
6.	Augļi un ogas																											
6.1.	Zemenes	926	x	x						x					x							x	x	x		x	1357	
6.2.	Arbūzi un melones	937	x	x						x					x			x				x	x	x		x	1357	
7.	Ilggadīgie stādījumi																											
7.1.	Ābeles	911	x							x					x							x	x	x		x	1344	
7.2.	Bumbieres	912	x							x					x							x	x	x		x	1344	
7.3.	Saldie un skābie ķirši	932	x							x					x							x	x	x		x	1275	
7.4.	Plūmes	914	x							x					x							x	x	x		x	1275	
7.5.	Aronijas	918	x							x					x							x	x	x		x	1395	
7.6.	Smiltsērķšķis	919	x							x					x							x	x	x		x	1395	
7.7.	Avenes	921	x							x					x							x	x	x		x	1395	
7.8.	Upenes	922	x							x					x							x	x	x		x	1416	

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzene	SA par platībām										Ekoshēmas							LA pasākumi						
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augsniem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pēdējājam starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Biškopības vienību apsaimniekošana annuteksnēšanas vaiadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	
7.9.	Sarkanās un baltās jāņogas	933	x							x					x							x	x	x		x	1416	
7.10.	Krūmellenes (zilenes)	924	x							x					x							x	x	x		x	1416	
7.11.	Lielogu dzērvenes	934	x							x					x							x	x	x		x	1416	
7.12.	Ērkšķogas	927	x							x					x							x	x	x		x	1416	
7.13.	Krūmcidonijas	928	x							x					x							x	x	x		x	1395	
7.14.	Kazenes	929	x							x					x							x	x	x		x	1395	
7.15.	Dārza pīlādži	931	x							x					x							x	x	x		x	1395	
7.16.	Vīnogas	935	x							x					x							x	x	x		x	1357	
7.17.	Sausserdis	938	x							x					x							x	x	x		x	1357	
7.18.	Irbene	939	x							x					x							x	x	x		x	1357	
7.19.	Plūškoks	915	x							x					x							x	x	x		x	1357	
7.20.	Augļu koki un ogulāji (izņemot zemenes), ja vienlaidus platībā augošanas SA atbalsttiesīgās augļu koku un ogulāju sugas katra aizņem mazāk par 0,1 ha	950	x							x					x							x	x	x		x	1357	
7.21.	Citurneminēti ilggadīgie stādījumi ēdamo augļu un ogu ieguvei ³	952	x												x							x	x	x		x	1357	
7.22.	Kokaugu stādaudzētavas lauksaimniecības zemē	640	x												x							x	x	x		x	10319	
7.23.	Rabarberi	861	x						x						x							x	x	x		x	1357	
7.24.	Lavanda	885	x	x											x	x				x		x		x		x	820	
8.	Īscirtmeta atvasāji, enerģijas augi																											
8.1.	Apse	644	x																								296	
8.2.	Kārkli	645	x																								296	
8.3.	Baltalksnis	646	x																								296	
8.4.	Miežabrālis	641	x																								296	
8.5.	Klūdzinprosa	642	x																								296	

Nr. p.k.	Kultūraugs	Kods ¹	ISIP / PAR/ MLS	Aramzene	SA par platībām											Ekoshēmas							LA pasākumi						
					Par proteīnaugiem (SAP)	Par vasaras rapsi un vasaras ripsi (SVR)	Par sertificētu labības sēklu (SLS)	Par sertificētu stiebrzāļu, lopbarības augu sēklu (SSA)	Par dārzeņiem (SDA)	Par augsniem un ogām (SAU)	Par cietes kartupeļiem (SKC)	Par sertificētas sēklas kartupeļiem (SSK)	Par miežiem (SMI)	Par rudzu populācijas šķirnēm (SRP)	Vīdei un klimatam labvēlīgu lauksaimniecības praksi (EKO 1)	EKO2: Nektāraugi, slāpekli piesaistoši kultūraugi un aramzemē sētu stiebrzāļu vai tauriņziežu	EKO2: Zāļmēslojuma augu aizņemtas papuves	EKO2: Starpkultūras (X ir pie kultūraugiem, pēc kuriem pieļaujamas starpkultūras)	EKO2: Zālāji pasēja	Saudzējoša lauksaimniecības prakse (EKO4)	Zālāju saglabāšanas veicināšana (EKO6)	Agroekoloģijas prakses bioloģiskajās saimniecībās (EKO 7)	Vīdi saudzējoša dārzkopība (VSD)	Bīškopības vienību apsaimniekošana arnutreksnēšanas vaiadzībām (BAA)	Zālāju biotopu apsaimniekošana (BDUZ)	Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA)	Standarta izlaides rādītājs		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.		
9.	Pārējie																												
9.1.	Garšaugi un kultivēti ārstniecības augi (fenhelis, baziliks, timiāns, estragons, anīss, majorāns, oregano jeb raudene, salvija, izpos, piparmētra, pupumētra, vērmele, lofants, naktssvece, deviņviru spēks, ābolmētra, citronmelisa, tauksakne, ehinācija, ārstniecības lupstāja, dižzirdzene, raspodīnš, sirds mātere)	848	x	x											x													820	
9.2.	Sierāboliņš	880	x	x											x			x										x	820
9.3.	Kumelīte, vasaras	889	x	x											x			x										x	820
9.4.	Kumelīte, ziemas	890	x	x											x			x										x	820
9.5.	Kliņģerīte	882	x	x											x			x										x	820
9.6.	Cigoriņš	883	x	x											x													x	820
9.7.	Ārstniecības gurķene	884	x	x											x			x										x	820
9.8.	Sējas koriandrš jeb kinza	877	x	x											x	x				x								x	820
9.9.	Ķimene	878	x	x											x													x	820
9.10.	Mārdadzis	879	x	x											x	x				x								x	820
9.11.	Sinepe, tostarp baltā sinepe	215	x	x											x			x										x	820
9.12.	Sinepe ar tauriņziežu pasēju	216	x	x											x													x	820
9.13.	Facēlija	715	x	x											x	x				x								x	820
9.14.	Facēlija ar tauriņziežu pasēju	716	x	x											x	x				x								x	820
9.15.	Tabaka	340	x	x																								x	820
9.16.	Nektāraugi savstarpējos maisījumos vai citur neminētie nektāraugi (t.sk. zilā kāpnīte, malva, izpos, mātere, gurķumētra, salvija, citronmētra, tauksakne, raudene)	940	x	x												x				x								x	820
9.17.	Citi kultivēti nektāraugi (ežziede,	930	x	x												x				x								x	820

36. NORMATĪVIE AKTI

36.1. Ministru kabineta noteikumi

- Ministru kabineta 2023.gada 18.aprīļa noteikumi Nr. 198 “Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem”.
- Ministru kabineta 2023.gada 18.aprīļa noteikumi Nr. 197 “Atbalsta piešķiršanas kārtība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai platībatkarīgo un dzīvniekatkarīgo saistību īstenošanai”.
- Ministru kabineta 2023. gada 31. janvāra noteikumi Nr. 50 Kārtība, kādā administrē un uzrauga Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu un Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai 2023.–2027. gada plānošanas periodā
- Ministru kabineta 2009.gada 15.septembra noteikumi Nr. 1056 “Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un marķēšanas prasības un kontroles kārtība”
- Ministru kabineta 2009.gada 26.maija noteikumi Nr. 485 “Bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un kontroles kārtība”.
- Ministru kabineta 2015.gada 14.aprīļa noteikumi Nr. 194 “Kārtība, kādā piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai (gāzeļļai), ko izmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei un meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, kā arī zemes apstrādei zem zivju dīķiem”.
- Ministru kabineta 2014. gada 23.decembra noteikumi Nr.834 “Prasības ūdens, augsnes un gaisa aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma”.

36.2. Regulas

- EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2020/2220 (2020. gada 23. decembris), ar ko nosaka dažus pārejas noteikumus atbalstam no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) 2021. un 2022. gadā un ar ko attiecībā uz līdzekļiem un piemērošanu 2021. un 2022. gadā groza Regulas (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 un (ES) Nr. 1307/2013, un attiecībā uz līdzekļiem un šāda atbalsta sadalījumu 2021. un 2022. gadā groza Regulu (ES) Nr. 1308/2013
- EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013
- EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2021/2116 (2021. gada 2. decembris) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 1306/2013
- KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2021/2289 (2021. gada 21. decembris), ar ko nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/2115 piemērošanas noteikumus attiecībā uz KLP stratēģisko plānu satura izklāstu un attiecībā uz elektronisko sistēmu drošai informācijas apmaiņai
- KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2021/2290 (2021. gada 21. decembris), ar ko nosaka noteikumus par metodēm, ar kādām aprēķina kopējos izlaides un rezultātu rādītājus, kuri izklāstīti I pielikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2021/2115, ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013
- KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2022/126 (2021. gada 7. decembris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2115 papildina ar prasībām, kuras piemērojamas konkrētu veidu intervences pasākumiem, ko dalībvalstis savos KLP stratēģiskajos plānos 2023.–2027. gadam noteikušas atbilstīgi minētajai regulai, kā arī ar noteikumiem par īpatsvaru, ko piemēro laba lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa (LLVS) 1. standarta vajadzībām
- KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2022/127 (2021. gada 7. decembris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2116 papildina ar noteikumiem par maksājumu aģentūrām un citām struktūrām, finanšu pārvaldību, grāmatojumu noskaidrošanu, nodrošinājumiem un euro izmantošanu
- KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2022/128 (2021. gada 21. decembris), ar ko nosaka noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2116 piemēro attiecībā uz maksājumu aģentūrām un citām struktūrām, finanšu pārvaldību, grāmatojumu noskaidrošanu, pārbaudēm, nodrošinājumiem un pārredzamību
- KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2022/129 (2021. gada 21. decembris), ar ko paredz noteikumus, kuri piemērojami intervenču veidiem attiecībā uz eļļas augiem, kokvilnu un vīndarības blakusproduktiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2115 un kuri piemērojami informācijas, publicitātes un atpazīstamības prasībām saistībā ar Savienības atbalstu un KLP stratēģiskajiem plāniem